

CZERNICHÓW

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY

TEKST STUDIUM

(PROJEKT DO WYŁOŻENIA DO PUBLICZNEGO WGLĄDU)

załącznik nr 1
do Uchwały Nr
Rady Gminy Czernichów
z dnia

SPIS TREŚCI:

Wstęp	3
TOM I - UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY	4
1. Ogólna charakterystyka gminy	5
1.1. Położenie obszaru, układ administracyjny	5
1.2. Struktura przestrzenna.....	5
1.3. Rzeźba terenu, budowa geologiczna	7
1.4. Surowce mineralne	7
1.5. Warunki klimatyczne	7
1.6. Warunki wodne	8
1.7. Warunki glebowe	9
1.8. Zasoby leśne.....	10
1.9. Wnioski	11
2. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego i wymogów jego ochrony	12
2.1. Ekosystemy leśne, ochrona przyrody i krajobrazu	12
2.2. Stan środowiska i źródła zagrożeń	18
2.3. Wnioski	23
3. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej	24
3.1. Rolnicze właściwości gleb i ich przydatność	24
3.2. Uwarunkowania produkcji rolniczej	25
3.3. Zanieczyszczenie gleb	25
3.4. Gospodarstwa rolne.....	25
3.5. Wnioski	26
4. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego zainwestowania terenu	28
4.1. Struktura użytkowania terenu.....	28
4.2. Stan prawny gruntów	28
4.3. Rodzaje i funkcje zabudowy.....	29
4.4. Działalność gospodarcza na terenie gminy.....	35
4.5. Wnioski	36
5. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania komunikacji	37
5.1. Komunikacja drogowa.....	37
5.2. Transport publiczny i kolejowy	37
5.3. Transport lotniczy.....	38
5.4. Trasy i ścieżki rowerowe oraz szlaki turystyczne	38
5.5. Wnioski	38
6. Infrastruktura techniczna	39
6.1. Zaopatrzenie w wodę	39
6.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	40
6.3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów	41
6.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	41
6.5. Zaopatrzenie w gaz i energię cieplną.....	42
6.6. Telekomunikacja	43
6.7. Wnioski	43
7. Uwarunkowania społeczno - demograficzne	44
7.1. Dotychczasowe trendy rozwoju ludności, ruch naturalny, migracje	44
7.2. Charakterystyka ludności wg płci i wieku	44
7.3. Rynek pracy, źródła utrzymania	45
7.4. Rozwój liczebny ludności	45
7.5. Wnioski	45
8. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków	46
8.1. Uwarunkowania wynikające z obowiązku ochrony dóbr kultury	46
8.2. Stan zachowania zasobów krajobrazu kulturowego gminy	46
8.3. Wnioski	47
9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	48
9.1. Wnioski złożone do Studium	48
9.2. Założenia Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego	51
9.3. Wypis z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego	52
9.4. Ustalenia Strategii zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu żywieckiego na lata 2006 - 2020	53
9.5. Ustalenia Strategii rozwoju gminy Czernichów do roku 2015.....	58

Wstęp

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czernichów” opracowane zostało na zlecenie Wójta Gminy Czernichów. Podstawą opracowania jest Uchwała Nr XXVIII/278/2013 Rady Gminy Czernichów z dnia 27 maja 2013 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czernichów (w granicach administracyjnych).

Opracowanie wykonane zostało zgodnie z Ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 27 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Studium zawiera:

Tom I - treści związane ze stanem istniejącym, diagnozą aktualnej sytuacji gminy i **uwarunkowania** jej rozwoju, których bazą były informacje otrzymane od jednostek zawiadomionych o przystąpieniu do opracowania „Studium ...”, a także opracowania wykonane na etapie poprzednich edycji studium i planu zagospodarowania przestrzennego gminy - **zał. nr 1**

Tom II - treści określające **kierunki** rozwoju przestrzennego i zasady polityki przestrzennej, a więc podstawowe reguły działania w Gminie Czernichów przyjęte przez samorząd, formułowane na spotkaniach z władzami Gminy, przy uwzględnieniu zapotrzebowania społecznego, wynikającego ze złożonych wniosków przez jednostki oraz mieszkańców gminy - **zał. nr 2**

Integralną częścią Studium... są następujące załączniki graficzne:

Rysunek nr 1 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czernichów - „Uwarunkowania formalno prawne”, „Uwarunkowania środowiskowe i kulturowe”, skala 1:10 000 - **zał. nr 3**

Rysunek nr 2 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czernichów - „Kierunki Zagospodarowania przestrzennego”, skala 1:10 000 - **zał. nr 4**

Tekst i rysunki Uwarunkowań i Kierunków Studium stanowią załączniki do uchwały o uchwaleniu studium. Integralną częścią Studium, nie stanowiącą jednocześnie załącznika jest także „Dokumentacja formalno - prawna”, zawierająca zbiór opinii i uzgodnień dotyczących studium wraz z uwagami wniesionymi przez instytucje opiniujące i odpowiednim komentarzem.

Materiały analityczne wynikające ze stanu istniejącego dokumentujące przebieg prac merytorycznych:

1. Informacje wejściowe od jednostek organów samorządowych.
2. Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czernichów z 2002 roku, z późniejszymi zmianami.
3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące w granicach administracyjnych Gminy Czernichów (obecne obowiązujące prawo lokalne) wraz z prognozami oddziaływania na środowisko.
4. Strategia Rozwoju Gminy Czernichów do 2015 roku.
5. Program Ochrony Środowiska Gminy Czernichów na lata 2009 - 2016 (aktualizacja).
6. Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Czernichów do 2015 roku.
7. Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2004 - 2010.
8. Program Rewitalizacji Gminy Czernichów na lata 2010 - 2015 i następne.
9. Program rozwoju i promocji produktu turystycznego Gminy Czernichów na lata 2009 - 2013.
10. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego powiatu żywieckiego na lata 2006 - 2020.
11. Dane z GUS.
12. Inwentaryzacja urbanistyczna i inne.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czernichów nie stanowi prawa miejscowego. Stwarza jednak podstawy do ustalania, w sporządzanych w następnej kolejności planach miejscowych, regulacji dotyczących przeznaczenia i szczegółowych zasad zagospodarowania poszczególnych terenów.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZERNICHÓW

TOM I - UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

OPRACOWANIE:

BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO SPÓŁKA Z O.O.
UL. WAPIENICKA 24A
43-382 BIELSKO - BIAŁA

ZESPÓŁ AUTORSKI:

mgr inż. arch. JOANNA KACZMAREK - MIKUSZEWSKA
mgr IWONA GÓRSKA
mgr JAN KOHUT
DANUTA ROMAŃCZYK
EWA BABIŃSKA

BIELSKO - BIAŁA 2015 rok

1. Ogólna charakterystyka gminy

1.1. Położenie obszaru, układ administracyjny

Gmina Czernichów położona jest na południowo-wschodniej części województwa śląskiego, północnej części powiatu żywieckiego. Gmina wiejska oddalona od siedziby województwa - Katowic o ok. 55 km (w kierunku północno - zachodnim), od Bielska Białej - 25 km (w kierunku zachodnim), od siedziby powiatu - Żywiec 9 km (w kierunku południowym). Gmina położona na pograniczu jednostek powiatowych. Sąsiednie gminy to: Bielsko-Biała (powiat grodzki), Kozy, Wilkowice, Porąbka (powiat bielski), Łękawica, Żywiec, Łodygowice (powiat żywiecki). W skład gminy wchodzi 4 sołectwa: Czernichów, Tresna (siedziba Urzędu Gminy), Międzybrodzie Bialskie i Międzybrodzie Żywieckie.

Obszar o niewielkiej powierzchni - ok. 55 km² o kształcie wydłużonym, położony w przełomowej dolinie rzeki Soły i na stokach wzniesień Beskidu Małego.

1.2. Struktura przestrzenna

Ogólna charakterystyka gminy (2011 rok):

wybrane dane statystyczne	ogółem gmina		w skali powiatu	w podregionie bielskim
	jednostka	wielkość		
- powierzchnia	km ²	56	5,4%	2,4%
- liczba mieszkańców	tys. osób	6,72	4,4%	1,0%
- gęstość zaludnienia	os/km ²	119	147	281
- stopień lesistości	% z pow. ogółem	62	52	41
- kobiety na 100 mężczyzn	K/100M	106	104	107
- ludność w wieku produkcyjnym	% ogółu ludności	64,6	63,2	63,7
- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	os/100 os	54,7	58,2	57,1
- pracujący na 1000 ludności	prac./1000 M	117	64	72
- bezrobotni zarejestrowani	% ludn. w wieku produk.	6,7	7,7	b.d.
- stopa bezrobocia	%	b.d.	13,9	9,4
- podmioty gospodarcze	jedn.REGON/1tys.M	102	85	108
- w gospodarstwach domowych: zużycie wody z wodociągów zużycie gazu z sieci zużycie energii elektrycznej	m ³ /1mieszkańca m ³ /1mieszkańca w KWh/1mieszkańca	13,4	10,7 25,9 1873,5	24,4 131,1 1966,1
- ludność korzystająca z instalacji: wodociągowej kanalizacyjnej gazowej	% ogółu ludności	41,2 59,9 56,1	b.d.	b.d.

/Źródło: www.stat.gov.pl.bdl/

Struktura gminy:

sołectwo	ludność /2010rok/		powierzchnia		gęstość zaludnienia os/km ²
	I. ludności	% og.	km ²	% og.	
Ogółem, w tym:	6666	100,0	56,20	100,0	118,6
Czernichów	1111	16,7	7,88	14,0	141,0
Międzybrodzie Bialskie	3330	50,0	30,95	55,1	107,6
Międzybrodzie Żywieckie	1463	21,9	10,03	17,8	145,9
Tresna	762	11,4	7,34	13,1	103,6

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG/

Struktura funkcjonalno - przestrzenna gminy:

- Podstawową funkcją gospodarczą Gminy Czernichów jest funkcja turystyczno-wypoczynkowa, zaś uzupełniające znaczenie ma rolnictwo i drobna wytwórczość.
- Istniejące w gminie walory i zasoby środowiska przyrodniczego, dwa sztuczne zbiorniki wodne: Jezioro Żywieckie i Jezioro Międzybrodzkie, kolej linowa terenowa na górę Żar wraz z trasą narciarską oraz Górską Szkoła Szybowcowa „ŻAR" wpływają, poprzez tworzenie

doskonałych warunków do całorocznego wypoczynku i rekreacji, na jej dużą atrakcyjność turystyczno-wypoczynkową w różnorodnych, aktywnych formach, tj. turystyki górskiej (pieszej i rowerowej), uprawiania sportów wodnych i zimowych (narciarstwa biegowego i zjazdowego), wędkarstwa, jeździectwa, sportów szczybowcowych, lotniarstwa i paralotniarstwa.

- Zabudowa na obszarze gminy ukształtowała się głównie w dolinie rzeki Soły i jej głównych dopływów, w nawiązaniu do układów komunikacyjnych. Poszczególne sołectwa charakteryzują się zróżnicowaną wielkością i gęstością zaludnienia.

- Charakterystyka sołectw:

Sołectwo Czernichów położone jest u podnóża zapory w Tresnej, na lewym brzegu Soły, w dolinie potoku Roztoka na stoku Suchego Wierchu.

Sołectwo Międzybrodzie Bialskie położone jest na lewym brzegu Soły, w dolinach potoków Ponikiew oraz Duża i Mała Żarnówka, na stokach Rogacza, Magurki i Hrobaczej Łąki, a także obejmuje część góry Żar (na prawym brzegu Soły), gdzie znajduje swój początek elektrownia szczytowo-pompowa Porąbka-Żar. Na terenie sołectwa zlokalizowana jest znaczna część obiektów technicznych elektrowni oraz siedziba dyrekcji. Międzybrodzie Bialskie ma 450-letnią historię, a jego walory, jako miejscowości letniskowej znane już były w okresie międzywojennym.

Sołectwo Międzybrodzie Żywieckie położone jest nad południowymi krańcami Jeziora Międzybrodzkiego, w dolinie potoku Isepnica, na stokach Żaru, Cisowych Grap i Rogacza. Na terenie sołectwa zlokalizowana jest Górską Szkoła Szybowcowa „ŻAR” o 60-letniej tradycji, która prowadzi szkolenie i trening w zakresie lotów szybowcowych, a także lotniarstwa i paralotniarstwa. Od 2003 roku funkcjonuje kolej linowo terenowa na szczyt góry a dla narciarzy udostępniono stok o długości 1800 metrów.

Sołectwo Tresna położone jest nad północną częścią Jeziora Żywieckiego, na stokach Kościelca i góry Przysłop. Na terenie sołectwa zlokalizowana jest siedziba Urzędu Gminy i zlokalizowana jest tutaj zaporą wodną z hydroelektrownią „TRESNA” o mocy 21 MW.

- Na całym obszarze, szczególnie w rejonach zwartej zabudowy, występuje przemieszanie zabudowy mieszkalnej z zagrodową, usługową i wypoczynkową. Zabudowa administracyjno-usługowa skoncentrowana jest głównie wzdłuż drogi wojewódzkiej i wiejskich centrach usługowych.
- Zewnętrzny układ drogowy zapewnia gminie powiązania z sąsiednimi miastami (Żywiec, Bielsko Białą) oraz z siedzibą województwa (Katowice). Przebiegająca z południa na północ droga wojewódzka łączy wszystkie jednostki wiejskie pomiędzy sobą i zewnętrznie z sąsiednimi miastami, drogi powiatowe biegnące przez centralne części poszczególnych wsi należą do traktów historycznych w Beskidach.
- Pokażnym powierzchniowo obszarem funkcjonalnym w przestrzeni gminy jest tzw. obszar „otwarty” upraw polowych i lasów. Tereny rolne zajmują niewielkie powierzchnie na obrzeżu zabudowy. Zwarte połacie leśne zajmują wszystkie najwyżej położone fragmenty gminy (wzniesienia Beskidu Małego). Gmina o wysokim poziomie lesistości.
- Cały obszar objęty ochroną prawną w granicach obszaru chronionego Parku Krajobrazowego Beskidu Małego wraz z otuliną. Poza obszarem dolinnym rzeki Soły z kaskadą zbiorników wodnych i dolinami środkowych i dolnych odcinków jej dopływów, tereny stoków wzniesień Beskidu Małego położone są w granicach Parku.
- Wyraźne zmiany w naturalnej przestrzeni powstały w wyniku budowy kaskady zbiorników wodnych wraz z infrastrukturą techniczną. W latach 70-tych XX wieku rozpoczął się intensywny proces przebudowy starej drewnianej zabudowy wiejskiej na bezstylową zabudowę jednorodziną oraz zagospodarowanie związane z działalnością gospodarczą i wypoczynkową, co doprowadziło do przemieszania zabudowy mieszkaniowej, produkcyjnej i wypoczynkowej.

1.3. Rzeźba terenu, budowa geologiczna

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski (Kondracki 2000) obszar gminy położony jest w granicach podprowincji Zewnętrzne Karpaty Zachodnie mezoregionie Beskid Mały. Beskid Mały w granicach Gminy obejmuje dwa główne pasma górskie:

- w części zachodniej - Pasma Magurki Wilkowickiej - z najwyższym szczytem Czupel (935 m npm),
- w części wschodniej - Grupa Łamanej Skały lub inaczej - Góry Zasolskie (najwyższy szczyt: Madohora - 929 m npm, a w granicach gminy: Wielki Cisownik - 853 m npm, Jaworzyna - 864 m npm, Kościelec - 795 m npm).

Obie grupy górskie rozdziela na terenie Czernichowa przełom rzeki Soły z dwoma kaskadowo położonymi zbiornikami zaporowymi: w Tresnej i Porąbce. Jest to obszar młodych gór fałdowych charakteryzujący się występowaniem wzniesień gór średnich i niskich z fragmentami powierzchni zrównań, z głównymi grzbiętami o przebiegu równoleżnikowy wyraźnie rozdzielonych dolinami głównych cieków. W przeważającej części Beskidu Małego grzbiety górskie o szerokich i płaskich partiach szczytowych z dużą ilością dolin potoków: podłużnych, poprzecznych i z fragmentami przełomów. Maksymalne deniwelacje terenu w Gminie Czernichów dochodzą do ok. 635 m (najniższy punkt: dolina Soły - ok. 300 m npm; najwyższy punkt: szczyt Czupla - 935 m npm).

Podłoże skalne obszaru budują trzeciorzędowe utwory fliszu karpackiego płaszczowiny śląskiej (Beskid Mały), zapadające generalnie na południowy wschód. Utwory płaszczowiny śląskiej to głównie odporne gruboławicowe piaskowce serii godulskiej (budujące wzniesienia) z wkładkami mniej odpornych łupków, iłów i iłolupków (wykorzystywane przez doliny).

W środkowej części Gminy występują obszary o tendencjach podnoszących, na stokach liczne osuwiska. Nagromadzenie gładów i spękania otwierają drogę filtracji wody, powodującej uplastycznienie masy ilastej, stąd podłoże to wykazuje znaczne predyspozycje osuwiskowe. Osuwiska wykształciły się głównie w obrębie warstw piaskowcowo - łupkowych, w postaci koluwalnych jęzorów osuwiskowych odmłodzonych w holocenie bądź czynnych współcześnie. Strefami o znacznej predyspozycji do powstawania lub uaktywnienia osuwisk są nisze źródłiskowe potoków, dolne partie zboczy dolin i strefy uskokowe. Do obszarów potencjalnie zagrożonych należą również strefy kontaktu grubo ławicowych kompleksów piaskowców i podścielających je łupków ilastych. Ponadto na terenie całej gminy występują niewielkie obszary objęte spełyzywaniem.

Na podłożu skalnym zalegają utwory czwartorzędowe w postaci eluwiów (pokrywy zwietrzelinowe) i aluwiów (osady rzeczne). Utwory czwartorzędowe są reprezentowane przez iły, gliny i piaski zwietrzelinowe oraz mułki, piaski i żwiry rzeczne plejstoceni i holoceni. Utwory aluwialne występują w postaci odosobnionych płatów na fragmentach wysokiej terasy akumulacyjnej u zbiegu dolin bocznych z doliną główną. Miąższość tych utworów wynosi do 10m.

1.4. Surowce mineralne

Na terenie Gminy Czernichów, w rejonie Chrobaczej Łąki występuje fragment złoża kamienia drogowego i budowlanego Kozy Nr ID 806 KD - złoża kopaliny pospolitej o zaniechanej eksploatacji.

1.5. Warunki klimatyczne

Gmina Czernichów są obszarem o zróżnicowanym, piętrowym układzie elementów klimatycznych. Obszar położony pomiędzy rzędnymi 300 - 935 m npm, pod względem klimatycznym znajduje się w zasięgu karpackiej dzielnicy klimatycznej, w strefie klimatów podgórskich i dolinnych, charakteryzujących się zmiennością poszczególnych czynników klimatycznych w zależności od wysokości npm, ekspozycji i kształtu form terenowych. Wyższe partie wzniesień Beskidu Małego charakteryzują się pewną odrębnością gdyż zaznacza się tu zarówno wpływ klimatu podgórskiego jak i górskiego. W podstawowej części gminy klimat mało zróżnicowany, umiarkowanie łagodny w dolinie i nieco surowszy na wyniesieniach.

Klimat charakteryzuje się następującymi parametrami:

- średnia roczna suma opadów: 800 - 1 400 mm/rok;
- średnioroczna temperatura od 4° C do 8° C w zależności położenia terenu npm,
- średnia roczna prędkość wiatru w przedziale od 1,5 do 4 m/s.

W ciągu roku przeważają wiatry zachodnie i północno-zachodnie. Wiatry te przynoszą w zimie powietrze ciepłe i wilgotne, a latem chłodne i wilgotne. Na tym obszarze duże znaczenie mają także wiatry dolinne - wiejące w ciągu dnia dolinami ku góróm i górskie - wiejące nocą ku dolinom i kotlinom. W ciągu roku opady występują średnio przez 194 dni. Najmniejsze opady mają miejsce we wrześniu i październiku. Najwięcej opadów odnotowuje się w maju, czerwcu, lipcu i sierpniu. W tym czasie są one najczęstsze i najbardziej intensywne. Na obszarze Gminy Czernichów występują niekorzystne warunki mezoklimatyczne, szczególnie przy powierzchni ziemi i w dnach dolin potoków, gdzie charakterystyczne jest silne wychłodzenie. Zjawisko to jest związane z inwersją temperatury, powstawaniem tzw. zastoisk zimnego powietrza oraz tworzeniem się mgieł radiacyjnych. Na ciepłych i suchych zboczach, które pozostają poza zasięgiem mgieł, występują korzystne warunki mezoklimatyczne. Nasłonecznione południowe zbocza charakteryzują się rzadkim występowaniem mgieł radiacyjnych, wyższą temperaturą i niższą wilgotnością powietrza.

1.6. Warunki wodne

Obszar gminy położony jest w całości w zlewni rzeki Soły, prawobrzeżnego dopływu Wisły. Soła rozpoczyna swój bieg w górnym dorzeczu Czernej, poniżej przełęczy Rupieńki (poza obszarem gminy). Rzeka ta jest pierwszym górskim dopływem Wisły o typowych cechach rzeki górskiej. Poniżej Kotliny Żywieckiej Soła płynąc w kierunku północnym dociera do Beskidu Małego i przecina go 12-kilometrowym przełomem między Tresną a Porąbką. Przełom Soły jest przełomem regresyjnym, który powstał przez erozję wsteczną jednego z prawobrzeżnych dopływów rzeki płynącej wcześniej przez szerokie obniżenie „Bramy Wilkowieckiej”. Rzeka płynie przez przełom czterema zakolami, dolina jest wąska i ma szerokość 200 do 1000 m. Stoki Beskidu Małego opadają ku niej stromo, szczególnie od strony wschodniej. Na 12-kilometrowym odcinku spadek rzeki wynosi 20 metrów. Rzeka posiada jedno z największych w Europie wahań stanu wód. Z tego powodu wykorzystano przełom Soły do wybudowania trzech zapór wodnych: w Czańcu, w Międzybrodzu Bialskim i w Tresnej. Zapory te utworzyły „kaskadę rzeki Soły”. Dzięki temu przedsięwzięciu uzyskano zwiększenie przepływów minimalnych na Sole do 9,1 m³/s, zmniejszenie maksymalnych przepływów do 650 m³/s oraz zwykłych wezbrań powodziowych do niegroźnego przepływu 335 m³/s. Kaskada rzeki Soły, karpackiego dopływu Górnej Wisły została zbudowana dla zaopatrzenia w wodę znacznej części Śląsko - Krakowskiego Okręgu Przemysłowego, dla ochrony przed powodzią, wyrównania przepływów Górnej Wisły i energetycznego wykorzystania rzeki Soły. W granicach gminy liczne dopływy zasilające Solę: lewobrzeżne - Rozтока, Ponikiewka i Żarnówka Wielka, prawobrzeżne - Isepnica oraz liczne potoki bez nazwy. Gęsta sieć rzeczna z ciekami o znacznych spadkach stwarza okresowo zagrożenie powodziowe wynikające ze znacznej dynamiki wód powierzchniowych. Na terenie gminy zlokalizowane są ponadto sztuczne zbiorniki wodne: Międzybrodzki i Żywiecki.

Ze względu na panujące warunki hydrogeologiczne obszar gminy usytuowany jest w obrębie jednostki hydrogeologicznej - makroregionu południowopolskiego, regionu Karpackiego, podregionu zewnętrznokarpackiego, gdzie wyróżnić można zwierciadło wód podziemnych w utworach fliszowych, związane z litologicznym wykształceniem warstw oraz w utworach czwartorzędowych związanych z dolinami rzecznyymi.

Wody trzeciorzędowego i kredowego poziomu wodonośnego

Kredowe zbiorniki wód podziemnych występują w obrębie utworów fliszowych Karpat. Są to poziomy szczelinowe i szczelinowo-porowe. Pod względem hydrochemicznym są to głównie wody wodorowęglanowo - siarczanowo - wapniowe. Warstwy wodonośne tworzą osady piaskowcowe, a w mniejszym stopniu osady wapienne, które występują w formie ławic, naprzemianległe z osadami praktycznie niewodonośnymi ilów i margli.

Zwierciadło wody w utworach czwartorzędowych .

Zbiorniki czwartorzędowe występują w porowych utworach piaszczystych i żwirowych związanych z systemem kopalnych i współczesnych dolin rzecznych. Występują one w zasięgu wodnolodowcowych i fluwialnych utworów rzek. Wody tego piętra charakteryzują się występowaniem różnych typów wód, począwszy od naturalnych dla tego typu ośrodków HCO₃-Ca, HCO₃-Ca-Mg poprzez HCO₃-SO₄-Ca, HCO₃-SO₄-Ca-Mg, HCO₃-SO₄-Ca-Mg-Na aż do bardzo złożonych.

Częstym składnikiem wód w utworach czwartorzędu jest żelazo i mangan, związki azotu, fosforany, charakterystyczny jest także zapach siarkowodoru.

Zasoby wód podziemnych Gminy Czernichów ściśle związane są z występującym na tym obszarze użytkowym poziomem wodonośnym UPWP nr 446 „Dolina rzeki Soły” - poziom wodonośny czwartorzędowy. Ponadto wody podziemne występują w poziomie wodonośnym - GZWP nr 447 „Zbiornik Warstw Godula (Beskid Mały)”. Jest to zbiornik szczelinowo - porowy w kredowych warstwach godulskich. Wody zbiornika są bardzo nieznacznie zanieczyszczone, łatwe do uzdatniania, pomimo, że wody tego poziomu są słabo izolowane i silnie narażone na zanieczyszczenia z powierzchni.

Zbiorniki zaporowe w dolinie Soły - wchodzi w skład 3 zbiorników wodnych w kaskadzie rzeki Soły (Jezioro Żywieckie, Jezioro Międzybrodzkie i Jezioro Czaniec). W granicach administracyjnych Gminy znajduje się Jezioro Międzybrodzkie oraz część Jeziora Żywieckiego.

W/w zbiorniki mają za zadanie spełnianie licznych funkcji:

- magazynowanie wody,
 - przejmowanie fali powodziowej,
 - praca w systemie szczytowo-pompowym (zb. Międzybrodzie),
 - wyrównywanie poziomu wód w rzece poniżej zbiorników,
 - funkcje rekreacyjne.
- Zbiornik zaporowy Tresna (Jezioro Żywieckie) powstał ze spiętrzenia wód rzeki Soły zaporą ziemną. Jest największym i najwyżej położonym z 3 zbiorników kaskady Soły. Służy on głównie do retencjonowania wód rzeki Soły oraz do wyrównywania poziomu wody w rzece poniżej zbiornika. Jest on zagospodarowany rekreacyjnie.

Podstawowe dane:

- lokalizacja - 40,0 km rzeki Soły, wieś. Tresna,
 - pow. zlewni - 1 030,0 km²,
 - Elektrownia Wodna TRESNA (administrowana przez Zespół Elektrowni Wodnych Porąbka-Tresna S.A.). Parametry: moc instalowana - 21,0 MW, produkcja średnia roczna - 28,0 mln kWh.
- Zbiornik zaporowy Międzybrodzie (Jezioro Międzybrodzkie) powstał ze spiętrzenia wód rzeki Soły zaporą betonową. Jest drugim co do wielkości zbiornikiem kaskady. Zbiornik ten można uznać za szerokie koryto rzeczne, przypominające swym wyglądem rynnowe jeziora polodowcowe. Podstawową funkcją pełnioną przez zbiornik jest współpraca z elektrownią szczytowo-pompową „Porąbka - Żar” oraz należącym do niej, zbudowanym na szczycie góry Żar, zbiornikiem wodnym. Podobnie jak zbiornik Tresna, zbiornik Międzybrodzki wykorzystywany jest również jako naturalne zaplecze rekreacyjno-turystyczne.

Podstawowe dane:

- lokalizacja - 32,3 km rzeki Soły, wieś. Porąbka,
- pow. zlewni - 1 082,0 km²,
- Elektrownia Wodna PORĄBKA (administrowana przez Zespół Elektrowni Wodnych Porąbka-Tresna S.A.). Parametry: moc instalowana - 12,6 MW, produkcja średnia roczna - 25,0 mln kWh.

1.7. Warunki glebowe

W obrębie obszaru gminy dominują pasma górskie zbudowane z utworów płaszczowiny śląskiej głównie piaskowców godulskich, istebniańskich oraz zlepieńców. Piaskowce istebniańskie dają gruboziarnistą zwietrzelinę łatwo ulegającą bielicowaniu, zaś piaskowce godulskie są skałami twardymi drobnoziarnistymi o spoiwie z reguły krzemionkowym, rzadko ilastym a jeszcze rzadziej węglanowym. Dają zwietrzelinę silnie kamienistą odznaczającą barwą płowo szarą lub brunatno szarą, a gleby mają strukturę gruzełkową. Ich wartość glebotwórcza zależy od spoiwa. W odmianach bezwęglanowych tworzą się gleby skrytobelicowe. Zwietrzelina piaskowca godulskiego ze spoiwem węglanowym daje zasobniejsze gleby brunatne tworzące siedliska lasu górskiego.

Występujące gleby należą do gleb terenów górskich i podgórskich, w zależności od właściwości skały macierzystej spotykamy tu:

- na gliniasto - ilastej zwietrzelinie piaskowców i łupków fliszowych budujących stoki przeważają gleby:
 - brunatne, w zależności od podłoża brunatne właściwe (skały fliszowe o spoiwie węglanowym) oraz brunatne kwaśne (skały fliszowe o spoiwie niewęglanowym), gleby szkieletowe i grubokamieniste o składzie mechanicznym gleb gliniastych i ilastych średnio i silnie szkieletowych, występują powszechnie w niższych partiach stoków, na spłaszczeniach podstokowych i w dolinie Soły, silnie zróżnicowane pod względem miąższości i zasobności w przyswajalne składniki pokarmowe, III, IV i V klasy gleb,
 - bielcowe (wytworzone w drzewostanach szpilkowych) i pseudobielcowe (powstałe po wylesieniu i przeznaczeniu pod uprawę gleb bielcowych) wyjąłowione, silnie zakwaszone, lekkie i szkieletowe, występują w górnych partiach wzniesień i na stokach o dużych spadkach, V, VI i VIz klasy gleb,
- na utworach aluwialnych w dolinach, mady w różnym stadium rozwoju:
 - inicjalne w granicach współczesnych koryt rzecznych, szkieletowe o składzie mechanicznym żwirów piaszczystych, rolniczo nieprzydatne,
 - na wyższych terasach i stożkach napływowych w dolinie Soły oraz dolnych odcinkach głównych dopływów, gleby gliniaste lekkie i średnie, brunatne o składzie mechanicznym gleb gliniastych i piaszczystych silnie szkieletowych, o dobrze wykształconych profilach glebowych i dużej zasobności w składniki pokarmowe, II - III klasy gleb, w znacznej części zajęte przez pastwiska lub lasy.

1.8. Zasoby leśne

Występowanie lasów jest tu bezpośrednio związane z istnieniem pięter roślinnych charakterystycznych dla Karpat. Dla obszaru wznoszącego się od poziomu ok. 300 m n.p.m. w dolinie Soły do wysokości 935 m n.p.m. - szczyt Czupła w Paśmie Magurki Wilkowickiej, typowa jest szata roślinna charakterystyczna dla pięter pogórza i regla dolnego. W szacie roślinnej gminy dominującą rolę odgrywają zespoły leśne, które stanowią niemal 2/3 powierzchni gminy. Pierwotnie teren pokrywał rozległy kompleks buczyny bukowo - jodłowej (w rejonie szczytów) oraz dębowo - grabowej (w niższych partiach). Do dziś pierwotną szatę zachowało tylko zbocze Góry Żar.

Ogólna powierzchnia lasów na terenie Gminy wynosi ok. 3 547 ha, co stanowi ok. 60,9% jej powierzchni, z czego w administracji Lasów Państwowych Nadleśnictwa: Jeleśnia, obręb Żywiec; nadleśnictwa Andrychów, obręb Porąbka; nadleśnictwa Bielsko, obręb Szczyrk, - pozostaje ok. 2 000 ha, natomiast ok. 1 543 ha stanowią lasy niepaństwowe.

Lasy państwowe występują głównie w dużych, zwartych kompleksach leśnych, skupionych w obrębie partii grzbietowych i szczytowych pasm górskich, otaczających teren Gminy: Suche-go Wierchu, Czupła, Magurki Wilkowickiej i Hrobaczej Łąki w części północnej i zachodniej oraz: Wielkiego Cisownika, Jaworzyny i Góry Żar w części północno - wschodniej i wschodniej. Ww. kompleksy leśne w formie nieregularnych, wydłużonych enklaw schodzą w piętro pogórza - szczególnie w Małej Tresnej, Czernichowie i Międzybrodziu Bialskim.

Lasy prywatne, w miarę regularnie rozmieszczone są w poszczególnych miejscowościach Gminy. Znaczna część spośród tych lasów tworzy duże zwarte powierzchnie, głównie na obrzeżach kompleksów Lasów Państwowych, natomiast część występuje w dużym rozproszeniu, jako niewielkie enklawy śródpolne lub na zboczach jarów i dolin rzecznych. W strukturze własnościowej lasów niepaństwowych znaczący jest udział lasów dużych Wspólnot Leśnych (ok. 687 ha): „Żar”, „Ponikiew”, „Żarnówka”.

Uzupełnieniem powierzchni terenów leśnych na terenie gminy są zadrzewienia, najczęściej występujące, jako rozrzucone zagajniki śródpolne w terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej i zbiorowiska zieleni łąkowej, tworzące obudowę biologiczną zbiorników zaporowych rz. Soły i jej dopływów. Zadrzewienia te i zakrzaczenia stanowią ciągi zieleni nieurządzonej w układzie pasmowym lub wyspowym, zwiększając pulę różnorodności biologicznej w środowisku przyrodniczym.

1.9. Wnioski

- *Teren gminy jest obszarem o typowych cechach krajobrazu młodych gór fałdowych charakteryzujący się występowaniem wzniesień gór średnich i niskich z fragmentami powierzchni zrównań, z głównymi grzbieciami o przebiegu równoleżnikowy wyraźnie rozdzielonymi dolinami głównych cieków.*
- *Najbardziej charakterystycznymi elementami krajobrazu gminy jest przełomowa dolina rzeki Soły z zalesionymi stromymi stokami wzniesień Beskidu Małego opadającymi w kierunku dna doliny oraz kaskada sztucznych zbiorników wodnych zajmująca dno doliny.*
- *Wysoka lesistość, obecność zbiorników wodnych oraz przyrodnicze i krajobrazowe walory gminy dają podstawę do oceny jej obszaru, jako rejonu o istotnych walorach dla rozwoju różnych form rekreacji i możliwości wykorzystania walorów przyrodniczych dla różnych form za-inwestowania rekreacyjno-wypoczynkowego.*
- *Dogodne powiązania komunikacyjne z Żywcem i Bielskiem - ośrodki regionalne (powiatowe), wywierają istotny wpływ na stan obecny i dalszy rozwój gminy.*
- *Odległość i korzystne połączenia gminy z Katowicami i całą konurbacją śląską oraz sąsiedztwo jezior zaporowych i obszarów przyrodniczo chronionych stwarzają predyspozycje utworzenia z obszaru gminy strefy wypoczynku cotygodniowego, a w szerszym układzie (krajowym) - agroturystyki i form wypoczynku wyspecjalizowanego.*
- *Elementy wynikające ze struktury przestrzennej, mające wpływ na stan obecny oraz rozwój gminy, to:*
 - *stosunkowo niski poziom urbanizacji i jej skoncentrowanie w obszarach dolinnych,*
 - *wysoka lesistość gminy,*
 - *dobrze zachowane walory przyrodnicze i krajobrazu naturalnego.*

2. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego i wymogów jego ochrony

2.1. Ekosystemy leśne, ochrona przyrody i krajobrazu

2.1.1. *Rośliny i zwierzęta - bioróżnorodność*

Dzięki bogactwu walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz położeniu w Parku Krajobrazowym Beskidu Małego i jego otulinie, gmina Czernichów należy do terenów o dużej wartości przyrodniczej. Bogate zróżnicowanie siedliskowe związane z urozmaiconą rzeźbą terenu, dość gęstą siecią hydrograficzną oraz niezle zachowaną naturalną strukturą przyrodniczą, znajduje odzwierciedlenie w bogactwie szaty roślinnej. Ciągłość struktur roślinnych stanowi drogę migracji gatunków oraz rozprzestrzeniania się układów ekologicznych. Zwarty ciąg roślinności jednego typu lub ciąg bliskich sobie stanowisk może być traktowany, jako „korytarz” dla wszystkich tych gatunków, dla których roślinność stwarza korzystne warunki.

Charakterystyczne **zespoły roślinności** występujące obecnie na terenie gminy:

W szacie roślinnej Gminy Czernichów dominującą rolę odgrywają zespoły leśne będące jej najważniejszym bogactwem i stanowiące niemal 2/3 powierzchni gminy. Pierwotnie teren gminy pokrywał rozległy kompleks buczyny bukowo-jodłowej (w rejonie szczytów) oraz dębowo-grabowej (w niższych partiach). Do dziś pierwotną szatę zachowało tylko zbocze Góry Żar. Długotrwała działalność człowieka doprowadziła do zniszczenia pierwotnej puszczy. W XIX wieku rozpoczęto sztuczne zalesianie tego terenu świerkiem. Współcześnie na obszarze gminy dominują lasy świerkowe z domieszką: buka, jodły, sosny, jaworu, jesionu, dębu, wierzby, olchy oraz wiązu górskiego. Można tu także spotkać niewielkie skupiska sosny wejmutki i sosny daglezji, które występują na zboczach Nowego Świata w Międzybrodziu Bialskim.

- Zespoły leśne: według przyrodniczo - leśnej regionalizacji Polski obszary leśne położone są w obrębie: VIII Krainy Karpackiej, w dzielnicy 1 Beskidu Śląskiego i Małego.

Gmina Czernichów leży w zasięgu dwóch pięter roślinnych:

- pogórza (do ok. 500 m npm) - tereny niemal całkowicie zajęte pod uprawy i zabudowę; spotyka się typowe gatunki roślinności runa pierwotnie występujących lasów grądowych jedynie w trudno dostępnych jarach i wąwozach;
- regla dolnego (500 - 935 m npm) - tereny pierwotnie zajmowane przez zbiorowiska żyźnej buczyny karpackiej, kwaśnej buczyny z dużym udziałem jodły, świerka i jawora oraz dolnoregłowego boru jodłowo - świerkowego, obecnie zdominowane przez sztuczne świerczyny, będące aktualnie w fazie intensywnej przebudowy; najlepiej zachowane fragmenty naturalnych zbiorowisk leśnych stanowią pozostałości kwaśnej buczyny górskiej oraz dolnoregłowego boru mieszanego jodłowo - świerkowego, występujące w reglu dolnym na stokach i partiach grzbietowych: Hrobaczej Łąki, Jaworzyny, Czupla oraz innych masywów górskich.

W obrębie piętra regla dolnego oraz w strefie przejściowej pomiędzy reglem dolnym i pogórzem występują również inne zbiorowiska leśne: nadrzecznej olszyny górskiej (nad mniejszymi potokami), olszyny bagiennej (źródłiskowe partie stoków o niewielkim nachyleniu, zabagnione i podtopione) oraz jaworzyny karpackiej (w szczytowych, mocno nachylonych partiach stoków i stromych skarpach nad potokami). Ze względu na ograniczenia wysokościowe w Beskidzie Małym nie wykształciło się piętro regla górnego - natomiast ciekawostką jest występowanie powyżej granicy lasu regłowego - skarłowaciałych buków.

Przedstawione wyżej cenne typy siedlisk i zbiorowisk roślinnych, charakteryzujących się dużym udziałem przedstawicieli rzadkich gatunków roślin i zwierząt, zachowały się szczególnie na obszarach leśnych regla dolnego, w terenach źródłiskowych oraz w podszczytowych partiach hal i polan górskich. Biorąc pod uwagę roślinność potencjalną, zbiorowiskami uwarunkowanymi siedliskowo na jej przeważającym terenie są zbiorowiska kwaśnej buczyny górskiej, buczyny karpackiej, dolnoregłowego boru jodłowo - świerkowego oraz jaworzyny karpackiej i z miesięcznicą trwałą (w piętrze regla dolnego), grądu subkontynentalnego (w piętrze pogórza) oraz zbiorowisk łęgowych (w dolinach cieków wodnych, bez zróżnicowania na piętro pogórza i regla dolnego), co oddaje charakter pierwotnej roślinności na tym obszarze.

- Zbiorowiska nieleśne, siedliska wymagające ochrony:
 - niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie Arrhenatherion elatioris (kod 6510) - 1% pokrycia (m.in. dolne partie stoków Hrobaczej Łąki, Suchego Wierchu, Groniczka, Góry Żar,
 - górskie i niżowe murawy bliźniczkowe - płaty bogate florystycznie Nardion (kod 6230) - 1% pokrycia (m.in. polany na Hrobaczej Łące, Jaworzynie, Wielkim Cisowniku),
 - ziołorośla górskie i nadrzeczne (kod 6430) - 0,5% pokrycia,
 - górskie torfowiska o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (kod 7230) - 0,1% pokrycia,
 - zespół ostrożenia warzywnego (Angelico - Cirsietum oleracei),
 - łąka ostrożeniowa (Cirsietum rivularis).
- Zbiorowiska antropogeniczne:
 - zbiorowiska synantropijne upraw polowych, o okresowo pełnej pokrywie roślinnej, rozwijające się w warunkach kształtowanych przez człowieka (rośliny uprawne z niewielkim udziałem gatunków rodzimych), występujące głównie na stokach o niższych spadkach,
 - zbiorowiska ruderalne w strefach zabudowy charakteryzujące się dominacją gatunków obcego pochodzenia rozwijające się w nieustabilizowanych warunkach środowiska ze znacznymi powierzchniami pozbawionymi pokrywy roślinnej,
 - zieleń urządzona, w tym: zieleńce, zieleń przyzagrodowa w zabudowie mieszkaniowej, izolacyjno - osłonowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych i wokół zabudowy usługowo - przemysłowej i obiektów użyteczności publicznej.

Duże zróżnicowanie siedliskowe widoczne jest również w zróżnicowaniu **świata zwierzęcego** zarówno pod względem przynależności systematycznej jak i wymagań siedliskowych. Na terenach leśnych oraz w okolicach zadrzewień nadrzecznych i na obrzeżach ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej występuje możliwość względnie swobodnego bytowania zwierzyny leśnej i leśno-łąkowej. Ogółem na tym obszarze stwierdzono występowanie ok. 110 gatunków ptaków (m.in. 6 drapieżników dziennych, 4 gatunki kuraków leśnych, 6 gatunków dzięciołów, bocian czarny), 41 gatunków ssaków, 15 gatunków płazów, 5 gatunków gadów oraz 17 gatunków ryb.

Szczególnie charakterystycznymi przedstawicielami fauny na tym obszarze są:

- ssaki: wydra, niedźwiedź brunatny, wilk, liczne nietoperze: podkowiec mały, nocek duży borowiec wielki, gacek brunatny, gacek szary, mroczek posrebrzany, mroczek pozłocisty, mroczek późny, nocek rudy; przedstawiciele owadożernych: orzesznica, smużka, ryjówka aksamitna,
- płazy: traszka grzebieniasta, kumak nizinny, kumak górski, traszka karpacka, ropucha szara, żaba trawna, żaba wodna, żaba jeziorkowa, traszka zwyczajna, traszka górską,
- gady: padalec zwyczajny, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, zaskroniec zwyczajny i żmija zygzakowata,
- kilkadziesiąt gatunków bezkręgowców: m.in. przedstawiciele rodzaju trzmiel, motyle: paź królowej, szlaczkoń szafraniec, czerwoczyk nieparek, mieniak strużniak, mieniak tęczowiec chrząszcze: liszkarz mniejszy, jelonek rogacz, kozioróg dębosz, przedstawiciele rodzaju biegacz.

Charakterystycznym elementem fauny ekosystemów leśnych regla dolnego i pogórza, są licznie występujące tu gatunki zwierzyny łownej (jeleń, sarna dzik), często przemieszczające się w dużych grupach naturalnymi korytarzami migracyjnymi pomiędzy poszczególnymi pasmami góorskimi i kompleksami leśnymi - uzupełnione o ssaki drapieżne (lis, kuna leśna, łasica, tchórz, sporadycznie - jenot). System zbiorników zaporowych w dolinie Soły stanowi istotną barierę w naturalnych szlakach migracji zwierzyny łownej (głównie jeleniowatych) z obu rozdzielonych pasm górskich Beskidu Małego, podobnie jak obszary intensywnego zagospodarowania turystyczno - sportowego południowych stoków Góry Żar.

2.1.2. Krajobraz

Obszar gminy o urozmaiconej konfiguracji charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi opartymi o harmonijnie łączące się tereny leśne, powierzchnie wodne sztucznych zbiorników wodnych, doliny cieków wodnych z wiejskim osadnictwem. Zwarte kompleksy leśne występują we wschodniej i zachodniej części gminy. Dużymi walorami charakteryzują się również obszary lasów pociętych w centralnej części gminy. Obszar rolniczo - leśny, w który wpisuje się sieć osadnicza jest pod względem krajobrazowym, w niewielkim stopniu zdegradowany. Generalnie występują tu następujące typy krajobrazów:

- **Potencjalne krajobrazy naturalne** stanowią część obszaru objętego granicami Parku Krajobrazowego Beskidu Małego:
 - krajobrazy gór średnich regla dolnego,
 - krajobrazy dolin i obniżeń.
- **Krajobrazy semi-naturalne - zmienione pod wpływem działalności człowieka:**
 - semi-naturalny krajobraz lasów regla dolnego i pogórza, w granicach PKBM,
 - semi-naturalny krajobraz polan śródleśnych obejmujący polany w obrębie lasu, częściowo zarośnięte w sposób naturalny lub przez nasadzenia.
- **Krajobrazy kulturowe:**
 - kulturowy przekształcony krajobraz rolniczy obejmujący pola uprawne i pastwiska,
 - kulturowo przekształcony krajobraz den dolin obejmujący fragmenty umocnionych, z częściową regulacją, brzegów rzeki Soły i zbiorników wodnych porośniętych pasmowo roślinnością drzewiastą i krzewiastą,
 - kulturowo przekształcony krajobraz rozproszonej zabudowy siedliskowej z przylegającą do domostw uprawą roślin okopowych i zbóż.

Główne dominanty ekspozycji krajobrazu w gminie to: zbiorniki zaporowe w dolinie Soły, praktycznie rozcinające w kierunku południkowym teren Gminy na dwie odrębne funkcjonalnie części oraz masyw Góry Żar z bogatą i różnorodną infrastrukturą i szerokimi panoramami widokowymi, skierowanymi na znaczną część Beskidu Małego, Kotliny Żywieckiej oraz odległe pasma Beskidu Żywieckiego.

W krajobrazie Gminy przeważa krajobraz leśny w postaci zarówno wielkich kompleksów leśnych o powierzchni przekraczającej 1000 ha, obejmujących swoim zasięgiem całe masywy górskie (pasmo Czupla z Hrobaczą Łąką, Wielkiego Cisownika z Jaworzyną), jak również mniejszych enklaw leśnych rozrzuconych na terenie całej gminy, głównie na zboczach jarów i głęboko wciętych dolin lokalnych cieków wodnych. Szczególnym rodzajem terenów leśnych są liczne zadrzewienia w strefie przybrzeżnej zbiorników zaporowych występujące jako lasy łąkowe i zarośla wiklinowe. Uzupełnieniem jest krajobraz kulturowy otwarty upraw rolniczych, wód, łąk, pastwisk i ogrodów oraz kulturowo przekształcony układ osiedleńczy w postaci terenów osadniczych zabudowy mieszkaniowej i usługowej, sieci dróg i obiektów hydrotechnicznych - rozłożony w dolinie Soły, dolnych odcinkach jej dopływów i na stokach otaczających wzniesień. Urozmaicona rzeźba terenu, duże wysokości względne, znaczne nachylenia, gęsta sieć hydrograficzna wskazują na wysokie walory krajobrazowe oraz występowanie licznych obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych, co m.in. sprawiło, iż obszar gminy został włączony do Parku Krajobrazowego Beskidu Małego i jego otuliny.

2.1.3. Ochrona prawna zasobów przyrodniczych

- **PARK KRAJOBRAZOWY BESKIDU MAŁEGO** - wschodnia i zachodnia część obszaru gminy leży na terenie Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, a pozostała w granicach jego otuliny. Dla obszaru Parku Krajobrazowego Beskidu Małego (PKBM) obowiązują przepisy odrębne zawarte w Rozporządzeniu nr 9/98 Wojewody Bielskiego z dnia 16.06.1998r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, zmienionym Rozporządzeniem nr 23/98 Wojewody Bielskiego z dnia 17.12.1998r. Celem utworzenia Parku było zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Beskidu Małego w warunkach racjonalnego gospodarowania, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Utworzono także otulinę PKBM, której celem zachowanie harmonijnego krajobrazu oraz zabezpieczenie PKBM przed szkodliwym oddziaływaniem czynników

zewnątrznych. Zgodnie z § 3 Rozporządzenia, w celu zapewnienia warunków dla właściwych form ochrony i kształtowania środowiska, przy równoczesnym rozwoju funkcji dydaktyczno - naukowych, turystycznych i rekreacyjnych, na terenie Parku i jego otuliny obowiązuje stosowanie następujących ogólnych zasad i kierunków działania:

- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;
 - ochrona środowiska i krajobrazu przed: zakłóceniami stosunków wodnych, degradacją gleb i szaty roślinnej, zanieczyszczeniami powietrza oraz zakłóceniami harmonii w krajobrazie;
 - czynna ochrona środowiska poprzez: likwidację lub ograniczenie na terenie Parku działalności gospodarczej szkodliwej dla środowiska, prawidłową politykę przestrzenną, utrzymanie, odnawianie i wzbogacanie zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych;
 - prowadzenie gospodarki rolnej, leśnej i łowieckiej w sposób umożliwiający realizację celów wymienionych w §1 rozporządzenia.
- **ECONET** - obszar gminy znajduje się w zasięgu sieci ekologicznej ECONET-PL, część gminy (w granicach PKBM) znajduje się w obszarze węzłowym o znaczeniu krajowym - 30K Beskidu Małego. Tutejszy obszar ECONET - POLSKA połączony jest szerokim korytarzem ekologicznym z Obszarem Beskidu Żywieckiego rangi międzynarodowej. W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu ECONET - POLSKA uwzględnia:
 - zachowanie istniejącej zieleni naturalnej i półnaturalnej w postaci zadrzewień łągowych wzdłuż większych potoków oraz zadrzewień śródpolnych,
 - zachowanie istniejącej zieleni urządzonej wzdłuż ciągów komunikacyjnych
 - zalesienia gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa celem zwiększenia zasobów leśnych gminy,
 - występowanie obszarów o predyspozycjach do powstawania osuwisk, w tym również obszary osuwiskowe czynne bądź ustabilizowane. W związku z tym przy ewentualnym przeznaczeniu na cele zabudowy mieszkaniowej, usługowej itp. terenów położonych na zboczach (stokach) wzniesień lub u ich podnóży należy uwzględnić możliwość występowania ruchów masowych (osuwisk, obrywów, spełzywania gruntów itp.).

Na terenie ostoi Beskidu Małego znajdują się siedliska kluczowe o unikatowej wartości. Ostoja ta jest elementem sieci NATURA 2000, tak że względu na obecność gatunków chronionych Dyrektywą Rady Europy o Ochronie Ptaków (Dyrektywa Ptasia), jak i występowaniu siedlisk chronionych.

- **SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK NATURA 2000 PLH240023 „BESKID MAŁY”** zatwierdzony przez Komisję Europejską w 2008r. - na terenie gminy Czernichów obejmuje 3 izolowane enklawy: partie szczytowe oraz północne i wschodnie stoki Magurki Wilkowskiej; północno - zachodni stok Cisowej Grapy (w paśmie Łamanej Skały) oraz Las Obłaz położony powyżej osiedli Carchla i Łaski (w paśmie Wielkiego Cisownika). Na terenie obszaru Natura 2000, spośród siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I do Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, występuje 15 siedlisk. Są to m.in. żyzne buczyny (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion: kod 9130), kwaśne buczyny (Luzulo-Fagenion: kod 9110), górskie bory świerkowe (Piceion abietis zbiorowiska górskie: kod 9410), górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion - płaty bogate florystycznie: kod 6230), niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris: kod 6510). Znajdują się tu ponadto gatunki wymienione w załączniku II do wspomnianej Dyrektywy (7 gatunków ssaków, 2 gatunki płazów i 2 gatunki roślin). Ponadto występuje tu szereg innych ważnych gatunków roślin i zwierząt. Docelowo zgodnie z dyrektywami unijnymi, wyznaczone w ramach koncepcji NATURA 2000 tereny cenne przyrodniczo winny być poddane ochronie. Celem tworzenia sieci jest ochrona różnorodności biologicznej poprzez zachowanie siedlisk naturalnych oraz gatunków dzikiej flory i fauny, będących przedmiotem zainteresowania Wspólnot Europejskich, w stanie sprzyjającym ochronie w ich naturalnym zasięgu.

- **Punktowe i małoobszarowe formy ochrony** - brak form objętych ochroną prawną. Przy północnej granicy gminy, na terenie gminy Porąbka, na zboczu Hrobaczej Łąki, znajduje się rezerwat starobuczyny „Zasolnica”.
- **Obszary proponowane do objęcia ochroną** (indywidualne i małoobszarowe formy ochrony):
 - wskazane w „Programie ochrony środowiska gminy Czernichów na lata 2009 - 2016 AKTUALIZACJA, 2009 rok”. Aktualne zamierzenia w zakresie zwiększenia ilości proponowanych nowych form ochrony przyrody na terenie gminy oparte zostały o przeprowadzone ekspertyzy i waloryzacje przyrodnicze oraz rozpoznanie walorów zieleni przyzagrodowej, przydrożnej i „przestojów” w drzewostanach leśnych, przedstawia je poniższa tabela:

Lp.	nazwa obiektu	forma ochrony	miejsowość	cel ochrony
1	Rozlewiska Jeziora Międzybrodzkiego	Użytek ekologiczny	Międzybrodzie Bialskie	Rozlewiska z roślinnością wodną i szuwarową – rzadko spotykane w terenach podgórskich
2	Młaka na Gorze Cieniowej	Użytek ekologiczny	Międzybrodzie Bialskie - Ponińki, ok. 1,5 km na południowy wschód od szczytu Czupla	Kwaśna młaka turzycowa
3	Źródlika nad Płonkowie	Użytek ekologiczny	Tresna - Płonkowie, północne stoki góry Przysłop	Kwaśne młaki turzycowe, wilgotne łąki na terenie źródłiskowym
4	Diable kamienie	Stanowisko dokumentacyjne	Tresna, zachodnie stoki Przysłopu	Naturalne wychodnie skalne z piaskowca
5	Gaiki	Rezerwat przyrody	Międzybrodzie Bialskie - Żarnówka, północne stoki Gaików w sąsiedztwie czerwonego szlaku z Hrobaczej Łąki na Czupel	Płaty żyznej buczyny karpackiej, jaworzyny górskiej i kwaśnej buczyny górskiej
6	Czupel	Powierzchniowy pomnik przyrody (pozaustawowa forma ochrony przyrody)	Międzybrodzie Bialskie	Płaty kwaśnej buczyny górskiej z lokalnym ekotypem buka
7	Jaworzyna	Powierzchniowy pomnik przyrody (pozaustawowa forma ochrony przyrody)	Międzybrodzie Żywieckie	Płaty kwaśnej buczyny górskiej z lokalnym ekotypem buka
8	Klon zwyczajny	Pomnik przyrody ożywionej	Międzybrodzie Bialskie - Ubocz	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 350 cm
9	Jesion wyniosły	Pomnik przyrody ożywionej	Międzybrodzie Bialskie - Ubocz	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 315 cm
10	Robinia akacyjowa	Pomnik przyrody ożywionej	Międzybrodzie Bialskie - Ubocz	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 315 cm
11	Lipa drobnolistna	Pomnik przyrody ożywionej	Międzybrodzie Bialskie - Podgórk	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 350+315 cm
12	Lipa drobnolistna	Pomnik przyrody ożywionej	Międzybrodzie Bialskie - Podgórk	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 350+205 cm
13	Klon jawor	Pomnik przyrody ożywionej	Żarnówka Duża - Flisaki	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 315 cm
14	Jesion wyniosły	Pomnik przyrody ożywionej	Żarnówka Duża - Słoniaki	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 280 cm

Źródło: Program ochrony środowiska gminy Czernichów na lata 2009 - 2016 AKTUALIZACJA, 2009 rok /

- wskazane w rejestrze Centralnej Bazy Danych Geologicznych:

nazwa obiektu	Nr inwentarzowy	współrzędne geograficzne	położenie	opis
Jaskinie				
Schronisko w Wielkim Cisowniku	K.Bm-02.01	λ: 19°15'25" 804, φ: 49°46'57".549	Międzybrodzie Bialskie na południowo-zachodnim stoku Wielkiego Cisownika, na wysokości 780m npm	schronisko osuwiskowe powstałe w piaskowcach istebniańskich dolnych

nazwa obiektu	Nr inwentarzowy	współrzędne geograficzne	położenie	opis
Geostanowiska				
Wychodnia warstw godulskich w Tresnej	1672	Φ : 49° 44' 53,500", Δ : 19° 12' 19,600"	Odślonięcie zlokalizowane po zachodniej stronie kaskady na rzece Sole, wzdłuż drogi 948 Żywiec - Międzybrodzie Bialskie	odślonięcie geologiczne naturalne
Kamieniołom warstw godulskich w Międzybrodziu Bialskim	1673	Φ : 49° 47' 02,600", Δ : 19° 11' 02,200"	Kamieniołom usytuowany po lewej, południowej stronie drogi z Międzybrodzia do Bielska - Białej, w zboczu wzniesienia, nad ośrodkiem wypoczynkowym „Wodospad”	odślonięcie geologiczne sztuczne

Źródło: www.pgi.gov.pl/

Ze względu na brak szczegółowej lokalizacji występowania obiektów proponowanych do objęcia ochroną prawną propozycje tych form ochrony potraktowano tylko sygnalnie. Położenie proponowanych pomników przyrody (pojedyncze drzewa) nie zostało ustalone. Orientacyjne położenie jaskiń i geostanowisk przedstawiono jedynie na rysunku uwarunkowań i ich temat nie został rozwinięty w dalszych pracach nad studium. Proponowane powierzchniowe formy ochrony (rezerwat, użytki ekologiczne, stanowisko dokumentacyjne i powierzchniowe pomniki przyrody) zostały uwzględnione w kierunkach rozwoju gminy.

2.1.4. Inne formy ochrony zasobów przyrodniczych:

- Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, będące w zarządzie P.G.L. LP Nadleśnictw Jeleśnia, Andrychów i Bielsko są **lasami ochronnymi**. Wyznaczono je, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej na podstawie art. 17 ustawy z dnia 28 września 1991r. o lasach, Zarządzeniem nr 149 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 11 września 1996r. cała powierzchnia lasów państwowych na tym obszarze należy do kategorii „lasów ochronnych”, w tym:
 - lasy wodochronne - 58,0%,
 - lasy w strefie oddziaływania przemysłu (II strefa uszkodzeń) - 33,0%,
 - lasy glebochronne - 5,5%,
 - inne - 3,5%.
 Wg. dokumentacji siedliskowo - glebowej dominującym typem siedliskowym na omawianym terenie (91% powierzchni leśnej) są siedliska lasu górskiego, udział siedlisk lasu mieszanego górskiego stanowi jedynie ok.7,3% i stale się zmniejsza.
- Na terenie gminy można spotkać przedstawicieli świata roślinnego i zwierzęcego, którzy podlegają ścisłej ochronie prawnej:
 - występujące gatunki **roślin podlegających ścisłej ochronie**: goryczka trojeściowa, wiślak wroniec, bluszcz pospolity, podrzeń żebrowiec, śnieżyczka przebiśnieg,
 - gatunki **zwierząt podlegających ścisłej ochronie**, występujące w naturalnym środowisku: orzesznica, jeż europejski, jaszczurka zwijka, zaskroniec zwyczajny, padalec zwyczajny, żmija zygzakowata, salamandra plamista, traszka zwyczajna, żaba trawna, rzekotka drzewna, mroczek późny, mroczek pozłocisty.
- Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska dnia 14 sierpnia 2001 roku w sprawie określenia **rodzajów siedlisk przyrodniczych** podlegających ochronie, na analizowanym obszarze ochronie podlegają:
 - dolneregłowy las świerkowo - bukowy z domieszką jodły,
 - nadpotokowa olszyna górską,
 - źródliska,
 - żyzna buczyna karpacka.

- **Grunty rolne i leśne** - ochrona przed przeznaczeniem na cele nierolnicze i nieleśne uregulowana ustawami o Ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz ustawą o Lasach, szczególną ochroną przed zainwestowaniem objęte (wymagana zgoda odpowiednich organów):
 - gleby gruntów rolnych klas II - III,
 - położone w zwartych przestrzennie kompleksach o powierzchni ponad 1 ha, gleby klas IV-tych,
 - gleby pochodzenia organicznego wytworzone w warunkach nadmiernego uwilgocenia - torfowe i murszowe,
 - wszystkie tereny sklasyfikowane jako grunty leśne.
- **Kopaliny naturalne** - chronione z mocy ustawy Prawo geologiczne i górnicze: brak.
- **Zbiorniki wód podziemnych** - chronione z mocy ustawy Prawo ochrony środowiska:
 - zbiornik kredowy GZWP nr 447 „Zbiornik Warstw Godula (Beskid Mały)”,
 - zbiornik czwartorzędowy UPWP nr 446 „Dolina rzeki Soły”.

2.2. Stan środowiska i źródła zagrożeń

Środowisko przyrodnicze omawianego obszaru charakteryzuje się dużą wrażliwością i stosunkowo małą odpornością na degradację. Na czynniki naturalne, mogące wywoływać zmiany cech fizycznych, chemicznych i biologicznych w składnikach środowiska, nakładają się wpływy wynikające z działalności człowieka. Na terenie gminy Czernichów nie ma obiektów należących do grupy najbardziej uciążliwych. Gospodarka jest tu oparta na rolnictwie, rekreacji i turystyce, a działalność przemysłowa posiada niewielkie znaczenie. Dlatego zagrożenia dla środowiska naturalnego mają głównie charakter lokalny. Na stan środowiska mają także wpływ zanieczyszczenia z terenów sąsiednich.

2.2.1. Degradacja powierzchni ziemi

W sposób naturalny cały obszar poddawany jest działalności czynników denudacyjnych oraz morfologicznej działalności rzek:

- do głównych czynników naturalnych należy zaliczyć procesy erozyjne oraz ruchy masowe, których nasilenie zależy przede wszystkim od ukształtowania terenu, rodzaju gleby i pokrywy roślinnej;
- ważnym i istotnym z gospodarczego punktu widzenia, czynnikiem wpływającym na zmianę rzeźby terenu są osuwiska, uwarunkowania sprzyjające osuwiskom to: budowa geologiczna (utwory fliszowe zbudowane z naprzemianległych warstw sztywnych piaskowców i podatnych na poślizg łupków ilastych), upad warstw (kął zapadania stoku zgodny z kątem zapadania warstw skalnych), spadki terenu (szczególnie w przedziale 15 - 30⁰), ulewne deszcze i roztopy (najgroźniejsze obfite i gwałtowne krótkie opady letnie oraz woda z szybko topniejącego śniegu na zamrożonej powierzchni), eksploatacja kopalni (zmiana ukształtowania powierzchni i stosunków wodnych);
- szczególnym przejawem degradacji powierzchni w obszarach rolnych nie pokrytych roślinnością z gęstą siecią dróg polnych, jest rozwijająca się intensywnie tzw. denudacja wąwozowa związana z powiększaniem i pogłębianiem dolin drobnych potoków;
- inne działania powodujące degradację powierzchni ziemi to charakterystyczne dla tego obszaru obiekty hydrotechniczne i inne związane z gospodarczą działalnością człowieka.

2.2.2. Stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych

Oceny jakości wód powierzchniowych - na terenie gminy Czernichów znajduje się 1 punkt monitoringu operacyjnego wód powierzchniowych, przy ujściu potoku Ponikwia do Zbiornika Międzybrodzie. Dla zobrazowania jakości wód powierzchniowych przedstawiono również wyniki z punktu monitoringu diagnostycznego znajdującego się przy ujściu Soły do Zbiornika Tresna:

punkt monitoringu	klasa elementów biotycznych	klasa elementów hydromorfologicznych	klasa elementów fizykochemicznych	stan/potencjał ekologiczny
Ponikwia ujście do zbiornika Międzybrodzie	bdb (I)	bdb (I)	bdb (I)	dobry
Soła wpływ do zbiornika Tresna	słaba (IV)	db (II)	db (II)	słaby

/źródło: Ocena stanu środowiska województwa śląskiego w 2012 roku WIOŚ Katowice/

Ocena wód powierzchniowych w zbiornikach zaporowych (występujących w obszarach chronionych) - dla zbiorników Kaskady Soły:

wskaźniki:	Kaskada Soły
przeznaczone do poboru wody na cele spożycia	- spełnione wymogi
dla bytowania ryb	- spełnione
wrażliwość na eutrofizację	- spełnione
ocena potencjału ekologicznego	- dobry i powyżej dobrego
ocena potencjału chemicznego	- nieosiągający dobrego
wskaźnik zanieczyszczenia osadów dennych	- niezanieczyszczone

/źródło: Ocena stanu środowiska województwa śląskiego w 2012 roku WIOŚ Katowice/

Jakość wód podziemnych - na terenie gminy Czernichów nie występują punkty monitoringu regionalnego. Na punkcie monitoringowym Czernichów JCWP 152, w rejonie GZWP 447 (wg Informacji o stanie środowiska w województwie śląskim w 2010 roku) analiza wyników badań jakości wód podziemnych wskazuje, iż wody w zbiorniku kredowym to wody złej jakości (V klasa). Jakość wód w zbiorniku czwartorzędowym uznano za wody zadowalającej jakości (III klasa). Wskaźnikami degradującymi wody podziemne były głównie związki fosforu i azotu oraz żelaza i manganu, które w zasadniczy sposób rzutują na ich jakość; jednak największy wpływ na złą jakość wód z poziomu kredowego miały związki sodu, boru i fluoru.

Głównymi zagrożeniami dla wód powierzchniowych i podziemnych prowadzących wody nieodpowiadające normom są skażenia komunalne i związane z chemicznymi środkami do produkcji rolnej:

- ścieki socjalno-bytowe, pochodzące z zabudowy mieszkaniowej, odprowadzane często do nieszczelnych osadników przydomowych bądź lokalnie kanałami bezpośrednio do przydrożnych rowów melioracyjnych lub cieków wodnych; ścieki te są źródłem zanieczyszczeń wyrażającym się w związkach takich jak BZT5, ChZT, azot amonowy i fosforany, dodatkowo istotnym zagrożeniem, dla jakości wód są substancje ropopochodne splukiwane podczas opadów deszczu z nawierzchni dróg, parkingów czy placów stacji paliw;
- zanieczyszczenia obszarowe pochodzące z powierzchni rolnych, leśnych i osadniczych które z czasem mogą również powodować znaczną eutrofizację wód.

2.2.3. Stan czystości powietrza

Imisja zanieczyszczeń - gmina Czernichów należy do strefy bielsko - żywieckiej. Ocenę jakości powietrza i obserwacji zmian dokonano w ramach państwowego monitoringu środowiska.

Poniżej przedstawiono wyniki klasyfikacji wg rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2012; strefę bielsko - żywiecką zaliczono do:

- dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, tlenku węgla, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu - ze względu na ochronę zdrowia do klasy A,
- dla pyłu zawieszonego PM10 - ze względu na ochronę zdrowia do klasy C,
- dla benzo(α)piranu - ze względu na ochronę zdrowia do klasy C,
- dla dwutlenku siarki, tlenków azotu - ze względu na ochronę roślin do klasy A,
- przekroczenia poziomu docelowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - ze względu na ochronę roślin do klasy C (na stacji tła regionu wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 4 lat wyniósł 24488 $\mu\text{m}^3/\text{h}$).

Emisje zanieczyszczeń - główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 i benzo(α)piranu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie za-

nieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru. W strefie bielsko - żywieckiej przyczyną wystąpienia przekroczenia jest również napływ zanieczyszczeń spoza kraju.

2.2.4. Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny środowiska na terenie gminy Czernichów wpływa przede wszystkim ruch drogowy na drodze wojewódzkiej i powiatowych.

Długość sieci dróg w gminie przedstawia się następująco:

- droga wojewódzka - 10,0 km;
- drogi powiatowe - 14,8 km;
- drogi gminne - 100 km, w tym utwardzonych 94,8 km.

Na podstawie danych dotyczących natężenia ruchu oraz udziału poszczególnych typów pojazdów w tym ruchu (opracowania Ministerstwa Środowiska „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza” oszacowano wielkość emisji komunikacyjnej. Procentowy udział pojazdów na drodze:

- dla dróg wojewódzkich: osobowe 85,8%, dostawcze 10,8%, ciężarowe 1,6%, autobusy 1,7%, motocykle 0,1%,
- dla dróg powiatowych i gminnych: osobowe 82,6%, dostawcze 13,3%, ciężarowe 2,6%, autobusy 1,3%, motocykle 0,2%.

Przyjęte natężenie ruchu dla dróg:

- wojewódzkich - 12064 [poj/dobę],
- powiatowych - 5988 [poj/dobę],
- gminnych - 724 [poj/dobę].

Najbardziej uczęszczaną jest droga wojewódzka 948 relacji Kobiernice - Tresna - Oczków, nie jest to jednak ruch ciągły i uciążliwy dla mieszkańców. W ostatnich latach nie odnotowano żadnych skarg mieszkańców ani pism z prośbą o wykonanie zabezpieczeń akustycznych w związku z tym przyjmuje się że drogi przebiegające przez Gminę Czernichów nie stanowią zagrożenie dla mieszkańców i turystów i nie powodują dyskomfortu akustycznego.

Hałas może pochodzić także od zakładów i obiektów usługowych. W związku z ograniczonym zakresem działalności nie występuje zagrożenie dla środowiska akustycznego gminy spowodowanym przez działalność produkcyjno-usługową.

2.2.5. Promieniowanie elektromagnetyczne

Z uwagi na sposób oddziaływania promieniowania na materię, widmo promieniowania elektromagnetycznego dzielimy na promieniowanie jonizujące i promieniowanie niejonizujące.

Na stacji pomiarowej położonej w Czernichowie przy ul. Żywieckiej prowadzone są pomiary poziomów pól elektromagnetycznych o częstotliwości 100 kHz - 3 GHz w środowisku. Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w 2012 roku wskazują, że natężenie pola elektrycznego wynosi 0,13 V/m i jest poniżej progu czułości sondy pomiarowej.

Niemniej występują tu źródła promieniowania niejonizującego w postaci stacji przekaźnikowych telefonii komórkowej oraz napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego i średniego napięcia. Na górze Żar zlokalizowane są dwie anteny przekaźnikowe telefonii komórkowej: należąca do firmy Era Centertel i należąca do sieci Orange oraz antena bezprzewodowej sieci internetowej Apollo - Net. Pola elektromagnetyczne stacji telefonii komórkowej o gęstości mocy większych niż wartości graniczne, występują w miejscach niedostępnych dla ludzi. Wokół napowietrznych linii elektroenergetycznych nie prowadzono szczegółowych badań poziomu pól elektroenergetycznych, ochronę zdrowia ludzi zabezpieczają przepisy ustalające odległości i warunki zabudowy w ich sąsiedztwie.

2.2.6. Zagrożenia dla roślin i zwierząt

Zagrożenie dla flory i fauny analizowanego obszaru stanowią czynniki abiotyczne (warunki klimatyczne i pionowe zróżnicowanie terenu) i biotyczne (np. nadmierny rozwój owadów liściożernych czy grzybów patogennych), które wpływają na stopień ich trwałości i zdrowotności.

Negatywny wpływ mogą mieć także czynniki antropopresyjne związane z działalnością człowieka, jak: emisja przemysłowa gazów i pyłów do powietrza, nadmierna penetracja lasu przez ludzi oraz niszczenie siedlisk nadrzecznych.

2.2.7. Zagrożenia powodziowe i tereny zalewowe

Zagrożenie powodziowe - teren gminy jest w większości górzysty, gdzie występowanie powodzi jest zjawiskiem dość powszechnym. Zagrożenie to może być wywołane silnymi ulewami i deszczami nawalnymi połączonymi z burzami, które generują lokalne wezbrania na rzece Soła, a także mniej znaczące na potokach Żarnówka, Ponikiewka, Isepnica i Roztoka, przepływających przez teren Gminy. Rzeka Soła posiada wszystkie cechy rzeki górskiej, na które składają się spadek i ukształtowanie koryta oraz zmienność i tempo wahań stanów wody i przepływów. Do najgroźniejszych zjawisk należą duże powodzie letnie, zwykle na przełomie czerwca i lipca, wywołane kilkudniowymi intensywnymi opadami. Dodatkowo zimowe roztopy oraz specyfika zlewni sprawiają, iż jest to obszar o znacznym potencjale zagrożenia powodziowego. Głównym elementem zabezpieczenia przeciwpowodziowego terenu gminy są sztuczne jeziora: Międzybrodzkie i Żywieckie, które powstały dzięki budowie w przełomach rzeki Soły dwóch zapór/elektrowni: w Porąbce oraz w Tresnej. Wchodzą one w skład 3 zbiorników w kaskadzie rzeki Soły. W granicach administracyjnych gminy znajduje się Jezioro Międzybrodzkie oraz część Jeziora Żywieckiego. W czasie wysokich stanów wody występuje zarówno zalewanie terenów sąsiadujących z korytem cieków jak i naruszanie brzegów w postaci zrywów, obrywów i zsuwów. Ze względu na duże zróżnicowanie ukształtowania oraz intensywność opadów zauważa się również na terenie całej gminy nasilenie erozji. Obecnie powierzchnię zlewni modelują głównie procesy wietrzenia fizycznego i chemicznego, osuwanie, erozja rzeczna.

Zgodnie ze „Studium określające granice bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni Soły” sporządzonym przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie w ramach programu Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Górnej Wisły obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wyznaczone w oparciu o granicę zalewu wodą o prawdopodobieństwie przewyższenia $p=1\%$ występują jedynie w dolinie potoku Ponikiewka, w jego części centralnej i dolnej i poza korytem potoku obejmują niewielkie tereny przylegające do koryta rzeki. Tereny te występują punktowo i zostały naniesione na mapę uwarunkowań.

Praktyczną konsekwencją istnienia obszarów zalewowych o wyznaczonych granicach zasięgowych jest ograniczenie ich zainwestowania i wykorzystanie jako terenów o funkcji przyrodniczej bądź wykorzystanie do celów niekubaturowej rekreacji i sportu.

Dla ochrony przeciwpowodziowej oraz ochrony zasobów wodnych gminy wskazane jest:

- zwiększanie naturalnej retencji wodnej, poprzez właściwą gospodarkę rolną i leśną,
- dodatkowe zalesienia i obsadzania zielenią,
- ochrona obszarów podmokłych, źródliskowych i osuwiskowych,
- regulacja brzegów.

2.2.8. Warunki geologiczne i obszary osuwiskowe

Obszar gminy budują trzeciorzędowe utwory fliszu karpackiego płaszczowiny śląskiej (Beskid Mały), zapadające generalnie na południowy wschód. Obszar całej gminy położony jest praktycznie w obrębie rozległej strefy nasunięcia od południa płaszczowiny śląskiej.

Utwory trzeciorzędowe: płaszczowiny śląskiej to głównie odporne gruboławicowe piaskowce serii godulskiej (budujące wzniesienia) z wkładkami mniej odpornych łupków, iłów i iłołupków (wykorzystywane przez doliny); ze strefą nasunięcia związane jest występowanie brekcji tektonicznej oraz licznych zaburzeń tektonicznych i nasunięć łuskowych.

Utwory czwartorzędowe: na stokach wykształcone w postaci pokryw soliflukcyjnych złożonych z glin pylastych ciężkich z okruchami skalnymi oraz glin piaszczystych o miąższości do kilku do kilkunastu metrów; w dnach dolin występują głównie iły, gliny i piaski zwietrzelinowe oraz mułki, piaski i żwiry rzeczne plejstoceńskie i holocenięskie.

Cały obszar modelowany jest przez ruchy masowe (głównie splezywanie i osuwanie). Przyczyną rozwoju ruchów masowych są warunki geologiczne i geomorfologiczne tj. zsuwanie się mas skalnych po stoku pod wpływem siły ciężkości, wywołane czynnikami naturalnymi (np. podcięcie stoku przez ciek wodny, nasiąknięcie mas ziemnych wodami opadowymi lub roztopowymi) lub czynnikami antropogenicznymi (np. podcięcie stoku wywołane pracami budowlanymi). Czynnikiem aktywującym zjawisko osuwania się gruntu, może być wezbraniowa działalność.

ność potoków, obfite i długotrwałe opady atmosferyczne, niewłaściwie prowadzone prace budowlane. Czynnikiem stabilizującym jest obecność drzewiastej pokrywy roślinnej.

Ze względu na ukształtowanie powierzchni gminy oraz budowę podłoża na terenie gminy istnieje duże zagrożenie powstawania osuwisk skalnych oraz ziemnych. W związku z tym Gmina Czernichów została włączona do projektu Systemu Osłony Przeciwoświsowej. Jest to projekt realizowany przez Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki w Krakowie. Jego podstawowym celem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1:10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce oraz założenie systemu monitoringu wgłębnego i powierzchniowego na wybranych osuwiskach. Wykonana przez PiG „Mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi” arkusze: M-34-75-C-b-1do4, M-34-75-d1do2, M34-75-D-a-3 stan aktualności 08.2009 rok wykazała występowanie na terenie gminy obszarów: osuwisk aktywnych ciągle, okresowo i nieaktywnych oraz obszarów zagrożonych ruchami masowymi. Obszary te obejmują znaczne powierzchnie gminy i zostały naniesione na mapę uwarunkowań.

Dla aktywnego osuwiska w Międzybrodzu Bialskim - Łaski sporządzona została dokumentacja opracowana przez pracowników Państwowego Instytutu Geologicznego-Państwowego Instytutu Badawczego Oddział Karpacki w Krakowie w trybie interwencyjnym zleconym i finansowanym przez Ministerstwo Środowiska w ramach tematu: "System Osłony Przeciwoświsowej SOPO Etap II - Kartowanie i wykonywanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla obszaru Karpat polskich oraz monitorowanie wybranych osuwisk w Karpatach". Prace geologiczne prowadzone były w oparciu o zatwierdzony, decyzją Starosty Żywieckiego (WOS-pgg-7632/06/11 z dnia 08.03.2011r.), projekt prac geologicznych. Obszar osuwiska zlokalizowany jest na stokach wzgórz Beskidu Małego w prawobrzeżnej części doliny rzeki Soły. Współrzędne geograficzne punktu środkowego obszaru objętego osuwiskiem (wg współrzędnych WGS 84) wynoszą: 49°47'55.69" N; 19°12'11.1"E. Prace monitoringowe przeprowadzone na osuwisku w Międzybrodzu Bialskim – Łaskach pozwoliły na sformułowanie następujących tez:

- a) osuwisko w całości należy traktować, jako obszar aktywny stwarzający zagrożenie dla całej infrastruktury,
- b) szczególne zagrożenie dalszego uaktywnienia osuwiska wynika z:
 - głębokości zalegania aktywnych powierzchni poślizgu, odnotowywanych zarówno w badaniach geofizycznych, jak i pomiarach inklinometrycznych;
 - znacznej miąższości utworów koluwalnych uruchomionych na stoku - sięgającej 60 m i ich nierównomiernego rozłożenia,
 - objętości oderwanego i przemieszczonego materiału skalnego osiągającego wartość ponad 4,5 mln m³,
 - wielości powierzchni poślizgu, które w razie wzmożonych opadów mogą się znacząco uaktywnić,
 - silnej szczelinowatości masywu skalnego i utworów koluwalnych ułatwiających migrację wód opadowych, odnotowywanej poprzez zmiany poziomu zwierciadła wody po dłuższych (3 dniowych) okresach opadowych oraz przy wahaniach poziomu piętrzenia zbiornika Jeziora Międzybrodzkiego,
 - niejednorodności budowy geologicznej tego obszaru, w tym znacznego udziału miąższych pakietów z dominacją łupków ilastych i mułowcowych o niskich parametrach geotechnicznych.

Uwzględniając wyniki wszystkich przeprowadzonych badań i obserwacji, w tym dynamiki i głębokości występowania przemieszczeń stwierdzono, że brak jest możliwości trwałej stabilizacji, tak rozległego obszaru osuwiska metodami geoinżynierskimi, a inne metody stabilizacyjne nie przyniosą oczekiwanych efektów. Obszar osuwiska w dalszym ciągu stwarza zagrożenie wzmożeniem swojej aktywności, dla jeszcze istniejącej infrastruktury występującej w jego obrębie, jak również nagłego przemieszczenia materiału koluwalnego, które może doprowadzić do całkowitego zerwania i zsunięcia do jeziora.

Autorzy dokumentacji nie wypowiadają się w zakresie kompetencji zarezerwowanych dla innych organów administracji państwowej, co do istniejącej na osuwisku infrastruktury budowlanej. Zwrócono jednak uwagę na problematyczną kwestię pozostawienia na obszarze osuwiska zabudowy mieszkalnej: - obiekty takie z uwagi na bezpieczeństwo należy rozebrać, - bezdyskusyjny jest zakaz prowadzenia nowych inwestycji na tym obszarze, poza pracami związanymi

z zabezpieczeniem brzegu, ciągów komunikacyjnych do wywozu rozbiórkowego i robotami geologiczno-obszernymi (monitoringowymi).

Po 2009 roku na obszarze gminy doszło do uaktywnienia ruchów osuwiskowych w trzech rejonach. Zjawiska osuwiskowe uruchomione zostały z przyczyn naturalnych, w wyniku infiltracji wody opadowej po intensywnych opadach. Dla uaktywnionych osuwisk zostały założone „karty dokumentacyjne osuwiska”:

- osuwisko w Tresnej położone w przysiółku Dział (współrzędne geograficzne 19°13'8.33"E; 49°44'28.79"N), płytkie, gdzie uruchomieniu uległ jedynie grunt obejmujący materiał gliniasty i zwietrzelinowy;
- osuwisko w Międzybrodzu Żywieckim położone na wschodnim stoku góry Wielka Grapa (współrzędne geograficzne 19°14'44.88"E; 49°46'0.08"N), uaktywnieniu uległa część materiału koluwalnego jezora w strefie bezpośrednio dochodzącej do Jeziora Międzybrodzkiego;
- osuwisko w Międzybrodzu Bialskim, które objęło dolny, stromy odcinek stoku powyżej ulicy Zaobłazie (współrzędne geograficzne 19°12'46.63"E; 49°46'47.22"N), w wyniku spływu błotno - gruzowego uszkodzeniu uległa elewacja budynku mieszkalnego.

Jeśli przyjąć, dla obszaru gminy poza terenami zagrożonymi aktywnymi osuwiskami, ukształtowanie powierzchni terenów, jako kryterium ich oceny dla potrzeb planowania i budownictwa to określa się je, jako morfologicznie:

- dobre, gdy nachylenie powierzchni terenu jest mniejsze niż 10%, deniwelacje nie przekraczają 10 m, poziome rozczłonkowanie terenu jest słabe,
- przydatne, gdy nachylenie powierzchni terenu miejscami jest mniejsze niż 10,5%, miejscami jest - w granicach 10 - 20%, deniwelacje są większe - wahają się w granicach 10 - 25 m, poziome rozczłonkowanie powierzchni terenu jest średnie lub znaczne,
- mało przydatne, gdy nachylenie powierzchni terenu jest większe niż 20%, a w górach - większe niż 30%, deniwelacje powierzchni terenu przekraczają 25 m, poziome rozczłonkowanie jest bardzo duże.

2.3. Wnioski

- *Położenie gminy w Parku Krajobrazowym Beskidu Małego i jego otulinie, narzuca niejako reżim ochrony walorów krajobrazowych. Obecnie na przeważającej powierzchni gminy dominuje krajobraz typu semi-naturalnego gór średnich i regła dolnego (w granicach PKBM) i kulturowo przekształcony krajobraz den dolin.*
- *Pomimo dobrego rozpoznania stanu środowiska przyrodniczego Gminy Czernichów pod kątem występowania rzadkich i ginących gatunków flory - jest to związane z licznymi monografiami florystycznymi i fitosocjologicznymi z terenu Beskidu Małego oraz inwentaryzacją elementów środowiska przyrodniczego przygotowywaną dla potrzeb opracowywanego aktualnie planu ochrony Parku Krajobrazowego Beskidu Małego - brak na terenie gminy ustanowionych punktowych i małoobszarowych formy ochrony przyrody.*
- *Naturalne walory krajobrazowe powinny być uznane za szczególnie cenne bogactwo gminy. Występujące na tych obszarach lasy, zadrzewienia wzdłuż potoków, a także zadrzewienia śródpolne mają charakter zbliżony do naturalnego i objęte są planowaną ochroną w ramach koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA.*
- *Krajobraz gminy Czernichów jest ciągle przekształcany w związku z rozbudową mieszkalnictwa, infrastruktury wypoczynkowej i turystycznej oraz infrastruktury komunikacyjno-technicznej, zmiany te mają często charakter nieodwracalny.*
- *Bardzo cenne dla krajobrazu są użytki zielone położone w dolinach i wąwozach, tworzące ciągi zieleni ekologicznej, a także trwałe użytki zielone porastające polany śródleśne oraz trwałe pastwiska umacniające stoki.*
- *W granicach administracyjnych gminy znajduje się Jezioro Międzybrodzkie oraz część Jeziora Żywieckiego, które mają za zadanie spełnianie licznych funkcji: magazynowanie wody, przejmowanie fali powodziowej, praca w systemie szczytowo-pompowym (zb. Międzybrodzie), wyrównywanie poziomu wód w rzece poniżej zbiorników i funkcje rekreacyjne.*
- *Istotnym dla zagospodarowania gminy jest występowanie zjawisk osuwiskowych o znacznej skali.*

3. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

3.1. Rolnicze właściwości gleb i ich przydatność

Zróżnicowane warunki środowiska przyrodniczego gminy Czernichów sprawiają, że przydatność terenów gminy dla gospodarki rolnej jest również zróżnicowana.

Użytkowanie gruntów:

rodzaj gruntu	ogółem gmina 1988 rok		ogółem gmina 2009 rok	
	ha	%		
grunty orne, sady	761	13,5	223	3,9
użytki zielone	549	9,8	875	15,6
razem użytki rolne	1310	23,3	1098	19,5
lasy i grunty leśne	3528	62,7	3426	60,9
nieużytki	17	0,3	1102	19,6
drogi	121	2,2		
tereny zabudowane	81	1,4		
razem zainwestowane	202	3,6		
wody	491	8,7		
tereny różne	78	1,4		
OGÓŁEM	5626	100,0	5626	100,0

/Źródło: opracowanie własne wg danych: PBG w Żywcu - 1998r, UG - 2009r./

Klasy gleboznawcze gruntów:

rodzaj gruntu	klasa gleby	ogółem gmina Czernichów	
		ha	%
użytki zielone	- II	1	0,1
grunty orne	- IIIa	19	
grunty orne	- IIIb	43	
użytki zielone	- III	35	
razem	kl. III	97	7,4
grunty orne	- IVa	136	
grunty orne	- IVb	228	
użytki zielone	- IV	149	
razem	kl. IV	513	39,1
grunty orne	- V	249	
użytki zielone	- V	174	
razem	kl. V	423	32,3
grunty orne	- VI, VI _z	86	
użytki zielone	- VI, VI _z	190	
razem	kl. VI, VI_z	276	21,1
OGÓŁEM	U. R.	1310	100,0

/Źródło: opracowanie własne wg danych Powiatowego Biura Geodezji w Żywcu, 1998r./

Kompleksy rolniczej przydatności gleb:

kompleks		ogółem gmina Czernichów	
nazwa	numer	%	
KOMPLEKSY GR. ORNYCH		100	
zbożowo-pastewny moczny	8	5	
pszenny górski	10	3	
zbożowy górski	11	17	
owsiano- ziemniaczany górski	12	26	
owsiano-pastewny górski	13	49	
KOMPLEKSY GR. ZIELONYCH		100	
średni	2z	29	
słaby i bardzo słaby	3z	71	

/Źródło: opracowanie własne wg danych Powiatowego Biura Geodezji w Żywcu, 1998r./

- Na ogólną powierzchnię gminy użytki rolne zajmują jedynie 19,5% powierzchni gminy, przeważającą powierzchnię stanowią lasy i grunty leśne - ok. 61% powierzchni o wysokich walorach przyrodniczych.
- Gmina Czernichów należy do Regionu Bielskiego w zakresie **regionów glebowo-rolniczych**. Region ten jest dość zróżnicowanych pod względem glebowym. Występują tu gleby pseudobielicowe i brunatno - kwaśne, wytworzone z glin i ilów wietrzeniowych oraz utworów lessowatych. Gleby te w zależności od położenia wykazują zróżnicowane stosunki wilgotnościowe. Położone na sokach gleby lessowate podlegają silnym procesom erozyjnym.
- Jest to region przewagi gleb kompleksu owsianego górskiego, znaczny udział mają także gleby kompleksu owsiano - ziemniaczanego górskiego i zbożowego górskiego. Większość gleb należy do IV, V i VI klasy bonitacyjnej.
- Wynikiem budowy geologicznej jest intensywna i silna erozja gleb, której nasilenie jest uzależnione od opadów. Erozja intensywna występuje na stokach o nachyleniu od 6 do 10 stopni, natomiast erozja silna na stokach od 10 do 15 stopni. Użytkowanie terenów narażonych na te procesy nie może być pełne, zaleca się uprawę poprzeczno-stokową, tarasowanie terenów, a tereny nie nadające się do upraw należy zadarniać lub zalesiać. Ponadto część gruntów położonych na średnich stokach powinno się przekształcać w kierunku użytków zielonych. Ze względu na konieczne utrzymania czystości wód istotnym jest tworzenie pasów zalesionych wzdłuż cieków rzek w celu wychwytywania substancji chemicznych (nawozy, pestycydy).

3.2. Uwarunkowania produkcji rolniczej

- W związku z trudnymi warunkami glebowymi na terenie gminy nie istnieją możliwości poszerzenia arealu upraw rolnych. Tym bardziej istniejące zwarte kompleksy gruntów ornych oraz użytków zielonych nie powinny zmieniać swojej dotychczasowej funkcji.
- Istotną formą użytkowania przestrzeni rolniczej są użytki zielone w postaci słabych i bardzo słabych łąk i pastwisk. W dolinach są to łąki świeże i kwaśne - kośne, pastwiska nadrzeczne, na stokach o wyższych spadkach i w rejonach występowania podwyższonego poziomu wód gruntowych - łąki i pastwiska niższej jakości.
- Z racji ukształtowania terenu i rodzaj zainwestowania gmina przekształciła się w gminę turystyczną, w związku z tym grunty orne są obsiewane i obsadzone w coraz mniejszym stopniu.

3.3. Zanieczyszczenie gleb

Do głównych przyczyn ubożenia, a w konsekwencji obniżenia urodzajności gleb można zliczyć: pogłębiające się niedobory wody, zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, zanieczyszczenie atmosfery, degradację fizyczną, chemiczną i biologiczną gleb, urbanizację i osadnictwo.

Za najważniejsze przyczyny degradacji gruntu, w skali gminy, można uznać:

- ścieki bytowe przenikające do gruntu na skutek braku dostatecznych, sprawnych zabezpieczeń, występowania awarii systemów,
- zanieczyszczenia komunikacyjne pochodzące z intensywnego ruchu pojazdów oraz awarii pojazdów z ładunkami niebezpiecznymi,
- stosowanie niewłaściwych zabiegów agrotechnicznych, stężonych środków chemicznej ochrony roślin, osuszanie gruntów i przesuszanie gleb uprawnych,
- wtórne zanieczyszczeń powietrza.

3.4. Gospodarstwa rolne

W gminie Czernichów produkcja rolnicza prowadzona jest w rodzinnych gospodarstwach rolnych, dlatego na stopień wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w znacznej mierze wpływa struktura agrarna tych gospodarstw.

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych (NSP 2010rok):

grupy obszarowe powierzchni gospodarstw	gospodarstwa ogółem		w tym prowadzące działalność rolniczą	
	szt.		szt.	% ogółu
gospodarstwa ogółem	629		237	37,7
do 1 ha włącznie	435		133	30,6
powyżej 1 ha razem	194		104	35,4

Źródło: www.stat.gov.pl.bdl/

Przeciętna powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego w gminie wynosi 1,49 ha gruntów ogółem (0,88 ha użytków rolnych), wśród gospodarstw prowadzących działalność rolniczą odpowiednio: 1,66 ha i 1,15 ha i są to wskaźniki dużo niższe niż odpowiednie dla powiatu żywieckiego: średnia wielkość gospodarstwa - 2,07 ha, dla użytków rolnych - 1,12 ha.

Stopień wykorzystanie użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych (NSR 2010 rok):

sposób zagospodarowania	liczba gospodarstw	powierzchnia w ha
grunty ogółem	629	936
użytki rolne ogółem	629	554
użytki rolne w dobrej kulturze	236	254
pod zasiewami	43	10
grunty ugorowane	7	5
uprawy trwałe	12	2
sady ogółem	11	2
ogrody przydomowe	38	2
łąki trwałe	223	227
pastwiska trwałe	14	10
las i grunty leśne	377	313

Źródło: www.stat.gov.pl.bdl/

Podstawowymi uprawami w gospodarstwach rolnych są: zboża i ziemniaki. W gospodarstwach hoduje się głównie krowy i drób.

Z przedstawionych danych wynika, że:

- W rolnictwie na terenie gminy dominują gospodarstwa indywidualne cechujące się dużym rozdrobnieniem gruntów i małą wielkością. Gospodarstwa powyżej 1ha stanowią jedynie ok. 30% ogółu gospodarstw. Spośród 629 gospodarstw ponad 60% nie prowadzi działalności rolniczej. Dodatkowo niekorzystnym zjawiskiem jest zły rozłóg pól utrudniający mechanizację upraw polowych.
- Prawie połowa użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych to użytki rolne dobrej kulturze, grunty ugorowane stanowią niewielki procent.
- W użytkowaniu gruntów rolnych przeważają trwałe: uprawy, łąki i pastwiska, które stanowią ponad 40% powierzchni użytków rolnych.
- Ponad 30% w powierzchni gospodarstw ogółem stanowią lasy i grunty leśne.
- Na terenie gminy zlokalizowane jest kilkanaście gospodarstw agroturystycznych, które dzięki atrakcyjnej lokalizacji blisko dużej aglomeracji bielskiej i specyficznemu klimatowi mają dobre warunki do przyjmowania turystów.

3.5. Wnioski

- *Warunki dla rolnictwa na terenie gminy charakteryzują się: dużą mozaikowością i przestrzenną zmiennością gleb, zróżnicowanymi warunkami mikroklimatu, dużym zagrożeniem erozją gleb, ograniczonymi możliwościami zastosowania niektórych maszyn spowodowanymi spadkami terenu, małą powierzchnią, dużym rozdrobnieniem i kształtem pól uprawnych.*

- *W przestrzeni rolniczej gminy dominują gleby IV i V klasy - ponad 70% powierzchni użytkowanej rolniczo, gleby klas II - III to jedynie 7,5% powierzchni; zwarte przestrzenie gleb klasy IV z enklawami klasy III występują w rozległych dolinach rzek oraz w niższych partiach stoków i na spłaszczeniach podstokowych, w sąsiedztwie terenów osadniczych. Wśród gruntów ornych dominują: kompleks 13-szy owsiano-pastewny górski rolniczej przydatności gleb i kompleks 3z słabe i bardzo słabe użytki zielone. W związku z tym warunki rozwoju dla rolnictwa są słabe.*
- *Struktura gospodarstw rolnych charakteryzuje się:*
 - *dużym rozdrobnieniem gruntów i niewielką powierzchnią gospodarstw,*
 - *bardzo wysokim udziałem ludności dwuzawodowej,*
 - *podeszły wiekiem znacznej części użytkowników gospodarstw,*
 - *oddziaływaniem funkcji wypoczynkowych.*
- *Główne kierunki produkcji rolnej to chów bydła mlecznego, podporządkowana jest temu produkcja roślinna, w której dominuje uprawa pasz, produkcja zwierzęca jest prawie w całości przeznaczana na samozaopatrzenie.*
- *Rolnictwo w Gminie Czernichów nie odgrywa istotnej roli w gospodarce gminy. Wytwarzane produkty rolne przeznaczone są głównie na potrzeby lokalnego rynku, tj. potrzeby własne rolników i ich rodzin, pozostałych mieszkańców gminy oraz przebywających w gminie turystów. Brak jest na terenie gminy skupu produktów rolnych i przemysłu rolno-spożywczego*
- *Wysoka lesistość, niekorzystna struktura agrarna, ukształtowanie terenu, rozdrobnienie gospodarstw, szachownica pól utrudniają rozwój rolnictwa i związku z tym z roku na rok rolnictwo schodzi na dalszy plan rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.*
- *Na obszarze gminy panują doskonałe warunki do rozwoju turystyki i sportu zarówno letniego jak i zimowego. Małe gospodarstwa rodzinne, bo głównie w takich prowadzona jest produkcja rolnicza metodą ekologiczną, są miejscem kultywowania rodzimych tradycji, edukacji ekologicznej młodzieży i miejscem wypoczynku turystów. W Gminie Czernichów funkcjonuje kilkanaście gospodarstw agroturystycznych tj. gospodarstw rolniczych, w których istnieje możliwość wypoczynku na wsi.*

4. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego zainwestowania terenu

4.1. Struktura użytkowania terenu

Gmina Czernichów zajmuje obszar 5626 ha. Jedynie 1/5 powierzchni zajmują użytki rolne, stopień lesistości wynosi ponad 60%. Resztę zajmują tereny pozostałe i nieużytki, w tym tereny zainwestowane i pod wodami.

Struktura użytkowania gruntów gminy na tle wielkości powiatu żywieckiego (2005 rok):

jednostka administracyjna	powierzchnia ogólna w ha	w tym w %					
		użytki rolne				lasy	pozostałe i nieużytki
		grunty orne	sady	łąki i pastwiska	ogółem		
POWIAT	103 996	17,7	0,4	16,7	34,8	51,0	14,1
gm. Czernichów	5 626	3,0	0,9	15,6	19,5	61,9	18,6

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Na tle powiatu gmina charakteryzuje się: wyższym poziomem lesistości oraz prawie dwa razy niższym udziałem użytków rolnych. Na ten udział składają się głównie trwałe użytki zielone.

4.2. Stan prawny gruntów

Procentowy udział rodzajów własności gruntów na terenie gminy przedstawia się następująco:

właściciel	ogółem gmina
Mienie gminne	1,0
Grunty osób fizycznych	45,8
Grunty w zarządzie ALP	35,6
Pozostałe grunty jednostek prawnych	17,6
Ogółem	100,0

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i UG/

Dominującą formą własności na terenie gminy jest własność indywidualna właścicieli gospodarstw rolnych i grunty osób fizycznych oraz grunty leśne w zarządzie LP.

Mienie komunalne Gminy Czernichów (wykaz gruntów stanowiących własność gminy i będących w użytkowaniu wieczystym wg stanu na 31.12.2013):

Rodzaj użytkowania	ogółem Gmina	Czernichów	Międzybrodzie Bialskie	Międzybrodzie Żywieckie	Tresna
usługi publiczne	5,28	2,87	2,21	0,09	0,11
usługi inne	3,46	2,92	0,54	--	--
place, parkingi, zieleń	1,98	1,03	0,03	0,88	0,04
cmentarze	0,99	0,62	0,37	--	--
zaopatrzenie w wodę	0,45	--	0,45	--	--
odprowadzenie ścieków	2,35	1,96	0,32	--	0,07
drogi, ulice	27,96	12,85	14,55	0,21	0,35
inne (budowlane)	9,17	1,83	2,66	3,71	0,97
ogółem	51,64	24,08	21,13	4,89	1,54

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG/

Ok. 55% powierzchni stanowiące mienie komunalne gminy to grunty pod drogami i ulicami. Pozostałe to głównie grunty pod obiektami usługowymi i infrastrukturalnymi wypełniające obowiązek gminy w stosunku do mieszkańców. Szacunkowa wartość gruntów stanowiących własność komunalną, na koniec 2013 roku wynosiła ok. 24 mln zł.

4.3. Rodzaje i funkcje zabudowy

Na całym obszarze występuje przemieszanie zabudowy mieszkalnej z zagrodową, wycieczkową i rzemieślniczą. Zabudowa na obszarze gminy ukształtowała się głównie w dolinie rzeki Soły jej dopływów, w nawiązaniu do układów komunikacyjnych dróg: wojewódzkiej i powiatowych oraz sąsiedztwa kaskady zbiorników wodnych.

Charakterystyka poszczególnych sołectw:

Sołectwo Czernichów - (liczba ludności - 1 119, powierzchnia - 788 ha), położone jest u podnóża zapory w Tresnej, na lewym brzegu Soły, w dolinie potoku Rozтока na stoku Suchego Wierchu. Na terenie wsi znajduje się zabytkowa murowana Kaplica z XVIII wieku z łamanym dachem krytym gontem, dzwonnica - kapliczka kamienna z 1781 roku oraz figura kamienna z 1848 roku.

Sołectwo Międzybrodzie Bialskie - (liczba ludności - 3 313, powierzchnia - 3095 ha), największe w gminie. Jest ono położone na lewym brzegu Soły, w dolinach potoków Ponikiew oraz Duża i Mała Żarnówka, na stokach Rogacza, Magurki i Hrobaczej Łąki, a także obejmuje część góry Żar (na prawym brzegu Soły), gdzie znajduje swój początek elektrownia szczytowo-pompowa Porąbka-Żar o mocy 500 MW i spadzie wody 440 metrów, którą zrealizowano po raz pierwszy w kraju, jako elektrownię podziemną (budowę ukończono 1979 roku). Na terenie sołectwa zlokalizowana jest znaczna część obiektów technicznych elektrowni oraz siedziba dyrekcji. Międzybrodzie Bialskie ma 450-letnią historię, a jego walory, jako miejscowości letniskowej znane już były w okresie międzywojennym. Na terenie sołectwa znajduje się murowany kościół rzymsko-katolicki z 1863 roku z zabytkowym ołtarzem z XVI i XVII wieku oraz cennymi renesansowymi i barokowymi obrazami, a także stary cmentarz. Występują tu również źródła wód geotermalnych.

Sołectwo Międzybrodzie Żywieckie - (liczba ludności - 1 475, powierzchnia 1003 ha) położone jest nad południowymi krańcami Jeziora Międzybrodzkiego, w dolinie potoku Isepnica, na stokach Żaru; Cisowych Grap i Rogacza. Na terenie sołectwa zlokalizowana jest znana zarówno w Polsce, jak i zagranicą Górską Szkoła Szybowcowa „ŻAR” o 60-letniej tradycji, która prowadzi szkolenie i trening w zakresie lotów szybowcowych, a także lotniarstwa i paralotniarstwa. Od 2003 roku funkcjonuje kolej linowo terenowa na szczyt góry a dla narciarzy udostępniono stok o długości 1800 metrów.

Sołectwo Tresna - (liczba ludności 752, powierzchnia 734 - ha) położone jest nad północną częścią Jeziora Żywieckiego, na stokach Kościelca i góry Przystop. Na terenie sołectwa zlokalizowana jest siedziba Urzędu Gminy. Na terenie wsi znajduje się drewniana dzwonnica z początku XX wieku „Przysiółek Kremple”. Zlokalizowana jest tutaj zaporą wodną jak również hydroelektrownia „TRESNA” o mocy 21 MW, której budowę ukończono w 1967 roku.

4.3.1. Zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa

Zabudowa mieszkaniowa to głównie budynki jednorodzinne indywidualnych właścicieli na własnych działkach, w zabudowie mieszkaniowej lub rolniczej.

Rozwój mieszkalnictwa na terenie gminy przedstawia poniższe zestawienie:

wyszczególnienie	lata		
	2002	2007	2012
Zasoby mieszkaniowe:			
- mieszkania	2002	2230	2324
- pow. użytkowa mieszkań w tys. m ²	172,5	197,5	215,4
- izby	8632	9727	10459
Standardy mieszkaniowe:			
- m ² pow.uz./1 mieszkanie	86,2	88,6	92,7
- m ² pow.uz./1 osobę	26,7	30,2	31,9

wyszczególnienie	lata		
	2002	2007	2012
Ilość mieszkań wyposażonych w:			
- wodociąg	1940	2177	2281
- ustęp spłukiwany	1748	1992	2229
- centralne ogrzewanie	1448	1649	1834
- gaz z sieci	1142	1261	1341

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Wyposażenie w mieszkania w 2010r.:

jednostka	liczba osób/ mieszkanie	liczba osób/ izbę	średnia pow. użytkowa mieszkania w m ²	średnia pow. użytkowa m ² /1 osobę
POWIAT	3,1	0,8	83,6	26,9
gm. Czernichów	3,3	0,8	90,6	27,6
gm. Łękawica	3,0	0,7	83,4	27,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Z powyższych informacji wynika, że:

- W ciągu 10 lat nastąpiła wyraźna poprawa jakości warunków mieszkaniowych.
- Poziom wyposażenia w zasoby mieszkaniowe mieszkańców jest wyższy zarówno od gmin sąsiednich jak i wartości średnich dla powiatu.

4.3.2. Zabudowa usługowa

Poziom wyposażenia w infrastrukturę społeczną gminy na tle warunków występujących w powiecie żywieckim przedstawiają wybrane wskaźniki za 2012 rok:

wyszczególnienie	jednostka miary	POWIAT	gmina Czernichów
Wychowanie przedszkolne - dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym:			
- 3 - 5 lat	% dzieci	68,6	79,3
- 3 - 6 lat	% dzieci	71,2	79,7
Szkolnictwo podstawowe			
- szkoły podstawowe	uczniów/1 komputer	b.d.	4,9
- gimnazja	uczniów/1 komputer	b.d.	15,6
Ochrona zdrowia i opieka społeczna			
- korzystający z podstawowej opieki zdrowotnej	osób/1obiekt	2041	b.d.
- korzystający z aptek ogólnie dostępnych	osób/1aptekę	3735	6744
- beneficjenci pomocy społecznej	% ogółu ludności	7	5,6
Kultura i sztuka			
- korzystający z placówek bibliotecznych	osób/1obiekt	3481	2248
- księgozbiór	wol/1000ludności	3256	6178
Sport			
- kluby sportowe	obiekt	b.d.	4
Handel			
- targowiska, suprmartety	obiekt	11	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Na terenie gminy rozmieszczenie i wyposażenie poszczególnych jednostek jest zróżnicowane (stan w 2012 roku):

wyszczególnienie	Czernichów	Międzybrodzie Białskie	Międzybrodzie Żywieckie	Tresna
Liczba mieszkańców	1119	3313	1475	752
Opieka przedszkolna:				
- placówki	1	1	1	0
- dzieci	79	70	73	0
- oddziały przedszkolne	3	4	4	0
Szkolnictwo podstawowe:				
- szkoły podstawowe	1	2	1	0
- uczniowie w szkołach podstawowych	77	176	90	0
- gimnazja	0	1	1	0
- uczniowie w gimnazjach	0	121	66	0
- ilość komputerów w szkołach	21	40	38	0

wyszczególnienie	Czernichów	Międzybrodzie Bialskie	Międzybrodzie Żywieckie	Tresna
Kultura i sztuka:				
- Gminny Ośrodek Kultury	0	1	0	0
- biblioteki i filie	1	1	1	0
- księgozbiór	15 771	14 147	11 745	0
Kluby sportowe	0	1	0	3
Ochrona zdrowia i opieka społeczna:				
- ośrodki zdrowia	1	1	1	0
- apteki i punkty apteczne	0	1	1	0
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	1	0	0	0
- ośrodek opieki paliatywnej	1	0	0	0
Obiekty kultu religijnego:				
- kościoły parafialne	1	1	1	0
Cmentarze	0	1	1	0
Administracja i inne usługi publiczne:				
- urząd gminy	0	0	0	1
- poczta i telekomunikacja	0	1	0	0
- jednostki OSP	1	1	1	0
- administracja gospodarcza	1	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i UG/

Z powyższych informacji wynika, że:

- Stopień wyposażenia w podstawowe obiekty usługowe w stosunku do średnich powiatowych jest zróżnicowany.
- Z analizy przestrzennego rozmieszczenia zainwestowania usługowego wynika, że największa ich koncentracja ma miejsce we wsiach Międzybrodzie Bialskie i Międzybrodzie Żywieckie.
- Należy uznać stopień wyposażenia gminy za średnio zadawalający.

4.3.3. Zabudowa rekreacyjna i turystyczna

Walory przyrodnicze pasm Beskidu Małego, występowanie zbiorników wodnych oraz dobra komunikacja (dobre połączenia drogami wojewódzką i powiatowymi z Bielskiem Białą i miejscowościami Śląska) decydują o atrakcyjności tych terenów pod względem turystyczno - wypoczynkowym. Istniejące w gminie walory i zasoby środowiska przyrodniczego, dwa sztuczne zbiorniki wodne: Jezioro Żywieckie i Jezioro Międzybrodzkie, kolej linowo terenowa na górę Żar wraz z trasą narciarską oraz Górską Szkoła Szybowcowa „ŻAR” wpływają na jej dużą atrakcyjność turystyczno-wypoczynkową poprzez tworzenie doskonałych warunków do całorocznego wypoczynku i rekreacji w różnorodnych, aktywnych formach, tj. turystyki górskiej (pieszej i rowkowej), uprawiania sportów wodnych i zimowych (narciarstwa biegowego i zjazdowego), wędkarstwa, jeździectwa, sportów szybowcowych, lotniarstwa i paralotniarstwa. Dużą atrakcją turystyczną gminy jest także elektrownia szczytowo-pompowa Porąbka - Żar. Na terenie gminy znajdują się liczne ośrodki wypoczynkowo - wczasowe oraz prywatne hotele i pensjonaty, a także kwatery w gospodarstwach agroturystycznych. Ponadto, na terenie gminy znajdują się domy letniskowe mieszkańców Bielska-Białej i aglomeracji górnośląskiej. W związku z tym podstawową funkcją gospodarczą gminy stała się funkcja turystyczno - wypoczynkowa.

Identyfikacja kluczowych walorów turystycznych Gminy Czernichów (wg opracowania: Program rozwoju i promocji produktu turystycznego Gminy Czernichów).

Wśród walorów, z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej, jako najbardziej wartościowe zasoby sprzyjające rozwojowi i promocji produktów turystycznych w Gminie Czernichów wskazano:

1. Walory środowiska przyrodniczego - Park Krajobrazowy Beskidu Małego wraz z kaskadą rzeki Soły, w tym przede wszystkim jezioro Międzybrodzkie oraz w niewielkiej części jezioro Żywieckie, jak również występujące na terenie gminy potoki i pasma wzniesień, wśród których na pierwszym miejscu wymienić należy Górę Żar. Do tej grupy walorów zalicza się również dobre warunki klimatyczne (klimat górski), czyste powietrze, wysoką lesistość terenu oraz obfitość fauny i flory.

2. Walory krajoznawczo - kulturowe - reprezentowane przez zabytkowe obiekty, takie jak:

- drewniana dzwonnica i przydrożna kaplica przy drodze głównej w Czernichowie,
- Kościół Parafialny pw. Św. Marii Magdaleny w Międzybrodzu Białskim,
- drewniana dzwonnica pod Górą Żar (1928r.),
- kaplica na Kosarzyskach (1926r.),
- ujęte w ewidencji zabytków domy drewniane i murowane, liczne krzyże, kapliczki i figury przydrożne na terenie Międzybrodzia Żywieckiego,
- przydrożne kamienne figurki barokowe o czworonośnych słupach z cokołami,
- zabytkowa dzwonnica w Tresnej,
- zachowane przykłady historii, tradycji, zwyczajów i lokalnego folkloru, związane z dawnymi zajęciami i sposobem życia miejscowej ludności, które znajdują się w zbiorach Izby Regionalnej przy Centrum Kultury w Międzybrodzu Białskim.

Analiza zaprezentowanych walorów, jako elementów potencjału rozwoju i promocji produktów turystycznych w Gminie Czernichów wskazała, że z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej tego terenu decydujące znaczenie mają walory środowiska przyrodniczego.

Baza noclegowa:

Wyszczególnienia elementów składających się na bazę noclegową:

wyszczególnienie	jednostka	Gmina ogółem	Czernichów	Międzybrodzie Białskie	Międzybrodzie Żywieckie	Tresna
Hotele	obiekt	2	0	0	0	2
Domy wczasowe	obiekt miejsc	8 300	0 0	8 300	0 0	0 0
Ośrodki wczasowe	obiekt miejsc	5 280	0 0	3 227	1 25	1 28
Ośrodki wypoczynkowe (całoroczne)	obiekt miejsc	15 946	0 0	8 395	4 375	3 176
Ośrodki wypoczynkowe (sezonowe)	obiekt miejsc	7 362	0 0	7 362	0 0	0 0
Pensjonaty	obiekt miejsc	3 100	1 20	1 60	1 20	0 0
Gospodarstwa agroturystyczne	obiekt miejsc	4 78	1 28	2 35	1 15	0 0
Pola namiotowe	obiekt	6	1	4	1	0
OGÓŁEM	obiekt	50	3	33	8	6

/Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu rozwoju i promocji produktu turystycznego Gminy Czernichów /

Gmina Czernichów – turystyczne obiekty noclegowe, stan w roku kalendarzowym:

wyszczególnienie	jednostka	2002 rok	2007 rok	2012 rok
hotele	obiekty(VII)	1	0	1
	miejsca noclegowe (VII)	86	0	34
	korzystający z noclegów (I-XII)	557	0	1560
pensjonaty	korzystający z noclegów (I-XII)	332	0	0
	wynajęte pokoje (I-XII)	72	0	0
	udzielone noclegi (I-XII)	1050	0	0
Inne obiekty hotelowe	obiekty (VII)	-	1	1
	miejsca noclegowe (VII)	-	14	14
	korzystający z noclegów (I-XII)	-	510	571
ośrodki wczasowe	obiekty (VII)	6	6	6
	miejsca noclegowe (VII)	267	429	416
	korzystający z noclegów (I-XII)	4027	7165	9121
ośrodki kolonijne	korzystający z noclegów (I-XII)	39	0	0
	udzielone noclegi (I-XII)	225	0	0
ośrodki szkoleniowo - wypoczynkowe	obiekty (VII)	1	1	1
	miejsca noclegowe (VII)	-	14	14
	korzystający z noclegów (I-XII)	5405	5117	5060
ośrodki wypoczynku sobotnio - niedzielного i świątecznego	obiekty (VII)	1	1	-
	miejsca noclegowe (VII)	64	25	-
	korzystający z noclegów (I-XII)	457	125	-

wyszczególnienie	jednostka	2002 rok	2007 rok	2012 rok
zespoły domków turystycznych	obiekty (VII)	3	1	0
	miejsca noclegowe (VII)	61	18	0
	korzystający z noclegów (I-XII)	314	58	12
pola biwakowe	obiekty (VII)	1	0	0
	miejsca noclegowe (VII)	16	0	0
	korzystający z noclegów (I-XII)	191	0	0
kwatery agroturystyczne	obiekty (VII)	1	-	-
	miejsca noclegowe (VII)	17	-	-
	korzystający z noclegów (I-XII)	53	-	-
pozostałe obiekty niesklasyfikowane	obiekty (VII)	1	0	1
	miejsca noclegowe (VII)	30	0	10
	korzystający z noclegów (I-XII)	1209	0	297
OGÓŁEM GMINA CZERNICHÓW	obiekty (VII)	15	10	13
	miejsca noclegowe (VII)	651	596	655
	korzystający z noclegów (I-XII)	12584	12975	17665

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS /

Gmina Czernichów jest najlepiej zagospodarowaną turystycznie gminą w powiecie żywieckim. Znajduje się tutaj najwięcej miejsc noclegowych. Baza noclegowa skupia się głównie w Międzybrodzu Bialskim, stanowiącym centrum turystyczne gminy. Na drugim miejscu znajduje się Międzybrodzie Żywieckie, najstabilniej zagospodarowanym sołectwem jest Czernichów.

Baza noclegowa na terenie gminy jest szeroko rozwinięta, obejmująca obiekty o różnym standardzie świadczenia usług oraz o zróżnicowanym poziomie cen. Znajdują się tutaj liczne ośrodki wypoczynkowo - wczasowe, hotele i pensjonaty, jak i kwatery w gospodarstwach agroturystycznych oraz w prywatnych posesjach. Liczne są także domy letniskowe mieszkańców Bielska-Białej i aglomeracji górnośląskiej. Gmina Czernichów zajmuje pierwsze miejsce wśród gmin wiejskich w województwie śląskim pod względem nasycenia bazą turystyczną (tzw. wskaźnik Charvata), na 1 km² przypada tu 18,1 miejsc noclegowych. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego (tzw. wskaźnik Schneidera) również stawia gminę na pierwszym miejscu wśród gmin wiejskich województwa śląskiego. W ostatnim dziesięcioleciu, a szczególnie 5-cio leciu widoczny jest wzrost zainteresowania wypoczynkiem na terenie gminy pomimo braku stabilizacji w strukturze miejsc noclegowych

Towarzysząca baza para turystyczna w postaci różnorodnych obiektów gastronomicznych (restauracje, zajazdy, karczmy, bary i ogródki piwne, pizzerie, piekarnie, cukiernie, sklepy spożywcze) rozsiana jest na całym terenie gminy, a najwięcej obiektów znajduje się w Międzybrodzu Bialskim. Obiekty te, oprócz zaspokojenia potrzeb żywieniowych, stwarzają również warunki do wypoczynku, spotkań towarzyskich i rozrywkowych. Niektóre z nich są czynne przez cały rok, inne jedynie w okresie zwiększonego napływu turystów, czyli w okresie letnim (przełom lipca i sierpnia).

Specjalistyczna baza turystyczna:

wyszczególnienie	Gmina ogółem	Czernichów	Międzybrodzie Bialskie	Międzybrodzie Żywieckie	Tresna
kolej linowo - terenowa	1	0	0	1	0
wyciągi narciarskie	2	0	2	0	0
korty tenisowe	3	0	0	3	0
boiska sportowe	2	1	1	0	0
baseny kąpielowe odkryte	3	0	1	1	1
przystanie wodne	13	0	8	2	3
wypożyczalnie sprzętu wodnego	9	0	5	2	2
wypożyczalnie rowerów wodnych	2	0	1	1	0
górska szkoła szybowcowa	1	0	0	1	0
ośrodki jazdy konnej	2	0	0	0	2
park linowy	1	0	0	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu rozwoju i promocji produktu turystycznego Gminy Czernichów /

Specjalistyczna baza usług towarzyszących jest dobrze rozwinięta pod względem różnorodności funkcji. Turyści odwiedzający gminę mogą popływać nie tylko wpraw, ale także rowerami wodnymi, łodziami czy kajakami. Do dyspozycji przyjezdnych jest wiele wypożyczalni sprzętu wodnego oraz przystani wodnych. Dobre warunki sprzyjają też rozwojowi windsurfingu i żeglarstwa. Jezioro Międzybrodzkie sprzyja również rozwojowi wędkarstwa i w tym zakresie baza jest bardzo dobrze rozwinięta - w gminie jest trzysta punktów, gdzie wędkarze mogą oddać się swojej pasji. Oprócz tego w Międzybrodziu Żywieckim niedawno powstała promenada spacerową wzdłuż brzegów jeziora. Nad bezpieczeństwem turystów korzystających z jezior czuwają ratownicy WOPR, stacjonujący w okresie letnim nad jeziorem Międzybrodzkim w Międzybrodziu Bialskim.

Gmina jest znana w całym kraju dzięki zlokalizowanej w Międzybrodziu Żywieckim Górskiej Szkole Szybowcowej Żar, ściągającej amatorów lotniarstwa i paralotniarstwa. Użytkownikiem lotniska jest Górską Szkoła Szybowcowa „Żar” w Międzybrodziu Bialskim, która w swojej ofercie ma: szkolenie paralotniowe, szkolenie szybowcowe w lotach górskich, szkolenie z zakresu akrobacji podstawowej, loty falowe i loty widokowe. Terenowo lotnisko sportowe położone jest pomiędzy pasmami górskimi Beskidu Małego na łagodnym stoku o średniej wysokości 375 m n.p.m., stanowiącym południowe podnóże Góry Żar. Całkowita długość lotniska od dolnego skraju do małego wyciągu wynosi 655 m. Lotnisko posiada pasy trawiaste długości około 380m i 440m nachylone pod kątem 5° w części dolnej i 12° powyżej hangarów. Lądowanie wykonuje się zawsze pod stok ze względu na specyfikę lotniska i ograniczone możliwości podejścia. Na terenie lotniska odbywają się:

- starty szybowców przy użyciu lin gumowych ze szczytu góry Żar i ze zbocza góry Żar, miejscem lądowania jest lotnisko Żar,
- skoki spadochronowe na spadochronach szybujących,
- wspólne loty samolotowe, szybowcowe, lotniowe i paraglajtowe.

Pomimo licznych gór i wzniesień otaczających jeziora, na terenie gminy znajdują się tylko trzy wyciągi narciarskie, co ogranicza rozwój turystyki zimowej. Taki stan rzeczy sprawia, że turystyka w gminie rozwija się głównie w sezonie letnim, w mniejszym stopniu w sezonie zimowym.

Turystyka krajoznawcza:

Bogactwo przyrody, obszarów chronionych i cennych krajobrazowo, stwarza naturalne warunki do rozwoju rekreacji i turystyki pieszej, rowerowej i konnej. Na terenie gminy znajdują się wzniesienia i góry, po których prowadzą liczne szlaki przystosowane do turystyki pieszej:

Międzybrodzie Bialskie	- Ponikiew - Magurka Wilkowicka (909m npm) - Rogacz (899m npm) - Solisko (635m npm) - Nowy Świat (schronisko PTTK)	– szlak żółty, – szlak czerwony, – szlak czerwony, – szlak niebieski,
Czernichów	- Suchy Wierch (781m npm) - Czupel (933m npm) - Magurka Wilkowicka (909m npm) - Przysłop (601m npm) - Kościelec (795m npm) - Jaworzyna (864m npm) - Przełęcz Cisowa - Przełęcz Przysop	– szlak niebieski, – szlak zielony, – szlak niebieski,
Żarnówka Mała	- Hrobacza Łąka (828m npm) - Łaski Żar (767m npm) - Przełęcz Przegibek (636m npm) - Gaiki (816m npm)	– szlak żółty, – szlak czerwony, – szlak czerwony, – szlak zielony,
Tresna	- Solisko (635m npm)	– szlak żółty.

Obecnie na terenie gminy występuje niska dostępność ścieżek rowerowych, a także traktów pieszych, co zmusza turystów pieszych i rowerzystów do poruszania się wzdłuż ulic.

Turystyka ekstremalna:

W turystyce ekstremalnej dynamicznie postępuje rozwój, a wszelkie nowe jego formy szybko docierają na Żywiecczyznę. W najbliższej przyszłości popularnością wśród turystów cieszyć się będą przede wszystkim te formy, w których wykorzystuje się naturalne pochylenie terenu, a także dostępną infrastrukturę np. wyciągi narciarskie, drogi, bazę hotelową i gastronomiczną.

Turystyka ekstremalna charakteryzuje się wyraźną tendencją wzrostową jeśli chodzi o popularność, a także atrakcyjność oferty. Dostosowywanie oferty dla potrzeb i preferencji turystów ekstremalnych powoduje w pewnym sensie „odświeżenie” miejsca turystycznego. Przykładem tego może być Góra Żar, która stale rozbudowuje swoją infrastrukturę turystyczną. To tutaj wybudowano kolejkę linowo - torową działającą przez cały rok. Zimą służy ona narciarzom, a latem mountainboarderom, downhillowcom, paralotniarzom oraz pozostałym turystom.

4.4. Działalność gospodarcza na terenie gminy

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON - gmina w latach:

wyszczególnienie	2002	2007	2012
ogółem:	546	622	678
sektor publiczny	19	19	22
sektor prywatny	527	603	656

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Wśród podmiotów w sektorze prywatnym wyróżnia się:

wyszczególnienie	2002	2007	2012
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	464	518	570
- spółki handlowe	9	18	25
- spółdzielnie	2	2	2
- spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego	1	2	2
- stowarzyszenia i organizacje społeczne	10	13	18

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Podmioty gospodarcze według rodzaju działalności (2012 rok):

wyszczególnienie	ogółem gmina		Czernichów		Międzybrodzie Bialskie		Międzybrodzie Żywieckie		Tresna	
	podmiot	%	podmiot	%	podmiot	%	podmiot	%	podmiot	%
- rolnictwo i leśnictwo	19	3	4	3	13	4	2	1	0	0
- przemysł i budownictwo	195	29	42	32	107	31	28	20	18	29
- usługi	464	68	87	65	220	65	112	79	45	71
ogółem:	678	100	133	100	340	100	142	100	63	100

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Według danych GUS w dziesięcioleciu 2002-2012 na terenie Gminy Czernichów wyraźnie zaznacza się stała tendencja wzrostowa ilości podmiotów gospodarki narodowej, z dominacją sektora prywatnego (ponad 95% wszystkich podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w gminie). Większość podmiotów gospodarczych prowadzi swoją działalność na terenie Międzybrodzia Bialskiego.

Ze wszystkich 678 podmiotów gospodarczych (2012 rok) najwięcej działa w sektorze handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego. Do najważniejszych sektorów zatrudnienia należą również budownictwo, przetwórstwo przemysłowe oraz hotele i restauracje.

Na terenie gminy nie ma dużych zakładów przemysłowych, znajdują się natomiast firmy:

- w Międzybrodziu Bialskim:
 - Wytwórnia Makaronów - „Makarony Międzybrodzkie”,
 - Zespół Elektrowni Wodnych Porąbka „Żar” który zatrudnia około 160 osób,
 - Zakład Usługowo - budowlany ZRiB ,
 - liczne firmy oferujące usługi budowlane,
- w Czernichowie:
 - Zakład Cukierniczo - Piekarniczy zatrudniający ogółem około 100 osób,
- w Międzybrodziu Żywieckim:
 - Państwowy Zakład Opiekuńczo - Leczniczy zatrudniający około 150 osób,
 - Górską Szkoła Szybowcowa,

- Polskie Koleje Linowe,
- na teren całej gminy
 - liczne ośrodki wczasowo - wypoczynkowe, stwarzające przede wszystkim sezonowe miejsca pracy,
 - obiekty i instytucje administracji samorządowej i państwowej.

Z powyższych informacji wynika, że:

- Mimo rozwoju małej przedsiębiorczości w prywatnych firmach na terenie gminy znajduje zatrudnienie niewielki procent ludności. Przeważająca liczba podmiotów gospodarczych to małe firmy zatrudniające od 0 do 5 osób. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych nie ma odzwierciedlenia we wzroście liczby miejsc pracy. Powstają małe prywatne firmy dające zatrudnienie właścicielowi i najwyżej kilku osobom.
- Wśród istniejących podmiotów najliczniejszą grupę stanowią reprezentanci działu usług - handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy. W następnej kolejności podmioty produkcyjne - działalność produkcyjna i budownictwo. Funkcja turystyczno - wypoczynkowa stwarza przede wszystkim sezonowe miejsca pracy.
- Większość podmiotów gospodarczych (prawie 50%) prowadzi swoją działalność na terenie Międzybrodzia Bialskiego.

4.5. Wnioski

- *Warunki zamieszkania i stopień wyposażenia w podstawowe urządzenia usługowe na terenie gminy można określić, jako dobre. Dalszy rozwój budownictwa mieszkaniowego może jeszcze poprawić te warunki.*
- *Wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze, położenie w granicach Parku Krajobrazowym Beskidu Małego i jego otuliny, występowanie zbiorników wodnych oraz dostępność komunikacyjna powodują, że gmina stanowi atrakcyjny ośrodek turystyczny, rekreacyjny i wypoczynkowy. Gmina Czernichów zajmuje pierwsze miejsce wśród gmin wiejskich w województwie śląskim pod względem nasycenia bazą turystyczną na 1 km² i wskaźnika intensywności ruchu turystycznego.*
- *Gmina będąc atrakcyjnym ośrodkiem turystyczno - wypoczynkowym powinna dalej rozwijać atrakcyjność oferty turystycznej szczególnie skierowaną do wypoczywających zimą. Atrakcyjność gminy podniesie także podniesienie standardów i zróżnicowanie rodzajów bazy noclegowej, a także wyznaczenie nowych ścieżek rowerowych i spacerowych.*
- *Stalemu wzrostowi liczby jednostek rejestrowanych w systemie REGON tj. wykazywanej aktywności gospodarczej mieszkańców gminy sprzyja jej atrakcyjne położenie i łatwa dostępność komunikacyjna. Spodziewać się można potrzeby wyznaczenia w gminie obszarów dla różnych form działalności ekonomicznej, które znacznie wzbogacą formy zabudowy gminy i stworzą nową jakość w strukturze funkcjonalno - przestrzennej.*

5. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania komunikacji

5.1. Komunikacja drogowa

Istniejący system komunikacyjny oparty jest na układzie drogowym, który tworzy sieć dróg wojewódzkich, powiatowych i lokalnych.

Przez teren gminy przebiegają następujące drogi o znaczeniu ponadlokalnym:

- Droga wojewódzka nr 947 relacji Żywiec - Kobiernice (przebiegająca przez wszystkie miejscowości gminy z południa na północ ulicą Żywiecką) o długości na terenie gminy - 10,05 km,
- Drogi powiatowe:

lp.	klasa drogi	nr drogi	nazwa drogi	lok. na obszarze gminy	długość	opis
1	Z	1456 S	Czaniec - Porąbka zaporą	5+743 ÷ 5+943	0.200	gr. z pow. bielskim; #DW 948
2	L	1454 S	Międzybrodzie Bialskie - Żarnówka	0+000 ÷ 1+935	1.935	# DW 948
3	Z	1403 S	Międzybrodzie Bialskie - Straconka	0+000 ÷ 5+638	5.638	od jeziora; gr. z pow. bielskim
4	Z	1406 S	Zarzecze - Tresna	2+965 ÷ 6+036	3.071	gr. gminy; #DW 948
5	L	1407 S	Tresna - Roztoka	0+000 ÷ 1+850	1.850	#DW 948
6	L	1408 S	Międzybrodzie Żywieckie - Żar	0+000 ÷ 2+206	2.206	# DW 948; # ul. Słoneczna

/Źródło: pzd@pzd.zywiec.pl/

Klasa drogi: L - długość na terenie gminy: 5.991 km

Klasa drogi: Z - długość na terenie gminy: 8.909 km

Całkowita długość dróg powiatowych na terenie gminy Czernichów: 14,9 km

- Drogi gminne

Uzupełnieniem systemu komunikacyjnego są drogi gminne lokalne obsługujące wsie i większe skupiska zabudowy oraz drogi dojazdowe obsługujące niewielkie zespoły zabudowy oraz pojedyncze obiekty - o ogólnej długości 390 km, w tym utwardzonych 24 km.

Dobrze rozbudowana sieć komunikacyjna zapewnia dogodnie połączenia z ośrodkami miejskimi - Żywcem, Bielskiem-Białą, miastami śląska oraz miejscowościami turystycznymi Beskidów.

Drogi ponadlokalne w przeważającej długości w dobrym stanie, odpowiadają standardom dla tych dróg. Drogi gminne o szerokości od 2,0 m - 7,5 m; ich parametry i stan techniczny są często niewystarczające w stosunku do wzrastających potrzeb, są często ciasno obudowane zabudowa mieszkaniowa co utrudnia wykonanie dojazdów do nowo planowanej zabudowy położonej w głębi.

5.2. Transport publiczny i kolejowy

Przez teren gminy nie przebiegają linie kolejowe. Najbliższa stacja kolejowa znajduje się w Pietrzykowicach w odległości 9 km od gminy

Dzięki publicznej komunikacji samochodowej gmina ma dogodnie połączenia z miastami: Żywiec, Bielsko-Biała i Kęty. Dostępność linii autobusowych i busowych możliwa jest poprzez sieć około 30 przystanków, zlokalizowanych na terenie gminy.

Na obszarze gminy znajdują się trzy ogólnodostępne parkingi na wydzielonych placach w Czernichowie, Międzybrodziu Bialskim i Międzybrodziu Żywieckim.

5.3. Transport lotniczy

Na terenie gminy, w miejscowości Międzybrodzie Żywieckie zlokalizowane jest cywilne Lotnisko Żar (kod ICAO:EPZP). Opis i parametry lotniska zamieszczono w rozdziale 4.3.3. *Zabudowa rekreacyjna i turystyczna*. Na terenie i w otoczeniu lotniska obowiązują przepisy odrębne jak dla obiektów lotnictwa cywilnego dotyczące zarówno infrastruktury lotniskowej jak i ograniczeń w zagospodarowaniu terenów sąsiednich.

5.4. Trasy i ścieżki rowerowe oraz szlaki turystyczne

Gmina posiada dogodne warunki do uprawiania tradycyjnej turystyki pieszej i rowerowej po drogach powiatowych i gminnych oraz oznakowanych trasach turystycznych. Opis oznakowanych tras turystycznych zamieszczono w rozdziale 4.3.3. *Zabudowa rekreacyjna i turystyczna*.

Pomimo dogodnych warunków krajobrazowych na terenie gminy nie ma gęstej sieci ścieżek turystycznych i tras rowerowych. W przyszłości należy doprowadzić do stworzenia sieci takich ścieżek i tras w połączeniu z istniejącymi, a także nowymi szlakami turystycznymi związanymi z wykorzystaniem walorów zbiornika wodnego i sąsiednich wzniesień.

5.5. Wnioski

- *Sieć dróg ponadlokalnych zapewnia dogodnie połączenia wszystkich jednostek wiejskich z bezpośrednim i dalszym sąsiedztwem.*
- *Drogi ponadlokalne w trakcie lub bezpośrednio po przebudowie, o odpowiednich parametrach technicznych.*
- *Uporządkowania wymaga część dróg gminnych w celu uzyskania odpowiednich parametrów technicznych.*
- *W sytuacji planowanego rozwoju ruchu turystyczno-pieszego, rowerowego i samochodowego o charakterze krajoznawczym, niezbędna wydaje się lokalizacja parkingów u wylotu dróg dojazdowych do szlaków rowerowych, tras turystycznych i spacerowych.*

6. Infrastruktura techniczna

6.1. Zaopatrzenie w wodę

Źródła zaopatrzenia w wodę Gminy Czernichów

Zaopatrzenie w wodę poszczególnych mieszkańców gminy realizowane jest głównie za pośrednictwem ujęć lokalnych wody pitnej oraz indywidualnych studni gospodarskich.

Właścicielem sieci wodociągowej (komunalnej) na terenie Gminy Czernichów jest Urząd Gminy, a jej administratorem - Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „ISEPNICA” w Międzybrodzu Bialskim, z siedzibą przy ul. Energetyków 2.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonują Spółki:

- Spółka Wodna nr 1 w Czernichowie, ul. Turystyczna Czernichów,
- Spółka Wodociągowa w Czernichowie, ul. Strażacka Czernichów,
- Spółka Wodociągowa w Międzybrodzu Bialskim, ul. Zdrojowa, przysiółek Ogórki,
- Spółka Wodno-Wodociągowa pod Hrobaczą Łąką, ul. Jutrzenki 9, Międzybrodzie Bialskie,
- Spółka Michalaki - Kosy - Groń, ul. Koniora 45.

Zaopatrzenie w wodę odbywa się głównie z ujęć lokalnych (prywatnych), z których woda dostarczana jest do pojedynczych budynków lub grup domów. W okresach suszy w studniach gospodarskich obserwowany jest okresowy zanik wody. W związku z niedostatecznym zwodociągowaniem obszaru Gminy poważnym problemem jest również rozwiązanie zapotrzebowania na wodę przeciwpożarową.

Charakterystyka sieci wodociągowej

Woda z gminnej sieci wodociągowej komunalnej dostarczana jest do 597 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, natomiast do sieci wodociągowej lokalnej podłączonych jest ok. 245 odbiorców.

Łączna długość sieci wodociągowej w Gminie wynosi ok. 90 km, z czego 24,8 km to sieć komunalna, 15,4 km - sieć lokalna (administracja Spółki Wodne) i 50 km - sieć prywatna. Stan techniczny komunalnej sieci wodociągowej określany jest jako dobry. Na terenie gminy systematycznie budowana jest zbiorowa sieć wodociągowa.

Charakterystyka ujęć wody

Gmina Czernichów posiada dwa wodociągi komunalne, w Międzybrodzu Żywieckim i Międzybrodzu Bialskim.

- Wodociąg w Międzybrodzu Żywieckim zasilany jest wodami infiltracyjnymi z ujęcia „Isepnica” Ujęcie to składa się z pięciu studni usytuowanych w korycie potoku Isepnica - czterech studni infiltracyjnych i jednej wierconej. Ujęcie ujmuje wody utworów czwartorzędu oraz z poziomu wodonośnego kredy (studnia wiercona) o łącznej wydajności 32,9m³/h. Wydajność ujęcia zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym nr BOZN-gw-6223/12/01 wydanym przez Starostę Żywieckiego, wynosi 500 m³/d. Ujęcie nie posiada możliwości rozbudowy ze względu na wykorzystany dopuszczalny pobór wody. Woda z ujęcia „Isepnica” przed podaniem do sieci poddawana zostaje uzdatnieniu. Urządzenia uzdatniające wodę typu zamkniętego pracują w układzie zamkniętym. Proces uzdatniania wody oparty jest na procesie filtracji, przebiegającym w dwóch zbiornikach filtracyjnych, odżelaziających o poj. 10 m³ i wydajności 7 m³/h. Uzdatniona woda po przejściu przez zbiorniki filtracyjne kierowana jest do zbiornika kontaktowego i dalej do zbiornika retencyjnego z którego kierowana jest do magistrali rozdzielczej.
- Wodociąg w Międzybrodzu Bialskim zasilany jest ze studni głębinowej. Wydajność studni zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym nr WOŚ-gw-6223/14/09 wydanym przez Starostę Żywieckiego, wynosi 85,9 m³/d. Ujęcie nie posiada możliwości rozbudowy ze względu na wykorzystany dopuszczalny pobór wody, szczególnie w okresie letnim pobór wynosi ok. 95% zasobów.

Tereny zabudowy rozproszonej oraz położonej w górnym biegu potoków, zaopatrywane są w wodę z ujęć lokalnych. Tereny zabudowy złożonej z kilku lub kilkunastu budynków mieszkalnych czy użytkowych zaopatrywane są z lokalnych wodociągów grawitacyjnych. Pobór wody do tych wodociągów jest w 30 % z ujęć powierzchniowych, a w 70% z poboru wód podziemnych. Niewielki procent mieszkańców korzysta ze studni kopanych i głębinowych.

6.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Charakterystyka gospodarki ściekowej

Odprowadzanie ścieków z poszczególnych sołectw realizowane jest za pośrednictwem sieci kanalizacji sanitarnej będącej w administracji Zakładu Usługowo - Produkcyjnego Gospodarki Wodno - Ściekowej „ISEPNICA” w Międzybrodzu Bialskim. Właścicielem sieci jest Gmina Czernichów. Ścieki z terenów skanalizowanych odprowadzane są na istniejące oczyszczalnie ścieków w Międzybrodzu Bialskim, Międzybrodzu Żywieckim, Czernichowie i Tresnej Małej. Pozostałe ścieki komunalne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do w/w oczyszczalni. Są tereny, na których częstym sposobem pozbywania się ścieków są nieszczelne zbiorniki bezodpływowe przyczyniające się doływu części ścieków surowych do gruntu, potoków i cieków powierzchniowych.

Kanalizacja sanitarna

Stopień wyposażenia Gminy w sieć kanalizacji sanitarnej jest obecnie dostateczny. Aktualnie do sieci kanalizacyjnej odprowadzane są ścieki z 1510 budynków mieszkalnych i zakwaterowania zbiorowego. W poszczególnych miejscowościach ilość mieszkańców korzystających ze zbiorowego odprowadzenia ścieków przedstawia się następująco:

- Międzybrodzie Żywieckie - ok. 55 % wszystkich mieszkańców miejscowości,
- Międzybrodzie Bialskie - ok. 97% wszystkich mieszkańców miejscowości,
- Tresna - 196 - 27% wszystkich mieszkańców miejscowości,
- Czernichów - ok. 98% wszystkich mieszkańców miejscowości.

Strukturę systemu kanalizacyjnego tworzą kanały grawitacyjne, pompownie ścieków oraz rurociągi tłoczne. Łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi ok. 70 km, w tym przyłączy - 16,5 km. Na terenie Gminy znajduje się 8 pompowni ścieków:

- Międzybrodzie Żywieckie - 2 pompownie ścieków o wydajności 16 m³/h każda,
- Tresna - 3 pompownie ścieków o wydajności 30 m³/h każda,
- Czernichów - 3 pompownie ścieków o wydajności 90 m³/h, 30 m³/h i 15 m³/h.

Zbiorcza sieć kanalizacyjna jest rozbudowywana systematycznie, co w znacznym stopniu wpływa na poprawę stanu gospodarki ściekowej na terenie gminy, w szczególności dla terenów zwartej zabudowy. Budowa kanalizacji sanitarnej realizowana jest w ramach programu „Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie” finansowanego z Funduszu Spójności oraz ze środków własnych Gminy. W miejscach zabudowy rozproszonej przewiduje się uzupełnienie sieci przydomowymi oczyszczalniami ścieków.

Oczyszczalnie ścieków

Z obszarów Gminy objętych siecią kanalizacji sanitarnej, ścieki odprowadzane są do następujących oczyszczalni ścieków:

- Oczyszczalnia ścieków w Międzybrodzu Bialskim - oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z tlenową przeróbką nadmiernego osadu o przepustowości 600 m³/d. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Jezioro Międzybrodzkie. Użytkownikiem oczyszczalni jest Zakład Usługowo - Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodzu Żywieckim.
- Oczyszczalnia ścieków w Międzybrodzu Żywieckim - oczyszczalnia mechaniczno - biologiczna oparta na technologii oczyszczania ścieków w reaktorach SBR z wykorzystaniem metody osadu czynnego z biologicznym usuwaniem związków biogenych przy chemicznym wsparciu procesu usuwania fosforu flokulantem PIX o wydajności 350 m³/d. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Jezioro Międzybrodzkie. Użytkownikiem oczyszczalni jest Zakład Usługowo - Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodzu Żywieckim.
- Oczyszczalnia ścieków w Czernichowie - oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna podziemna typu „COV 3 x 80-TURBO SH” o przepustowości 240 m³/d, której technologia oparta na metodzie osadu czynnego z usuwaniem związków biogenych przy chemicznym wsparciu procesu usuwania fosforu flokulantem PIX. Obecnie do oczyszczalni doływa od 68 m³/d do 80 m³/d ścieków. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Jezioro Międzybrodzkie. Użytkownikiem oczyszczalni jest Zakład Usługowo - Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodzu Żywieckim.

- Oczyszczalnia ścieków w Tresnej Małej - oczyszczalnia mechaniczno - biologiczna o przepustowości 60 m³/d, której technologia oparta na metodzie osadu czynnego z usuwaniem związków biogenych przy chemicznym wsparciu procesu usuwania fosforu flokulantem PIX. Obecnie do oczyszczalni dopływa ok. 30 m³/d ścieków. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Jezioro Żywieckie. Użytkownikiem oczyszczalni jest Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno - Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodziu Żywieckim.

Poza wymienionymi oczyszczalniami ścieków, na terenie Gminy funkcjonują również oczyszczalnie ścieków dla ośrodków wczasowych. Są to przeważnie oczyszczalnie kontenerowe typu: KOS, ELIOT, TMB oraz biologiczne. Wydajność pracy tych oczyszczalni jest różna, często zła, spowodowana sezonową działalnością ośrodków wczasowych.

Odprowadzanie wód opadowych

Gmina Czernichów nie posiada w pełni uregulowanego systemu kanalizacji deszczowej. Najpoważniejszy problem stanowi odwodnienie dróg powiatowych i gminnych, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowiąc istotne zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Kanalizacja burzowa istnieje wyłącznie na niewielkich fragmentach dróg.

6.3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów

W związku z zamieszkiwaniem i prowadzeniem działalności produkcyjno - usługowej w gminie Czernichów powstają odpady należące do grupy odpadów komunalnych lub przemysłowych, które ze względu na swój skład i właściwości wymagają odpowiedniego sposobu postępowania (zbierania, transportowania, zagospodarowania lub unieszkodliwiania) określonego przez przepisy obowiązującego prawa. W związku z tym wytwórcy odpadów, zarówno komunalnych jak i przemysłowych, zobowiązani są do przekazywania ich do odpowiednich urzędów gospodarki odpadowej oraz instalacji celem odzysku lub unieszkodliwiania.

Z uwagi na fakt, że na terenie gminy nie występuje odpowiednie obiekty gospodarki odpadowej, powstające tutaj odpady są eksportowane do zagospodarowania i unieszkodliwiania prowadzonego przez wyspecjalizowane podmioty gospodarcze, zlokalizowane poza granicami gminy. Na terenie gminy prowadzi się selektywną zbiórkę odpadów. Całość zbieranych na terenie gminy odpadów opuszcza teren gminy.

Wywozem odpadów odbieranych od mieszkańców gminy zajmują się następujące firmy:

- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o., Żywiec,
- Spółka z o.o. Beskid, Żywiec,
- Przedsiębiorstwo Komunalne „KOMAX”, Kęty,
- Firma Usługowa „ATRA” Krzysztof Pardela, Porąbka.

Wywozem nieczystości ciekłych i opróżnianiem zbiorników bezodpływowych na terenie gminy zajmują się:

- Zakład Usługowo Produkcyjny Gospodarki Wodno - Ściekowej „Isepnica”, Międzybrodzie Bialskie.

6.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Zasilanie odbiorców z terenu gminy realizowane jest z Głównych Stacji Zasilających oraz rozdzielni:

- GPZ Kęty - 2 x 25 MVA (poza terenem gminy Czernichów),
- GPZ Soła - 16/16/6,3 MVA i 16 MVA (poza terenem gminy Czernichów),
- Rozdzielni wewnętrznej „RS Laboratorium” (poza terenem gminy Czernichów).

W GPZ-tach Kęty i Soła występują 30% rezerwy zasilania, które mogą być wykorzystane do zasilania odbiorców na terenie gminy Czernichów. RS Laboratorium stanowi rezerwowe zasilanie potrzeb własnych 30 kV Elektrowni Żar. Ponadto istnieje możliwość zasilania gminy Czernichów z GPZ Żywiec.

Główne stacje zasilania oraz rozdzielnie zasilane są w energię elektryczną z czterech linii o napięciu znamionowym 110 kV i 30kV:

- z linii 110 kV Poręba - Kęty o łącznej długości 18,94 km,
- z linii 110 kV Kęty - Soła i „Komorowice - Soła” o łącznej długości 5,42 km,
- z linii 110 kV Brzeszcze - Kęty o łącznej długości 18,59 km,
- z linii 30 kV GPZ Żywiec - EW Tresna.

Ponadto przez teren gminy przebiegają dwie linie wysokiego napięcia 220 kV eksploatowane przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Południe Sp. z o.o:

- linia 220 kV Elektrownia Żar 1 - Bujaków,
- linia 220 kV Elektrownia Żar 2 - Bujaków.

Na terenie gminy znajdują się stacje transformatorowe SN/nN 15/0,4 kV o łącznej mocy zainstalowanej 8,2 MVA. Kilka stacji o łącznej mocy zainstalowanej 0,6 MW należy do Rejonu Dystrybucji Żywiec, pozostałe stacje o łącznej mocy zainstalowanej 7,6 MVA należą do Rejonu Dystrybucji Kęty.

Na terenie gminy Czernichów zlokalizowane są trzy elektrownie wodne:

- Elektrownia Tresna o mocy 21 MW,
- Elektrownia Porąbka o mocy 12,6 MW,
- Elektrownia Szczytowo - Pompowa Porąbka - Żar o mocy 500 MW.

Elektrownia Tresna i Elektrownia Porąbka - Żar jest Spółką Akcyjną, w której głównym akcjonariuszem są Elektrownie Szczytowo - Pompowe S.A. z siedzibą w Warszawie.

Ogólna sytuacja, w zakresie elektroenergetyki na terenie gminy jest dobra.

6.5. Zaopatrzenie w gaz i energię ciepłą

Obszar gminy jest zgazyfikowany w wysokim stopniu (sieć gazownicza obejmuje swym zasięgiem 90% obszaru zamieszkałego gminy). Sieć gazowa niskiego i średniego ciśnienia obejmuje swoim zasięgiem wszystkie sołectwa (niezgazyfikowany jest jedynie przysiółek Łaski), a istniejąca infrastruktura posiada rezerwy przepustowości.

Stacja redukcyjno - pomiarowa I⁰ „Międzybrodzie”, z której realizowana jest dostawa gazu do odbiorców z terenu Czernichowa obciążona jest jedynie w 10%. Stacja ta jest zasilana w gaz z gazociągu wysokoprężnego DN150 o ciśnieniu 2,5 MPa relacji Oświęcim - Wadowice poprzez odgałęzienie z tego gazociągu Kęty - Międzybrodzie DN150. Sama stacja jest położona w północnej części miejscowości Międzybrodzie Bialskie. Kilku odbiorców korzystających z gazu w południowej części gminy zasilanych jest siecią średniego ciśnienia z kierunku gminy Łodygowice.

Właścicielem stacji redukcyjno - pomiarowych oraz gazociągów wysokoprężnych jest Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz System S.A. Oddział w Świerklanach. Właścicielem sieci gazowej średnio i niskoprężnej jest Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie. Bezpośrednią obsługą klienta zajmuje się Gazownia Zabrzeńska. Na terenie gminy nie występują ograniczenia w dostawie i ilości gazu.

Sieć gazowa na terenie gminy:

wyszczególnienie		2002	2007	2012
- długość czynnej sieci ogółem	m	-	93721	96130
w tym: długość czynnej sieci przesyłowej	m	-	85	85
- czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	1407	1469	1569
- odbiorcy gazu	gosp. dom.	1171	1265	1335
w tym: ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom.	771	769	942
- zużycie gazu	tys. m ³	777	750	833
w tym: na ogrzewanie mieszkań	tys. m ³	688	531	715
- ludność korzystająca z sieci gazowej	osób	4125	3695	3889
	% og. mieszkańców	64	56	58

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

W większości budynków użyteczności publicznej gaz ziemny stosowany jest na cele grzewcze. Użytkowanie gazu ziemnego wśród odbiorców indywidualnych, ze względu na stosunkowo wysoką cenę gazu, zazwyczaj ograniczone jest do przygotowywania posiłków i podgrzewania wody. Ocenia się, że na terenie gminy ok. 80% budynków mieszkalnych posiada przyłącza gazowe, jednak rzeczywista ilość odbiorców korzystająca z gazu na cele grzewcze jest znacznie mniejsza (gaz ziemny stanowi 3,0% zużycia energii na cele grzewcze w mieszkaniach na terenie gminy). Nie mniej w ciągu ostatnich 10-ciu lat widoczna jest tendencja szerszego użytkowania gazu ziemnego w indywidualnych gospodarstwach domowych.

Na terenie gminy nie występuje scentralizowany system ciepłowniczy. Potrzeby cieplne pokrywane są z lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła z zastosowaniem indywidualnych systemów grzewczych. Praktycznie cała gmina jest zgazyfikowana i część budynków posiada kotłownie opalane gazem. Reszta mieszkańców będzie korzystać z innych nośników ciepła: piece akumulacyjne elektryczne, olej opałowy, gaz propan butan, paliwa stałe oraz pojedynczo odnawialne i niekonwencjonalne źródła energii.

W indywidualnym ogrzewnictwie funkcjonują jeszcze urządzenia grzewcze jak kotły komorowe tradycyjne, bez regulacji i kontroli ilości podawanego paliwa do paleniska oraz bez regulacji i kontroli powietrza wprowadzanego do procesu spalania, o sprawności średniorocznej nieprzekraczającej 65%. W starych nieefektywnych urządzeniach grzewczych spala się niskiej jakości węgiel niesortowany, a często także różnego rodzaju materiały odpadowe i odpady komunalne.

6.6. Telekomunikacja

Obsługa telekomunikacyjna łącznością przewodową Telekomunikacji Polskiej S.A., łącznością bezprzewodową różnych operatorów. Gmina jest dobrze telefonizowana.

Na terenie gminy, na górze Żar, zlokalizowane są dwie anteny przekaźnikowe telefonii komórkowej:

- należąca do firmy Era Centertel,
 - należąca do sieci Orange,
- a także antena bezprzewodowej sieci internetowej Apollo - Net.

Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Międzybrodziu Żywieckim i Czernichowie są podłączone radiowo do: Krajowego Systemu Ratownictwa.

Budynek Urzędu Gminy w Tresnej posiada połączenie radiowe z: Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego i MSWiA w Warszawie do celów administracyjnych (wydawanie dowodów osobistych).

6.7. Wnioski

- *Gminna sieć wodociągowa i kanalizacyjna jest cały czas w trakcie rozbudowy, w planach zakłada się pełne uzbrojenie terenów podstawowego zainwestowania. Obecny stan, w porównaniu z sąsiednimi gminami jest zadowalający.*
- *Sytuacja gminy w zakresie elektroenergetyki jest dobra. Dostawa energii elektrycznej nie stanowi ograniczenia w rozwoju gminy. W miarę potrzeby istnieje możliwość zwiększenia potencjału istniejących stacji transformatorowych oraz budowa nowych dla projektowanych terenów inwestycyjnych*
- *Wysoki stopień zgazyfikowania gminy, nie występują ograniczenia w dostawie i ilości gazu. Ograniczeniem, szczególnie wykorzystania gazu na cele grzewcze, jest cena gazu dla którego inne (szczególnie paliwa stałe) są konkurencyjne.*

7. Uwarunkowania społeczno - demograficzne

Studium demograficzne jest jednym z materiałów studialnych wykorzystywanych w planowaniu związanym z gospodarką przestrzenną. Ma ono na celu, na podstawie dotychczas zachodzących zjawisk społeczno-demograficznych, dostarczenie informacji dotyczących spodziewanej liczby i struktury ludności w przyszłości oraz zachodzących procesów demograficznych w gminie. Informacje te pozwolą na określenie polityki rozwoju przestrzennego gminy mającej na celu m. in. zaspokojenie potrzeb i rozwiązanie problemów społeczności lokalnej.

7.1. Dotychczasowe trendy rozwoju ludności, ruch naturalny, migracje

Według danych GUS rozwój zaludnienia gminy, w wybranych latach, przedstawiał się następująco:

wyszczególnienie	1998 (NSP)	2002	2007	2011 (NSP)	2012
ogółem liczba ludności	6 408	6 440	6 540	6 740	6 744
gęstość zaludnienia	114	115	116	120	120
kobiety/100 mężczyzn	103	105	155	106	106
urodzenia żywe/1000 ludności	10,6	9,8	9,3	10,9	10,9
zgoni/1000 ludności	10,1	6,8	10,4	8,0	8,0
wskaźnik przyrostu naturalnego	0,5	3,0	-1,1	2,8	2,8
zameldowania na pobyt stały	76	81	111	63	63
wymeldowania na pobyt stały	68	58	87	53	53
saldo migracji	8	23	24	10	10

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Rozwój liczby mieszkańców w analizowanym okresie ma stałą tendencją wzrostową wynikającą zarówno z dodatniego przyrostu naturalnego jak i salda migracji.

W stosunku do innych miejscowości powiatu żywieckiego jest to jedna z najmniejszych ludnościowo gmin, a jej mieszkańcy stanowią ok. 4,5% ogółu mieszkańców powiatu. Gęstości zaludnienia w gminie, ze względu na małą powierzchnię i wysoki udział terenów leśnych, jest jedną z niższych w powiecie. Charakterystycznym elementem jest wyraźna nadwyżka kobiet nad mężczyznami - w gminach powiatu jedynie miasto Żywiec i gmina Lipowa ma wyższy wskaźnik.

7.2. Charakterystyka ludności wg płci i wieku

Zróznicowanie charakteru zaludnienia w poszczególnych miejscowościach gminy przedstawia się następująco (2010 rok):

miejscowość statystyczna	ludność						gęstość zaludnienia os/km ²
	ogółem	kobiet /100 mężczyzn	z liczby ogółem w % wieku			ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	
			przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym		
GINA ogółem	6659	106	19,4	63,5	17,1	55,6	119
Czernichów	1119	99	19,3	64,8	15,9	54,3	141
Międzybrodzie Białskie	3313	110	19,6	63,0	17,4	58,7	108
Międzybrodzie Żywieckie	1475	99	21,3	65,2	13,5	53,3	146
Tresna	752	112	19,0	61,3	19,7	63,1	104

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Okolo 50% liczby mieszkańców zamieszkuje miejscowość Międzybrodzie Białskie i jest to najgęściej zaludniona wieś. Pod względem struktury ludności występuje wyraźne zróznicowanie poszczególnych wsi. Wieś Międzybrodzie Żywieckie charakteryzuje się najwyższym udziałem młodszych roczników (w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym). Najstarszą pod względem wiekowym jest wieś Tresna.

7.3. Rynek pracy, źródła utrzymania

Według danych GUS zmiany w strukturze zatrudnienia na terenie gminy, w wybranych latach, przedstawiały się następująco:

wyszczególnienie		lata	
		2006	2012
BEZROBOCIE:			
- bezrobotni zarejestrowani	osoby	248	344
- udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	6,1	7,9
w tym kobiet	%	7,1	8,5
PRACUJĄCY:			
- pracujący (poza rolnictwem)	osoby	636	822
w tym mężczyźni	osoby	294	380
DOJAZDY DO PRACY:			
- wyjazdy poza gminę	osoby	815	b.d.
- przyjazdy do gminy	osoby	388	b.d.
- saldo dojazdów	osoby	- 427	b.d.

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

W analogicznych latach, na terenie całego powiatu żywieckiego udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym przedstawiał się następująco: 2006 rok - ogółem 6,2% (w tym kobiet 7,1%); 2011 rok - 7,7% (w tym kobiet 8,8%). Przy wysokiej stopie bezrobocia w powiecie (odpowiednio: 11,0% i 13,9%) sytuacja w gminie korzystniejsza.

Większość mieszkańców gminy musi szukać źródeł utrzymania w sektorach pozarolniczych, w przemyśle, handlu, usługach, a także w budownictwie, edukacji i służbie zdrowia. Pokażny odsetek pracujących z gminy Czernichów stanowili górnicy śląskich kopalń węgla kamiennego. Tradycja ta powstała prawie 100 lat temu.

7.4. Rozwój liczebny ludności

Według prognozy demograficznej sporządzonej przez GUS dla powiatu żywieckiego rozwój liczby ludności przedstawia się następująco:

rok	-	2012	2015	2020	2025	2030	2035
ludność wiejska w tysiącach osób	-	119,5	119,8	119,4	118,0	115,7	112,7

/Źródło: dane GUS/

Wg danych rozwoju ludności powiatu w ciągu najbliższych 25-ciu lat liczba ludności wiejskiej w powiecie, po okresie względnej stabilizacji do 2020 roku, będzie zdecydowanie spadać. Obserwując rozwój ludności na terenie gminy Czernichów należy przypuszczać, że inaczej jak w całym powiecie, tendencja ta będzie tu mniej widoczna.

7.5. Wnioski

- *Rozwój liczby mieszkańców gminy Czernichów w ostatnich latach ma wyraźną tendencją wzrostową wynikającą zarówno z przyrostu naturalnego jak i salda migracji.*
- *Z analizy struktury wieku i płci mieszkańców gminy wynika, że większość mieszkańców zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn, stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (ok. 64% ogółu mieszkańców), około 20% to dzieci i młodzież w wieku przedprodukcyjnym.*
- *Dalszy rozwój ludnościowy powiatu wskazuje na tendencję spadkową, która na terenie gminy może być modyfikowana przez zmiany migracyjne związane z rozwojem wewnętrznego rynku pracy.*

8. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków

8.1. Uwarunkowania wynikające z obowiązku ochrony dóbr kultury

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zobowiązuje do uwzględniania „wymagań ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury” a także wymagań ładu przestrzennego, urbanistyki i architektury oraz walorów architektonicznych i krajobrazowych. Nakażuje uwzględnienie i określenie w studium obszarów i obiektów chronionych, jak również wskazanych do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych.

W oparciu o ustawę „o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami” ochronie prawnej podlegają obiekty wpisane do rejestru zabytków, jak również „inne, jeśli ich charakter zabytkowy jest oczywisty”. Ustawa przewiduje następujące formy ochrony zabytków: wpis do rejestru zabytków, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego, ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z art. 19 ww. ustawy, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy uwzględniać ochronę: zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia, parków kulturowych oraz innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków. Do zabytków nieruchomości zalicza się nie tylko pojedyncze dzieła architektury i budownictwa, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody czy miejsca upamiętniające historyczne wydarzenia, ale również układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane i krajobrazy kulturowe.

Ustawa zakazuje prowadzenia robót, mogących przyczynić się do zeszpecenia otoczenia zabytku nieruchomego lub widoku na ten zabytek. Ochronie podlegają również stanowiska archeologiczne.

- Gmina posiada niewielki zasób obiektów zabytkowych. Zachowały się nieliczne kapliczki i figury przydrożne oraz przykłady tradycyjnej zabudowy drewnianej.
- Prawną ochroną konserwatorską objętych jest: w formie wpisu do „Rejestru zabytków” - 2 obiekty, w formie wpisu do „Gminnej Ewidencji Zabytków” - 61 obiektów (budynki mieszkalne i towarzyszące im zabudowania gospodarcze, obiekty sakralne, kapliczki i krzyże przydrożne, cmentarze, obiekty usługowe o różnym charakterze i przeznaczeniu występujące na terenie całej gminy) i 10 stanowisk archeologicznych.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków to:

- **Drewniana dzwonnica i przydrożna kaplica** w Czernichowie - rej. zab. nr A-628/89,
- **Dzwonnica drewniana** w Tresnej - rej. zab. nr A-629/89.

Wykaz i zasady ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków zamieszczony jest w Tomie II - Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy - Ustalenia.

8.2. Stan zachowania zasobów krajobrazu kulturowego gminy

Położenie gminy w obrębie wzniesień beskidzkich sprawiło, że poszczególne miejscowości rozwinęły się w dolinach potoków i w sąsiedztwie masywów leśnych. Taki rozwój osadnictwa, będący głównie pamiątką po osadnictwie wołoskim, stał się charakterystyczny dla całego rejonu. Na terenie gminy występują dwa typy układów przestrzennych charakterystycznych dla terenów wiejskich: ulicówka oraz układ przysiółkowy. Zabudowa ulicówki tworzy ciągi wzdłuż jednej, głównej drogi przebiegającej przez wieś. Często drogi te położone są w osiach dolin wzdłuż przepływających cieków wodnych. Zabudowa przysiółkowa powstała na oderwanych polanach śródleśnych. Pozostałości tradycyjnej zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej gminy, pochodzą przeważnie z końca XIX wieku lub z przełomu XIX i XX wieku.

Pomimo, że na terenie dzisiejszej Gminy Czernichów osadnictwo ma wielowiekową tradycję (ślady osadnictwa na stanowiskach archeologicznych pochodzą z odległych okresów) większość układów przestrzennych, szczególnie w wyniku realizacji w dolinie Soły kaskady budowli hydrotechnicznych, uległa zatarciu.

Rozwój odbywał się przeważnie na zasadzie przebudowy i rozbudowy istniejących ciągów zabudowy w nawiązaniu do nowych rozwiązań komunikacyjnych. Pojawiły się formy obce tradycji zabudowy wiejskiej. Zabudowa wsi ulegała silnej modernizacji, zaczęły powstawać budynki o współczesnej, jak na tamten okres, formie architektonicznej, odbiegającej od tradycyjnej formy zabudowy i funkcji. Szczególnie niekorzystne zróżnicowanie formy architektonicznej i przypadkowe ustawienie typów zabudowy widać na stokach atrakcyjnych krajobrazowo wzniesień. Dysharmonijne oddziaływanie na krajobraz zabudowy użytkowanej sezonowo polega przede wszystkim na eksponowaniu jej lokalizacji, braku zieleni wysokiej w otoczeniu budynku, niewłaściwych proporcjach bryły, a także grodzeniu nieruchomości za pomocą mocnych form ogrodzeń. Niekorzystnym zjawiskiem jest pojawianie się zabudowy w dolinach oraz na wzniesieniach pomiędzy zwartymi kompleksami leśnymi. W coraz wyższe partie stoków wchodzi zabudowa wypoczynkowa, letniskowa, rekreacyjna, wykorzystywana sezonowo. Ekspansja jest szczególnie widoczna w terenach otwartych i w sąsiedztwie kompleksów leśnych. Wpływa to negatywnie na tkankę urbanistyczną, a także na odbiór bliskich widoków w panoramach gminy. W ostatnich latach odnotowano tendencję do obudowywania dróg, łączących poszczególne osiedla, co prowadzi do zanikania dystansów przestrzennych między poszczególnymi częściami jednostek osadniczych. Zjawisko to uznać należy za bardzo niekorzystne, zarówno pod względem ochrony kulturowej jak i pod względem funkcjonalnym.

Charakterystyczne dla krajobrazu gminy jest występowanie licznych kapliczek i figur przydrożnych oraz pomników upamiętniających ważne wydarzenia z życia mieszkańców. Pomniki upamiętniające ważne wydarzenia z życia mieszkańców znajdują się w znaczących i widocznych miejscach.

8.3. Wnioski

Analiza zasobów środowiska kulturowego pozwala na określenie głównych uwarunkowań, które będą miały wpływ na zagospodarowanie przestrzenne gminy:

- *Gminy zasób obiektów zabytkowych koncentruje się głównie wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Zachowała się przede wszystkim tradycyjna zabudowa drewniana, a także pojedyncze zespoły oraz liczne kapliczki i figury przydrożne, a także zabytki archeologiczne.*
- *Wszystkie obiekty objęte ochroną i nadzorem konserwatorskim oznaczono na rysunku studium.*
- *Nie zachowały się czytelne historyczne układy przestrzenne wsi.*
- *W zabudowie wsi widoczna jest różnorodność form architektonicznych (zabudowa tradycyjna drewniana, zabudowa murowana nawiązująca do tradycyjnych form i współczesna zabudowa niekontynuująca cech tradycyjnych). Występuje znaczne zróżnicowanie gabarytów i układu budynków na działce.*
- *Krajobraz kulturowy, na który składają się pasma zabudowy w dolinach rzecznych i prostopadłe rozchodzące się łany pól uprawnych, których zamknięcie stanowią grzbiety gór, nie zachował pierwotnych cech. Coraz silniej pojawia się jednak tendencja do zabudowania najbardziej eksponowanych terenów o wybitnych wartościach krajobrazu.*
- *Niekorzystnym kierunkiem w kształtowaniu układów zabudowy jest rozpraszanie zabudowy daleko poza tradycyjnymi układami osadniczymi, na otwartych stokach i wierzchołkach, poza zasięgiem sieci uzbrojenia technicznego oraz dróg.*
- *Cała gmina położona jest w granicach Parku Krajobrazowego Beskidu Małego oraz jego otuliny. Na tym obszarze obowiązują zasady i kierunki działania zawarte w Studium Krajobrazowo - Architektonicznym Parku. W przyszłości normy te zawarte powinny być także w Planie Ochrony Parku Krajobrazowego Beskidu Małego.*

9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Strategia Rozwoju Gminy powiązana jest z dokumentami planistycznymi i programami operacyjnymi gminy (m.in.: Strategia Rozwoju Gminy Czernichów do 2015 roku, Program Ochrony Środowiska Gminy Czernichów na lata 2009 - 2016 (aktualizacja), Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Czernichów do 2015 roku, Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2004 - 2010, Program Rewitalizacji Gminy Czernichów na lata 2010 - 2015 i następne, Program rozwoju i promocji produktu turystycznego Gminy Czernichów na lata 2009 - 2013), a także z planami wyższego szczebla - Strategią Rozwoju Powiatu Żywieckiego, Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego oraz wojewódzkimi i powiatowymi programami operacyjnymi.

9.1. Wnioski złożone do Studium

Analizą objęto wnioski złożone w Urzędzie Gminy Czernichów zarówno w okresie poprzedzającym ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzenia studium oraz złożone po ogłoszeniu o przystąpieniu do sporządzenia studium i na zawiadomienie organów i instytucji.

Wnioski pochodzące od indywidualnych wnioskodawców zostały zestawione w tabelach dla poszczególnych miejscowości i oznaczone na rysunku uwarunkowań, w skali 1:10 000.

- Wnioski złożone przez indywidualnych wnioskodawców w okresie poprzedzającym ogłoszenie o przystąpieniu do Studium... dotyczą zarówno studium jak i planu, w szczególności przedstawiają się następująco:

Sołectwo Czernichów: 24 wnioski dotyczące 57 działek ewidencyjnych, w tym:

- 83% wniosków dotyczy zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na różnego typu zabudowę mieszkalną (jednorodziną lub ogólnie na działki budowlane) lub pod zabudowę mieszkaniowo - letniskową i rekreacyjną,
- pojedyncze wnioski dotyczące: możliwości realizacji działalności gospodarczej, usług, usług turystycznych.

Sołectwo Międzybrodzie Bialskie (Kobiernickie): 39 wniosków dotyczących 148 działek ewidencyjnych, w tym:

- 36 wniosków dotyczy zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na różnego typu zabudowę mieszkalną (jednorodziną lub ogólnie na działki budowlane) lub pod zabudowę mieszkaniowo - letniskową i rekreacyjną,
- 3 wnioski dotyczące zmiany przebiegu lub wykreślenia dróg gminnych.

Sołectwo Międzybrodzie Bialskie (Lipnickie): 81 wniosków dotyczących 141 działek ewidencyjnych, w tym:

- 95% wniosków dotyczy zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na różnego typu zabudowę mieszkalną (jednorodziną lub ogólnie na działki budowlane) lub pod zabudowę mieszkaniowo - letniskową i rekreacyjną,
- pojedyncze wnioski dotyczące: możliwości realizacji obiektów mieszkalnych z obsługa turystyki lub działalności produkcyjno - usługowej.

Sołectwo Międzybrodzie Żywieckie: 62 wnioski dotyczących 114 działek ewidencyjnych, w tym:

- 60 wniosków dotyczy zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na różnego typu zabudowę mieszkalną (jednorodziną lub ogólnie na działki budowlane) lub pod zabudowę mieszkaniowo - letniskową i rekreacyjną, w tym 33 wnioski dotyczące lokalizacji budynków w sąsiedztwie lotniska,
- 2 wnioski dotyczące lokalizacji obiektów obsługi turystycznej.

Sołectwo Tresna: 55 wniosków dotyczących 230 działek ewidencyjnych, w tym:

- 95% wniosków dotyczy zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na różnego typu zabudowę mieszkalną (jednorodziną lub ogólnie na działki budowlane) lub pod zabudowę mieszkaniowo - letniskową i rekreacyjną,
- pojedyncze wnioski dotyczące: 2 - możliwości realizacji obiektów mieszkalnych z usługami i 1 wniosek dotyczący zmiany kąta nachylenia dachów.

- Wnioski złożone w ustawowym okresie ogłoszenie o przystąpieniu do Studium przez osoby prawne i fizyczne oraz jednostki nieposiadające osobowości prawnej, przedstawiają się następująco:

Sołectwo Czernichów: 23 wnioski dotyczące 63 działek ewidencyjnych, w tym:

- 22 wnioski dotyczy zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na różnego typu zabudowę mieszkalną (jednorodzinną lub ogólnie na działki budowlane) lub pod zabudowę mieszkaniowo - letniskową i rekreacyjną,
- 1 wniosek Urzędu Gminy dotyczący możliwości realizacji usług publicznych (oświata, sport) na wskazanych działkach.

Sołectwo Międzybrodzie Bialskie (Kobiernickie): 37 wniosków dotyczących 127 działek ewidencyjnych, w tym:

- 86% wniosków dotyczy zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na różnego typu zabudowę mieszkalną (jednorodzinną lub ogólnie na działki budowlane) lub pod zabudowę mieszkaniowo - letniskową i rekreacyjną,
- 2 wnioski dotyczące przeznaczenia działek pod zalesienie,
- pojedyncze wnioski dotyczące: przekwalifikowania drogi na drogę publiczną, możliwości realizacji obiektu mieszkaniowo – usługowego i wniosek Urzędu Gminy dotyczący możliwości realizacji usług publicznych (oświata, sport, zieleń) na wskazanych działkach.

Sołectwo Międzybrodzie Bialskie (Lipnickie): 39 wniosków dotyczących 225 działek ewidencyjnych, w tym:

- 37 wniosków dotyczy zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na różnego typu zabudowę mieszkalną (jednorodzinną lub ogólnie na działki budowlane) lub pod zabudowę mieszkaniowo - letniskową i rekreacyjną,
- 2 wnioski dotyczące możliwości realizacji obiektów usługowych.

Sołectwo Międzybrodzie Żywieckie: 42 wnioski dotyczących 107 działek ewidencyjnych, w tym:

- 90% wniosków dotyczy zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na różnego typu zabudowę mieszkalną (jednorodzinną lub ogólnie na działki budowlane) lub pod zabudowę mieszkaniowo - letniskową i rekreacyjną,
- pojedyncze wnioski dotyczące możliwości realizacji: obiektu usługowo - sportowego z parkingiem, budynku mieszkalnego z usługami turystycznymi, elektrowni fotowoltaicznej i wniosek Urzędu Gminy dotyczący możliwości realizacji usług publicznych (ujęcie wody, cmentarz, zieleń) na wskazanych działkach.

Sołectwo Tresna: 14 wniosków dotyczących 30 działek ewidencyjnych, w tym:

- wszystkie wnioski dotyczą zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na różnego typu zabudowę mieszkalną (jednorodzinną lub ogólnie na działki budowlane) lub pod zabudowę mieszkaniowo - letniskową i rekreacyjną.

Na ogólną ilość 116 wniosków obejmujących ponad 1200 działek ewidencyjnych do zmiany przeznaczenia terenów zdecydowanie przeważają dotyczące zmiany granic terenów przeznaczonych na cele budowlane i to głównie dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub letniskowej. Wyraźnie zaznacza się duża ilość wniosków dotyczących przeznaczenia terenów pod lokalizację budynków rekreacyjnych (często zamiennie z przeznaczeniem na cele mieszkaniowe). W większości wnioski obejmują zespoły działek (max 30 numerów ewidencyjnych), a jedynie nieliczne dotyczą pojedynczych działek ewidencyjnych. Rozpatrzenia wniosków dokonano w aspekcie przeznaczenia terenów w obowiązującym miejscowym planie dla obszaru gminy oraz możliwości wprowadzenia zmian w ustaleniach studium bez naruszeń przyjętych podstawowych zasad i kierunków zagospodarowania gminy.

- Wnioski złożone w ustawowym okresie ogłoszenie o przystąpieniu do Studium... przez instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania projektu studium, przedstawiają się następująco:

- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego stwierdza, że:
 - * na przedmiotowym obszarze nie występują udokumentowane złoża kopalin,
 - * na terenie gminy zostały zidentyfikowane osuwiska (wyznaczone na „Mapie osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi” w skali 1:10 000 PIG, 2010 rok),
 - * należy uwzględnić ochronę GZWP nr 446 i 447.

- Zarząd Województwa Śląskiego postanowieniem nr 1066/SP/2013 uzgadnia projekt Studium z uzasadnieniem, że na obszarze objętym projektem nie występują zadania samorządowe województwa określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego przyjętym uchwałą nr II/21/2/2004 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 czerwca 2004 roku.
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach wnioskuje o uwzględnienie w treści studium następujących uwag i wniosków konserwatorskich:
 - * opracowanie analizy historycznej, analizy wartości krajobrazu kulturowego, stanu zaktualizowanego zasobu obiektów i obszarów zabytkowych objętych ochroną konserwatorską i postulowanych do objęcia taką ochroną
 - * uwzględnić obiekty i obszary objęte ochroną prawną przez wpis do rejestru zabytków oraz zasady ich ochrony,
 - * uwzględnić obiekty i obszary figurujące w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz zasady ich ochrony,
 - * uwzględnić ochronę starodrzewu w otoczeniu kościołów, kapliczek i krzyży przydrożnych oraz budynków ujętych w ewidencji zabytków,
 - * uwzględnić strefy ochrony konserwatorskiej wynikające z analizy historycznej gminy oraz analizy jego wartości krajobrazu kulturowego,
 - * w celu właściwego sformułowania wniosków konserwatorskich należy oprzeć się na dokumentacji archiwalnej dostępnej w tut. Urzędzie.
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie wnosi, aby w przygotowanym studium, ustalając przeznaczenie terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określając sposób zagospodarowania i warunki zabudowy terenu, uwzględnić:
 - * obszary szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczone w opracowaniu pt. „Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni Soły” stanowiącego I etap studium ochrony przeciwpowodziowej,
 - * obszary zagrożone zalaniem wodami powodziowymi wyznaczone w oparciu o dostępne materiały specjalistyczne i zinwentaryzowane obszary, które w przeszłości zostały zalane wodami powodziowymi,
 - * obszary osuwiskowe oraz zagrożone rozmyciem w czasie większych wezbrań, na terenach przybrzeżnych,
 - * zachowanie pasów ochronnych wzdłuż cieków wodnych o szerokości minimum 15m licząc od górnej krawędzi skarpy brzegowej, w celu umożliwienia wypełniania przez właścicieli wód obowiązków wynikających z ustawy Prawo wodne,
 - * zapisy umożliwiające Dyrektorowi RZGW w Krakowie wykonanie budowli hydrotechnicznych niezbędnych dla realizacji statutowych zadań związanych z utrzymaniem wód oraz ochroną przeciwpowodziową.
- Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego w Warszawie zgłosił następujące wnioski do uwzględnienia w opracowaniu:
 - * w rejonie lotniska Żar obowiązuje ograniczenie wysokości zabudowy określone w dokumentacji rejestracyjnej lotniska Żar i przepisach odrębnych jak dla obiektów lotnictwa cywilnego,
 - * obiekty trudno dostrzegalne z powietrza, usytuowane w zasięgu powierzchni podejścia, powinny być niższe, o co najmniej 10m od dopuszczalnej wysokości zabudowy wyznaczonej przez powierzchnie ograniczające,
 - * w odległości 5 km od granicy lotniska zabrania się budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych, które mogą stanowić źródło żerowania ptaków.
- Polskie Sieci Elektroenergetyczne - Południe S.A.:
 - * przez teren Gminy przebiegają dwie linie elektroenergetyczne 220 kV relacji Bujaków-Żar i Bujaków - Żar2,
 - * sposób zagospodarowania terenów pod ww. liniami i w ich pobliżu powinien uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych,
 - * w pasie technologicznym o szerokości 50m dla linii 220 kV nie należy budować budynków mieszkalnych i lokalizować terenów przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

- TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej:
 - * zapisy studium winny umożliwić remont, rozbudowę i przebudowę istniejących sieci i urządzeń elektroenergetycznych oraz budowę nowych, zarówno w wykonaniu napowietrznym jak i kablowym,
 - * projekt studium winien obejmować swym zakresem branżę elektroenergetyczną.
- Gmina Wilkowice:
 - * na granicy gmin Wilkowice i Czernichów w Studium Gminy Wilkowice jako kierunki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów zostały wyznaczone m.in.: tereny usług turystyki i wypoczynku powiązane ze schroniskiem górskim PTTK na Magurce Wilkowickiej, trasy narciarskie oraz obiekty i urządzenia związane z obsługą tych terenów,
 - * projekt studium winien uwzględniać kontynuację i powiązania tych terenów z obszarami o podobnym przeznaczeniu po stronie Czernichowa.

Wnioski złożone przez instytucje przeanalizowano z uwzględnieniem aktualnych przepisów dotyczących obowiązkowego zakresu studium.

9.2. Założenia Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego została przyjęta uchwałą nr 542/91/99 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 10 listopada 1999 roku. W dokumencie tym określono m.in. strategiczne wyzwania rozwojowe polityki regionalnej województwa śląskiego, które można odnieść do GMINY CZERNICHÓW, a mianowicie:

- podniesienie poziomu i warunków nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjach, wspieranie procesu powstawania nowych szkół licealnych, ze szczególnym uwzględnieniem ośrodków powiatowych, w tym w powiecie żywieckim oraz dalszy rozwój szkolnictwa wyższego w Bielsku-Białej, co przy sprawnych powiązaniach komunikacyjnych gminy z otoczeniem, będzie czynnikiem umożliwiającym kontynuowanie przez młodzież nauki na poziomie średnim i wyższym,
- rozbudowa nowoczesnych systemów infrastruktury komunikacyjnej, w tym budowę drogi ekspresowej Bielsko-Biała - Żywiec - Zwardoń oraz Bielsko-Biała -Cieszyn,
- rewitalizacja środowiska przyrodniczego i rozbudowa infrastruktury ochrony środowiska - kwestia ta nabiera szczególnego znaczenia na obszarach górskich subregionu południowego, obejmującego powiat grodzki Bielsko-Biała oraz powiaty ziemskie: bielski, cieszyński i żywiecki,
- rozwój turystyki i rekreacji, zwłaszcza w subregionie południowym województwa,
- rozwój innych, poza produkcją rolną, funkcji obszarów wiejskich, takich jak np. turystyka i agroturystyka.

Jedną z zasad kształtowania polityki rozwoju województwa śląskiego będzie zasada dodawalności, polegająca na wspieraniu ze środków budżetu wojewódzkiego projektów zgodnych z kierunkami rozwoju województwa przy zaangażowaniu środków własnych wnioskodawców. Oznacza to, że władze Gminy Czernichów będą mogły występować do władz samorządowych województwa śląskiego o środki na częściowe współfinansowanie przedsięwzięć rozwojowych, zgodnych z celami strategii rozwoju województwa śląskiego.

9.3. Wypis z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

Polityka przestrzenna wskazana w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego przyjętym przez Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą Nr II/21/2/2004 z dnia 21 czerwca 2004 roku (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 68 z dnia 27 lipca 2004r., pozycja 2049).

II. USTALENIA PLANU

3. CELE I KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA

I. Dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa

Oczekiwanym rezultatem osiągania celu jest stworzenie przestrzennych warunków dla dynamizowania gospodarczego rozwoju województwa i podniesienia jego konkurencyjności oraz wspierania strukturalnie słabszych obszarów. Przyjęto, że oczekiwany rezultat będzie osiągnięty poprzez działania podejmowane na następujących kierunkach polityki przestrzennej:

1. Wspieranie tworzenia warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacji gospodarczej i transferu technologii.
2. Rozwój i wspieranie restrukturyzacji wybranych dziedzin usług publicznych.
3. Przeciwdziałanie największym zagrożeniom i poprawa bezpieczeństwa publicznego.
4. Wykreowanie zintegrowanego regionalnego produktu turystycznego.
5. Rozwój infrastruktury technicznej i transportowej poprawiającej warunki inwestowania.
6. Rozwijanie potencjału wewnętrznego obszarów zagrożonych marginalizacją.

II. Wzmocnienie funkcji węzłów sieci osadniczej

Oczekiwanym rezultatem osiągania celu jest zahamowanie procesu suburbanizacji, zwiększenie atrakcyjności śląskich miast i aglomeracji oraz konkurencyjności Skonsolidowanego Obszaru Metropolitalnego w stosunku do innych metropolii w kraju i Europie. Przyjęto, że oczekiwany rezultat będzie osiągnięty poprzez działania podejmowane na następujących kierunkach polityki przestrzennej:

1. Promowanie zwartych miast efektywnie wykorzystujących teren.
2. Kształtowanie struktur przestrzennych sprzyjających tworzeniu alternatywnych sposobów transportu w stosunku do samochodu i bardziej przyjaznych środowisku.
3. Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych.
4. Rewitalizacja miejskich dzielnic.

III. Ochrona zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych

Oczekiwanym rezultatem osiągania celu jest prawidłowe funkcjonowanie systemu ekologicznego województwa, przyczyniające się do poprawy warunków życia mieszkańców i wzrostu konkurencyjności województwa. Przyjęto, że oczekiwany rezultat będzie osiągnięty poprzez działania podejmowane na następujących kierunkach polityki przestrzennej:

1. Ochrona zasobów środowiska.
2. Racjonalne użytkowanie terenów o wysokich walorach środowiska i dużej atrakcyjności dla rozwoju rekreacji i turystyki.
3. Przekształcenia terenów intensywnego rolnictwa.
4. Wzmocnienie ekonomicznej siły i żywotności strukturalnie słabych obszarów wiejskich.

IV. Rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury

Oczekiwanym rezultatem osiągania celu jest ukształtowane funkcjonalne systemy infrastruktury technicznej i transportowej, ograniczające zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi, tym samym przyczyniające się do zmniejszenia ryzyka zanieczyszczenia środowiska i poprawy bezpieczeństwa warunków inwestowania, integracji województwa oraz wzrostu jego europejskiej konkurencyjności. Przyjęto, że oczekiwany rezultat będzie osiągnięty poprzez działania podejmowane na następujących kierunkach polityki przestrzennej:

1. Wspieranie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym.
2. Promowanie rozwoju pasażerskiego transportu zbiorowego.

3. Promowanie rozwoju zintegrowanych systemów transportu kombinowanego.
4. Wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej.

V. Stymulowanie innowacji w regionalnym systemie zarządzania przestrzenią

Oczekiwanym rezultatem osiągnięcia celu jest ład przestrzenny i wysokie poczucie u mieszkańców województwa śląskiego związku z ich terytorium. Przyjęto, że oczekiwany rezultat będzie osiągnięty poprzez działania podejmowane na następujących kierunkach polityki przestrzennej:

1. Wykreowanie i rozwój obszarów metropolitalnych.
2. Promowanie innowacyjnych instrumentów zarządzania przestrzenią.

VI. Rozwój współpracy międzyregionalnej w zakresie planowania przestrzennego

Oczekiwanym rezultatem osiągnięcia celu jest wyeliminowanie zbędnych problemów i konfliktów w zagospodarowaniu przestrzennym w obszarach przygranicznych i stykowych z innymi województwami oraz integracja województwa z przestrzenią europejską. Przyjęto, że oczekiwany rezultat będzie osiągnięty poprzez działania podejmowane na następujących kierunkach polityki przestrzennej:

1. Rozwijanie współpracy trans granicznej w obszarach stykowych.
2. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej w obszarze makroregionu.
3. Rozwijanie współpracy ponadnarodowej.

9.4. Ustalenia Strategii zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu żywieckiego na lata 2006 - 2020

WIZJA ROZWOJU POWIATU ŻYWIECKIEGO:

Żywiecczyzna jest powiatem o uporządkowanej przestrzeni, w którym żyje społeczeństwo zintegrowane wokół wspólnie uznawanych wartości, gwarantujące stabilność gospodarczą dzięki wyspecjalizowanym usługom turystycznym i rolniczym, kultywujące tradycje i kulturę lokalną, racjonalnie kształtujące środowisko.

Tak sformułowaną wizję uzasadniają określone przez mieszkańców powiatu aspiracje bycia regionem o wysoko wyspecjalizowanych usługach turystycznych, rozwiniętych usługach komunikacji i własnej bazy przetwórstwa rolnego.

Powiat Żywiecki w najbliższej przyszłości to powiat:

- o maksymalnie niskim wskaźniku bezrobocia z dobrze rozwiniętą strukturą małych, średnich i dużych przedsiębiorstw, z rozwiniętą infrastrukturą techniczną (kanalizacją, wodociągami, siecią gazową i telekomunikacyjną, infrastrukturą energetyczną) oraz stosownym do potrzeb systemem komunikacyjnym,
- z rozwiniętym rolnictwem ekologicznym stanowiącym silną bazę produkcyjną dla lokalnego i ponadlokalnego przemysłu rolno-spożywczego,
- z rozwiniętym systemem oświaty, który daje szansę zdobycia wykształcenia zapewniającego konkurencyjność na wymagającym rynku pracy,
- zapewniający mieszkańcom i przyjezdnym wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, różnorodność i wysoką jakość usług turystycznych, kulturalnych, sportowych i medycznych, a także sprawnie funkcjonujący system opieki społecznej,
- chroniący środowisko naturalne, popierający rozwiązania ekologiczne,
- chroniący dziedzictwa kultury.

Wizja wskazuje cele generalne polityk, które mają być osiągnięte poprzez uporządkowane działania w dziedzinie społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej. Dla każdej z dziedzin strategia proponuje własne zasady postępowania i sposoby realizacji.

Samorząd Powiatu Żywieckiego przyjmuje następujące zasady strategii rozwoju:

- uspołecznienia procesów podejmowania decyzji - polegająca na prowadzeniu szerokiej konsultacji ze społeczeństwem we wszystkich ważnych sprawach dotyczących obecnego i przyszłego funkcjonowania powiatu,

- ochrony wartości przyrody i kultury, jako środowiska życia mieszkańców - polegającą na objęciu ochroną wszystkich wartości przyrodniczych i kulturowych uzasadnionymi formami ochrony,
- wykorzystywania prostych rezerw - polegającą na podejmowaniu działań nie inwestycyjnych, przynoszących wymierne efekty równocześnie w kilku dziedzinach polityki,
- zasada zintegrowanego planowania - polegająca na uwzględnieniu celów wszystkich polityk przy planowaniu działań w określonej dziedzinie,
- koordynacji - polegającej na ścisłym współdziałaniu, gdzie wartość zamierzonego celu jest nadrzędna,
- przejrzystości - polegająca na podejmowaniu decyzji jawnie i przy powszechnym dostępie do informacji,
- prewencji - polegająca na zapobieganiu spodziewanym niekorzystnym sytuacjom i zagrożeniom,
- praworządności - polegającej na opieraniu wykładni w procesie decyzyjnym o obowiązujące prawo i normy zwyczajowe,
- równości praw - polegająca na równym wobec prawa, traktowaniu podmiotów,
- koncentracji środków - polegająca na skupianiu środków na dokończenie rozpoczętych działań i nie rozpoczynaniu nowych,
- współpracy i współdziałania - opartej na partnerstwie i rzetelności w wykonywaniu obowiązków uczestnictwa w zespole,
- subsydiarności - polegająca na oddawaniu zadań do wykonania podmiotom gwarantującym ich wykonanie bez udziału starostwa powiatowego na niższych szczeblach organizacji,
- solidarności - polegająca na zgodzie na podejmowanie w pierwszej kolejności zadań najpilniejszych z punktu widzenia potrzeb społecznych,
- urynkowienia - polegająca na pełnym i efektywnym wykorzystaniu możliwości stworzonych przez uwarunkowania gospodarki rynkowej.

Na podstawie uznanych wartości, zidentyfikowanych zagrożeń i wyrażonych potrzeb, przyjęto następujące generalne cele polityki powiatu oraz katalog celów i strategii ich osiągnięcia:

Cel generalny - POLITYKA GOSPODARCZA	
Cel strategiczny C1 – TRWAŁY ROZWÓJ GOSPODARCZY W POWIECIE	
strategie:	C11 – Sprawny system komunikacji <i>Porządkowania komunikacji:</i>
	– rozbudowa i modernizacja powiązań komunikacyjnych – modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej i obiektów inżynierskich
	C12 – Rozwój usług turystycznych <i>Podnoszenia poziomu usług turystycznych w powiecie:</i>
	– rozbudowa infrastruktury usługowej – wypracowanie modelu usługi turystycznej jako produktu regionalnego – zagospodarowanie Jeziora Żywieckiego na cele rekreacyjne – wykorzystanie na cele rekreacyjno - zdrowotne solanek z Soli – utworzenie przy powiecie komórki zajmującej się informacją turystyczną – organizacja regionalnego systemu komputerowej informacji turystycznej o powiecie
	C13 – Zachowanie przestrzennych walorów powiatu <i>Porządkowania gospodarki przestrzennej</i>
	– segregacja funkcjonalna powiatu – utrzymanie i rozwój form regionalnego budownictwa w nawiązaniu do charakterystycznych cech krajobrazu – opracowanie katalogu projektów budownictwa miejscowego i małej architektury – budowa systemu informacji o terenie – urządzenia rolne, w tym scalanie gruntów usuwające niekorzystne oddziaływanie dróg ekspresowych przebiegających przez teren powiatu – poprawa infrastruktury technicznej

<p>C14 – Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości: <i>Tworzenie warunków prowadzenia własnej działalności gospodarczej:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – utworzenie Powiatowego Ośrodka Przedsiębiorczości – stworzenie systemu preferencji dla własnej działalności gospodarczej – utworzenie bazy informatyczno - doradczej dla małych i średnich przedsiębiorstw – utworzenie inkubatora zatrudnienia – współpraca transgraniczna w zakresie rynku pracy – tworzenie partnerstwa lokalnego
<p>C15 – Utrzymanie i rozwój rolnictwa <i>Specjalizacja rolnictwa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzenie kooperatyw – wprowadzenie na szeroką skalę produkcji żywności ekologicznej oraz upraw ziół – rozwój agroturystyki – wykorzystanie potencjału rzek – zagospodarowanie nieużytków i hal – popularyzacja rolno środowiskowych programów rozwoju i restrukturyzacji rolnictwa – aktywizacja hodowli owiec, bydła mlecznego i pszczół
<p>C16 – Uatrakcyjnienie wizerunku powiatu i stworzenie warunków do inwestowania <i>Promocja powiatu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – promocja poprzez udział w targach turystycznych, imprezach promocyjnych i wydawnictwach – opracowanie oferty dla inwestorów – unowocześnienie zaplecza socjalnego – promocja przedsięwzięć ekologicznych – trwała współpraca zagraniczna – promocja nowych form usług turystycznych – rozbudowa systemu informacji o powiecie
<p>C17 – Prawne zagwarantowanie stabilności gospodarczej powiatu <i>Utworzenie politycznego lobby ziem górskich na rzecz przyjęcia przez Sejm RP ustawy o ziemiach górskich:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – nacisk na Parlament w celu utrzymania ulg podatkowych dla agroturystyki
<p>Cel generalny - POLITYKA SPOŁECZNA</p>
<p>Cel strategiczny C2 – ZWIĘKSZENIE SZANS ROZWOJU OSOBISTEGO MIESZKAŃCÓW</p>
<p>strategie: C21 – Wyrównanie poziomu bazy materialnej szkolnictwa <i>Rozwój materialny zaplecza szkolnictwa:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwój bazy materialnej szkół i placówek oświatowych, dla których powiat jest organem założycielskim – rozwój placówek oświatowych
<p>C22 – Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców <i>Regionalizacji programów nauczania:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ukierunkowanie programów nauczania na tematykę usług turystycznych, rzemieślniczych i tematykę powiatową, budownictwa i architekturę krajo- brazu poprzez studia podyplomowe lub szkolenia tematyczne – organizacja Powiatowego Centrum Metodycznego i Powiatowego Centrum Kształcenia Praktycznego – utworzenie Centrum Edukacji i Doskonalenia Kadr Pedagogicznych – utworzenie Powiatowego Centrum Kultury – utworzenie Centrum Integracji Europejskiej

	<p>C23 – Podniesienie poziomu integracji społeczeństwa powiatu i zwiększenie ich identyfikacji z powiatem</p> <p><i>Uwypuklanie lokalnych wartości kulturowych:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – opracowanie i wdrożenie programów nauczania o wartościach kulturowych i tradycjach Żywiecczyzny – utrzymanie organizacji wspólnych imprez kulturalnych, turystyczno - sportowych, rajdów, festynów, wystaw, konkursów – utworzenie skansenu kultury materialnej Żywiecczyzny – modernizacja i rozbudowa infrastruktury objętej ochroną konserwatorską – współpraca z organizacjami pozarządowymi
	<p>C24 – Aktywizacja zawodowa mieszkańców</p> <p><i>Edukacja i przekwalifikowania:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – utrzymanie i dalszy rozwój programu szkoleń dla rolników (dotyczących agroturystyki, kooperatywy oraz z zakresu funduszy pomocowych) – aktywizacja zawodowa absolwentów – szkolenie dla mieszkańców w zakresie reorientacji zawodowej <p><i>Rozwój zasobów ludzkich a polityka zatrudnienia:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – współpraca w zakresie pozyskiwania funduszy UE80
<p>Cel strategiczny C3 – POPRAWA WARUNKÓW BYTOWYCH MIESZKAŃCÓW I PRZYJEZDNYCH</p>	
<p>strategie: C31</p>	<p>– Poprawa zdrowotności, promocja zdrowia oraz zwiększenie dostępności usług społecznych</p> <p><i>Usprawnianie usług społecznych:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – rozbudowa i modernizacja istniejącej bazy ZZOZ w Żywcu – rozbudowa i modernizacja istniejącej bazy SPZOL w Rajcy – prowadzenie profilaktyki zdrowotnej – organizacja czasu i opieki dla dzieci i młodzieży – stała współpraca z organizacjami rządowymi i pozarządowymi w zakresie promocji zdrowia i polityki społecznej – profilaktyka patologii społecznych, prowadzenie poradnictwa przeciwalkoholowego i przeciwnarkotycznego – organizacja monitoringu potrzeb i problemów społecznych w celu kierowania działań pomocy społecznej – opracowanie kompleksowego programu pomocy i wsparcia osób niepełnosprawnych – organizacja opieki dla osób w podeszłym wieku – promocja polityki prorodzinnej – rozszerzenie działań pomocy społecznej – modernizacja oraz dostosowanie do standardów opieki i wychowania w Powiatowym i rodzinnych Domach Dziecka – modernizacja Domu Pomocy Społecznej w Żywcu
	<p>C32 – Zwiększenie dostępności usług dla przyjezdnych i mieszkańców</p> <p><i>Podnoszenie jakości usług w jednostkach Powiatu Żywieckiego:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – rozbudowa i modernizacja obiektów powiatowych – podnoszenie jakości usług w jednostkach, dla których Powiat jest organem założycielskim – organizacja komputerowego systemu informacji publicznej
	<p>C33 – Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na terenie powiatu</p> <p><i>Utrzymanie porządku i bezpieczeństwa:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – opracowanie programu budowy zaufania dla instytucji publicznych – zwiększenie bazy materialnej Policji w powiecie – zwiększenie bazy materialnej Straży Pożarnej, Granicznej, GOPR, WO-PR, społecznych strażników przyrody w powiecie – zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego – wzmocnienie ochrony przeciwpowodziowej i ochrony przed klęskami żywiołowymi

<ul style="list-style-type: none"> – regulacja rzek i potoków – budowa zbiorników przeciwpowodziowych – lokalizacja terenów zalewowych i ich racjonalne zagospodarowywanie – opracowanie programu ratownictwa – utrzymanie bezpieczeństwa w górach
C34 – Edukacja komunikacyjna
Cel generalny - POLITYKA EKOLOGICZNA
Cel strategiczny C4 – ELIMINACJA ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKOWYCH I RACJONALIZACJA OCHRONY ŚRODOWISKA
strategię: C41 – Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców <i>Edukacja ekologiczna:</i> <ul style="list-style-type: none"> – opracowanie i wdrożenie programów nauczania odzwierciedlającego specyfikę problemów ochrony środowiska – informowanie społeczeństwa o problemach ochrony środowiska – organizacja systemu informacji o środowisku
C42 – Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska <i>Uporządkowanie gospodarki komunalnej:</i> <ul style="list-style-type: none"> – promocja właściwej gospodarki wodno - ściekowej – usprawnianie gospodarki odpadami – eliminacja niskiej emisji w jednostkach administracji powiatowej – poszukiwanie alternatywnych źródeł energii – redukcja hałasu komunikacyjnego
C43 – Obniżenie ładunków zanieczyszczeń emitowanych przez przemysł <i>Uzgodnianie warunków korzystania ze środowiska:</i> <ul style="list-style-type: none"> – pozwolenia zintegrowane
C44 – Zachowanie terenów cennych pod względem przyrodniczym <i>Ochrona istniejących walorów środowiskowych:</i> <ul style="list-style-type: none"> – organizacja ochrony różnorodności biologicznej przyrody – organizacja ochrony wód na terenie powiatu – organizacja ochrony istniejącej bioróżnorodności zbiorowisk leśnych i nieleśnych
C45 – Właściwe kształtowanie istniejących walorów środowiskowych <i>Racjonalna gospodarki zasobami środowiska:</i> <ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie racjonalnej gospodarki drzewostanem, halami, pastwiskami i nieużytkami – zwiększanie lesistości – ochrona promocyjnych kompleksów leśnych – prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej – prowadzenie racjonalnej gospodarki wodami na terenie powiatu – współpraca z organizacjami pozarządowymi
C46 – Racjonalizacja ochrony środowiska <i>Usprawnienie zarządzania środowiskiem:</i> <ul style="list-style-type: none"> – organizacja monitoringu środowiska w zakresie wód, emisji zanieczyszczeń do powietrza, przyrody ożywionej, zagrożeń ekologicznych.

Strategia wskazuje szczegółowe cele, środki realizacyjne, zadania i instrumenty zarządzania, w tym monitorowania przebiegu realizacji. Monitorowanie wykonania strategii powinno się odbywać cyklicznie od chwili jej przyjęcia, najlepiej na etapie przygotowania budżetu na kolejny rok.

W Strategii Rozwoju nawiązano do celów generalnych polityki gospodarczej, społecznej i ekologicznej Państwa, założeń strategii rozwoju województwa śląskiego i strategii wypracowanych przez samorząd lokalny Powiatu Żywieckiego.

W wyniku kompleksowych prac w ramach planowania strategicznego, w Gminie Czernichów, można będzie zrealizować zakładane cele:

- dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy gminy w warunkach Unii Europejskiej,
- aktywne występowanie instytucji z terenu gminy po unijne środki strukturalne,

- uruchomienie mechanizmów przyczyniających się do zrównoważonego rozwoju gminy,
- z aktywizowanie społeczności lokalnej,
- nawiązanie nowej i wzmocnienie dotychczasowej współpracy pomiędzy środowiskami lokalnymi funkcjonującymi w gminie,
- stymulowanie rozwoju społeczno - gospodarczego gminy, a co za tym idzie wzrost jego konkurencyjności gospodarczej,
- promocję gminy w trakcie procesu wdrażania strategii rozwoju.

9.5. Ustalenia Strategii rozwoju gminy Czernichów do roku 2015

Strategia Rozwoju Gminy Czernichów powiązana jest z innymi dokumentami planistycznymi gminy, m.in.: Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2009 - 2016, Programem rewitalizacji Gminy Czernichów na lata 2010 - 2015 i następne, Programem rozwoju i promocji produktu turystycznego Gminy Czernichów na lata 2009 - 2013, Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Czernichów do roku 2015, a także z planami wyższego szczebla - Strategią Rozwoju Powiatu Żywieckiego i Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego.

Cele rozwoju Gminy Czernichów wynikają z konieczności likwidowania obecnych zapóźnień, zaległości, barier i ograniczeń rozwojowych w sferze ochrony środowiska, infrastruktury technicznej, edukacji, ochronie zdrowia, kulturze oraz sporcie i rekreacji, co przyczyniać się będzie zarówno do podnoszenia warunków życia mieszkańców, jak i wzrostu atrakcyjności turystyczno - wypoczynkowej gminy.

Biorąc powyższe pod uwagę, sformułowano następujący strategiczny cel (misję) rozwoju GMINY CZERNICHÓW:

TRWAŁY ROZWÓJ FUNKCJI TURYSTYCZNO – WYPOCZYNKOWEJ GMINY CZERNICHÓW I STAŁY WZROST POZIOMU ŻYCIA JEJ MIESZKAŃCÓW PRZY RESPEKTOWANIU WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA I RACJONALNEGO ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENI

W oparciu o zakreśloną misję rozwoju gminy określono:

- cele strategiczne - z długim horyzontem czasowym wyznaczającym kierunki działań podmiotów życia społecznego i gospodarczego gminy,
- cele operacyjne (taktyczne) - stanowiące rozwinięci celów strategicznych dla średniego horyzontu czasowego i odpowiadające na pytanie, w jaki sposób osiągnąć postawione zamierzenia oraz wskazujące narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych.

Strategiczny cel rozwoju gminy wyznacza dominującą sferę rozwoju, jaką jest i będzie nadal funkcja turystyczno - wypoczynkowa. Jej trwały rozwój jest podstawowym warunkiem rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, bowiem tworzyć ona będzie nowe miejsca pracy, przyczyniając się tym samym do spadku rozmiarów bezrobocia. Wzrastać będzie także zamożność mieszkańców gminy, a także zwiększać się będą dochody budżetu gminy, co umożliwi przeznaczanie coraz większych środków finansowych na zaspokojenie potrzeb społecznych (oświata, kultura i sztuka, ochrona zdrowia i opieka społeczna, sport i rekreacja, bezpieczeństwo publiczne). Innymi słowy, rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowej gminy tworzyć będzie bazę dochodową zarówno dla jej mieszkańców, jak i budżetu gminy.

Cele operacyjne - realizacja celu strategicznego rozwoju Gminy Czernichów będzie koncentrować się przede wszystkim na działaniach mających na względzie stałe podnoszenie atrakcyjności turystycznej gminy i warunków życia mieszkańców, takich jak:

- aktywna i skuteczna ochrona walorów i zasobów przyrodniczych, umożliwiającą zachowanie cennych - pod tym względem - obszarów gminy,
- racjonalna gospodarka terenami poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, decyzje lokalizacyjne i inwestycje komunalne, aby przekształcenia w zagospodarowaniu przestrzeni były podporządkowane wymogom ekologicznym oraz kryteriom atrakcyjności lokalizacyjnej dla inwestorów oraz potrzebom wynikającym z konieczności obsługi ruchu turystycznego,
- likwidacja niedoborów w zakresie obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej służących ochronie środowiska przyrodniczego,

- poprawa dostępności komunikacyjnej gminy z zewnątrz poprzez modernizację drogi krajowej i dróg powiatowych, a także budowa parkingów oraz chodników i oświetlenia ulicznego na terenach zabudowanych, przez które przebiegają,
- budowa ogólnodostępnych obiektów oraz urządzeń sportowych, rekreacyjnych i wypoczynkowych,
- tworzenie jak najlepszych warunków dla dalszego rozwoju bazy noclegowej, gastronomicznej i rozrywkowej (teren wraz z infrastrukturą techniczną),
- organizowanie imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych zarówno dla mieszkańców, jak i turystów,
- podniesienie poziomu i warunków nauczania w szkołach,
- poprawa stanu technicznego bazy materialnej podstawowej opieki zdrowotnej oraz jej wyposażenia w sprzęt i aparaturę medyczną,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do aktywnego i bezpiecznego spędzania czasu wolnego,
- poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz estetyki i czystości gminy.

Formułując katalog celów operacyjnych uwzględniono te problemy, które z punktu widzenia dynamizowania procesów rozwoju społeczno-gospodarczego gminy uznano za najpilniejsze do realizacji w perspektywie 2015 roku:

Cel operacyjny:	LIKWIDACJA NIEDOBORÓW W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO
	<ul style="list-style-type: none"> - Obecny stan czystości środowiska przyrodniczego można relatywnie uznać za zadowalający. Podstawowym problemem wymagającym rozwiązania jest pełne skanalizowanie gminy (kanalizacja wraz z oczyszczalnią ścieków), a także objęcie całej zabudowy proekologicznymi nośnikami energii (gaz, elektryczność), aby zlikwidować źródła lokalnych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Niedorozwój urządzeń inżynierskich, służących ochronie środowiska przyrodniczego może stać się istotną barierą dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Czernichów. Bez likwidacji tej bariery nie będzie możliwy dalszy rozwój budownictwa mieszkaniowego i funkcji turystyczno-wypoczynkowych, gdyż powodować to będzie wzrost zagrożeń ekologicznych na terenie gminy. Tym samym spadnie atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania i wypoczynku. - Zachowanie cennych walorów i zasobów ekologicznych, czyli naturalnych jego cech oraz czyste środowisko przyrodnicze jako dobra wspólnego ma podstawowe znaczenie dla umacniania funkcji turystyczno - wypoczynkowych gminy, a także zapewnienia mieszkańcom gminy bezpieczeństwa ekologicznego. Walor cennego, czystego i nieskażonego środowiska przyrodniczego powinny być czynnikiem popularyzującym Gminę Czernichów jako miejsce odnowy zdrowotnej i wypoczynku.
Cel operacyjny:	ROZWÓJ BAZY TURYSTYCZNO-WYPOCZYNKOWEJ ORAZ ZWIĘKSZENIE OFERTY KULTURALNO - ROZRYWKOWEJ I SPORTOWO - REKREACYJNEJ DLA TURYSTÓW I MIESZKAŃCÓW GMINY
	<ul style="list-style-type: none"> - Oprócz walorów i zasobów oraz stanu czystości środowiska przyrodniczego o atrakcyjności turystycznej gminy decyduje szeroko rozumiana materialna baza turystyczno-wypoczynkowa. Jej rozwój przyczyniać się będzie do rozwoju gospodarczego w wyniku czego zmniejszać się będą rozmiary bezrobocia i zwiększać się będzie baza dochodowa dla mieszkańców i budżetu gminy. Chodzi tu o takie obiekty i urządzenia oraz imprezy, jak: <ul style="list-style-type: none"> * obiekty noclegowe (hotele, pensjonaty, campingi, pola namiotowe, kwatery prywatne), obiekty gastronomiczne, sklepy i punkty usługowe,

<ul style="list-style-type: none"> * urządzenia turystyczne i sportowo-rekreacyjne (plaże, przystanie wodne, wypożyczalnie sprzętu sportowo-turystycznego, promenady spacerowe, ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, itp.), * punkt (centrum) informacji turystycznej, * obiekty i imprezy kulturalno-rozrywkowe oraz sportowo - rekreacyjne <p>- Rolą władz gminy w rozwoju bazy turystyczno-wypoczynkowej jest przede wszystkim tworzenie jak najlepszych warunków dla potencjalnych zewnętrznych i miejscowych prywatnych inwestorów. Chodzi tu o tereny budowlane i ich wyposażenie w urządzenia infrastruktury technicznej. Z budżetu gminy mogą być finansowane (lub współfinansowane) ogólnodostępne urządzenia turystyczne i sportowo-rekreacyjne oraz różnorodne imprezy. Władze gminy winny także aktywnie poszukiwać zewnętrznych środków finansowych na realizację tych urządzeń. Rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej, urządzeń turystycznych, a także obiektów i imprez kulturalno-rozrywkowych oraz sportowo-rekreacyjnych winien służyć zarówno turystom jak i mieszkańcom gminy.</p> <p>- Szczególnego znaczenia nabiera problem wydłużenia sezonu turystycznego w gminie. Jest to niezwykle trudna do rozwiązania sprawa, bowiem, zależy to z jednej strony od preferencji potencjalnych turystów, z drugiej zaś od odpowiednio przystosowanej bazy turystyczno-wypoczynkowej i różnorodności stworzonej oferty spędzania urlopu, dostosowanej do poszczególnych pór roku. Gmina Czernichów ma potencjalne naturalne warunki - w postaci walorów i zasobów środowiska przyrodniczego - do tego, aby wydłużyć sezon turystyczno-wypoczynkowy. Stąd też, władze gminy winny wspólnie z mieszkańcami i właścicielami bazy turystycznej działać na rzecz stworzenia atrakcyjnej i różnorodnej oferty wypoczynkowej, powodującej wydłużenie sezonu turystycznego.</p>
<p>Cel operacyjny: ZAPEWNIENIE DOBRZYCH WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ</p>
<p>- Działania w zakresie poprawy warunków lokalowych i sprzętowych podstawowej opieki zdrowotnej mają znaczący wpływ na jakość usług medycznych, a tym samym stan zdrowotności mieszkańców gminy. Działania w tym zakresie winny koncentrować się na zapewnieniu dobrych warunków lokalowo-sanitarnych dla pracy placówek podstawowej opieki zdrowotnej i wyposażeniu ich w stosowny sprzęt i aparaturę medyczną. Należy także rozszerzać zakres specjalistycznej opieki medycznej w gminie.</p>
<p>Cel operacyjny: POPRAWA STANU BEZPIECZEŃSTWA I PORZĄDKU PUBLICZNEGO</p>
<p>- W powszechnym odczuciu społecznym problemy przestępczości (mimo relatywnie dobrej sytuacji w tym zakresie w gminie) i zmniejszania się z tego powodu poczucia bezpieczeństwa osobistego obywateli jest postrzegany jako jeden z najistotniejszych problemów społecznych. Wymaga to aktywnych i systematycznych działań ze strony odpowiednich służb (Policja, Straż Pożarna), a także czynnego włączenia się jak najszerzej rzeszy mieszkańców i Rad Sołeckich oraz organizacji pozarządowych w przeciwdziałanie tym negatywnym zjawiskom. Należy podjąć działania na rzecz reaktywowania (zlikwidowanego z dniem 1 stycznia 1999 roku) w Międzybrodzu Białym Komisariatu Policji lub stałego Posterunku, a także pomocy ze strony władz gminy w nowocześnieści bazy lokalowej i sprzętowej Ochotniczych Straży Pożarnych.</p>

Powyżej przedstawione cele operacyjne GMINY CZERNICHÓW wskazują na preferowane kierunki jej przyszłego rozwoju. Koncentrują się one na tych problemach, które mają strategiczne znaczenie dla tworzenia jak najlepszych warunków do dalszego dynamizowania rozwoju funkcji turystyczno - wypoczynkowych oraz wzrostu poziomu życia mieszkańców gminy.